

Ὁ ὉΣΙΟΥΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ ὉΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ἈΓΙΟΥ ὌΡΟΥΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄ ΕΤΟΣ 2012 ΑΡΙΘΜ. 37

Εἰς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ καὶ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, Ἐφόρου τοῦ Ἀγιωνύμου Ὁρους.

Εἰς κοινήν ἀπάντων τῶν Ὁρθοδόξων ὠφέλειαν.

* * *

Περιέχει κείμενα ὀρθοδόξου δογματικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας, ὡς καὶ κείμενα περὶ ὀρθοδόξου Μοναχισμοῦ, νήψεως καὶ νοερᾶς προσευχῆς, κατὰ τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει παράδοσιν, δι' ᾧν ἡ καρδιά τοῦ Χριστιανοῦ καταλύσεται καὶ ἔρχεται εἰς πόθον Χριστοῦ.

* * *

Δαπάνη καὶ προνοία τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς καὶ συνεργασία καὶ ἐτέρων εὐλαβῶν λογίων Πατέρων.

**ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΝΘΡΗΣΚΕΙΑ
ΤΟ ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΟ
ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ**

*Τό νέο Πρόγραμμα Σπουδών
σέ άντορθόδοξη προοπτική.*

Η πιλοτική έφαρμογή τοῦ νέου Προγράμματος Σπουδών γιά τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν κατά τό σχολικό ἔτος 2011-2012 δημιουργεῖ δικαιολογημένα ἀντιδράσεις. Τό νέο μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν δέν ἔχει πιά Ὁρθόδοξο Χριστιανικό χαρακτήρα, δέν βοηθεῖ τοὺς μαθητάς νά γνωρίσουν τήν Χριστιανική τους Πίστι, δέν οἰκοδομεῖ τήν θρησκευτική, τήν ἔθνική καί τήν πολιτισμική ταυτότητα τῶν ἑλληνοπαίδων.

Θεολόγοι καί ἄλλοι ἐπιστήμονες, πού ἐκπροσωποῦν θεολογικούς καί ἐκπαιδευτικούς φορεῖς, ἀγωνιοῦν καί διαμαρτύρονται ἐπί δεκαετίες τόσο γιά τήν ἐνδεχόμενη κατάργησι τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν στήν δημόσια ἐκπαίδευσι ὅσο καί γιά τήν μετατροπή του σέ θρησκευσιολογικό. Ὑπάρχουν θαυμάσιες καί ἐμπεριστα-

τωμένες αναλύσεις. Για τό ίδιο θέμα καί ἡ Ἱερά Κοι-
νότης τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐκφράζουσα τήν διαχρονική
αὐτοσυνειδησία τοῦ ἑλληνορθοδόξου Γένους μας, δια-
μαρτυρήθηκε μέ ἐπιστολή της (28/12/2010 - 10/1/2011)
πρός τήν τότε Ὑπουργό Παιδείας καί ἐτόνισε ὅτι τό
μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν δέν πρέπει νά ἀποκτήσῃ
χαρακτήρα διαθρησκειακό, ἀλλά νά ἔχῃ χαρακτήρα
Ὁρθόδοξο.

*Τά παιδαγωγικά καί θεολογικά
χαρακτηριστικά του.*

Προσφάτως (μέ ἡμερομηνία 4 Ἰουλίου 2012) τό
«Ἵπόμνημα» τοῦ κ. Ἡρακλῆ Ρεράκη, Καθηγητοῦ τῆς
Παιδαγωγικῆς – Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς στήν Θεο-
λογική Σχολή τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ-
σαλονίκης πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος, μᾶς πληροφορεῖ μέ ἐπιστημονικῶς τεκμηριω-
μένα θεολογικά καί παιδαγωγικά ἐπιχειρήματα ὅτι:

α) Ἡ διδασκαλία τοῦ νέου μαθήματος Θρησκευτικῶν
προϋποθέτει τήν παραδοχή ὅτι ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἤδη
μία πολυπολιτισμική χώρα. Ἡ παρουσία ὠστόσο οἰκο-
νομικῶν μεταναστῶν δέν ἔχει δημιουργήσει ιδιαίτερες
πολιτισμικές ὀντότητες καί ἐπομένως τέτοια προϋπό-
θεσις δέν ὑφίσταται στόν ἑλληνικό χῶρο.

β) Τό γνωσιακό (πολυθρησκειακό) περιεχόμενο τοῦ
νέου μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν καθιστᾷ τήν διδα-
σκαλία τοῦ μαθήματος ἀπολύτως ἀντιπαιδαγωγική.
Εἶναι παιδαγωγικῶς ἀνεπίτρεπτη ἡ στόχευσις τοῦ νέου

Προγράμματος Σπουδῶν, πού προβλέπει νά βομβαρδίζονται τά παιδιά τῆς σχολικῆς ἡλικίας μέ γνωστικό ὕλικό, τό ὁποῖο δέν μποροῦν νά ἀφομοιώσουν οὔτε πολλῶ μᾶλλον νά ἀξιοποιήσουν δημιουργικά. Ἀντιθέτως, ἡ διδασκαλία περί τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, περί τῆς λατρευτικῆς καί μυστηριακῆς ζωῆς, περί τῆς ἐμπειρίας τῶν Ἁγίων μας, περί τῆς μοναδικότητος τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, ἀφορᾷ σέ θέματα, γιά τά ὁποῖα οἱ μαθηταί αὐτῆς τῆς ἡλικίας ἔχουν τόσο τίς ἐμπειρικές ὅσο καί τίς γνωστικές προϋποθέσεις νά ἀκούσουν, νά συζητήσουν, νά προβληματισθοῦν καί συνεπῶς νά ἀναπτύξουν κριτικό ἐνδιαφέρον γιά ὅλες τίς ἄλλες θρησκείες.

γ) Σύμφωνα μέ τό νέο Πρόγραμμα Σπουδῶν οἱ μικροί μαθηταί διδάσκονται νά εἶναι χειραφετημένοι ἀπό «ὅ,τι ὀνομάζεται “πρόσδεση στό παρελθόν”», δηλαδή τήν πίστι τῶν γονέων τους, οἱ δέ διδάσκοντες τά θρησκευτικά προτρέπονται νά «ἀποστασιοποιοῦνται, κατὰ τό δυνατόν, ἀπό τή θρησκεία στήν ὁποία ἐνδεχομένως ἀνήκουν εἴτε πατροπαράδοτα εἴτε ἀπό ἐπιλογή».

δ) Ἡ προσφερόμενη θρησκευτική ἀγωγή δέν ἔχει ἀναφορά στόν Χριστό ὡς Θεό, Σωτῆρα καί Λυτρωτή, ὅπως τόν γνωρίζουμε ἀπό τήν Ὁρθόδοξο Πίστι μας, ἀλλά κατὰ τρόπο πανθρησκειακό «καλεῖται νά ἐστιάσει τό ἐνδιαφέρον τοῦ μαθητῆ στήν ἀνθρώπινη διάσταση τῶν θρησκειῶν ... ὡς διαχρονική πηγὴ ἔμπνευσης γιά τόν πολιτισμό καί ἀντλήσης προσωπικοῦ ἀλλά καί συλλογικοῦ ὑπαρξιακοῦ νοήματος».

Στόν αντίποδα τῆς Ὁρθοδόξου ἀγωγῆς.

Εἶναι προφανές ὅτι οἱ ἀρχιτέκτονες τοῦ νέου Προγράμματος Σπουδῶν ἔχουν κατά νοῦν νά ἀποδομήσουν ὅ,τι δέν πρόλαβαν νά γκρεμίσουν οἱ Βαυαροί τῆς Ἀντιβασιλείας τοῦ Ὅθωνος.

Ὁ ἄκρατος ἐκδυτικισμός τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, παρότι ἀπέκοψε τήν γενικώτερη Παιδεία ἀπό τίς φυσικές της ρίζες πού ξεκινοῦσαν ἀπό τήν ἀρχαία Ἑλλάδα καί δημιουργικά πέρασαν στήν χριστιανική Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία καί κατόπιν στήν παιδεία τῶν διδασκάλων τοῦ Γένους καί τῶν κρυφῶν σχολειῶν, δέν εἶχε ὀριστικά ἀκυρώσει τόν Ὁρθόδοξο χαρακτῆρα τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν. Ἡ θρησκευτικὴ παιδεία, ἄν καί δέν στοιχοῦσε ἀκριβῶς στίς προσδοκίες καί στά ὀράματα τῶν πατέρων τοῦ νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ, τοῦ ἀγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, τοῦ Καποδίστρια, τοῦ Μακρυγιάννη, τῶν ἀγίων Νεομαρτύρων, ἐν τούτοις διατηροῦσε τόν χαρακτῆρα τῆς διδασκαλίας τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως. Ἀκόμη καί ὁ πολὺς Ἀδαμάντιος Κοραῆς, ὁ ὁποῖος δέν συμπαθοῦσε τήν παιδεία πού πῆγαζε ἀπό τήν βυζαντινὴ μας παράδοσι καί διατηρήθηκε στους κύκλους τῶν Κολλυβάδων, δέν δίσταζε νά ὑποστηρίξη τόν κατηχητικό χαρακτῆρα τῆς δημοσίας παιδείας στό ἀναγεννώμενο ἑλληνικὸ κράτος. Στίς «Σημειώσεις εἰς τό προσωρινόν πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1822 ἔτους» (τό Σύνταγμα τῆς Α' ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἐθνοσυνελεύσεως), σχολιάζοντας τό ἄρθρο πού ἀφορᾶ στήν δημόσια παιδεία, ὀρίζει τήν μορφή

τῆς θρησκευτικῆς παιδείας ὡς «κατήχησιν» καί κάνει τίς ἐξῆς σημαντικῆς καί γιά τήν σημερινή πραγματικότητα παρατηρήσεις: «Τό αἷτιον, διά τί ὀνομάζω τελευταίαν τήν Κατήχησιν, εἶναι ὅτι, ἐπειδή ὑποθέτω ἀνοικτά τά κοινά σχολεῖα ὄχι μόνον εἰς ὅλας τάς αἱρέσεις τῶν χριστιανῶν, ἀλλά καί εἰς τούς Ἰουδαίους καί εἰς τούς Τούρκους, καλόν εἶναι νά παραδίδεται ἡ κατήχησις δύο ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος μόνας, εἰς μόνα τῶν Ἀνατολικῶν τά τέκνα, μετὰ τήν ἀπόλυσιν τῶν ἐτεροδόξων ὀποιωνδήποτε, παρεκτός ἄν κάνεις ἀπό τούς γονεῖς τούτων αὐτόκλητος ζητήσῃ δις καί τρίς, ὡς χάριν, τήν εἴσοδον τοῦ τέκνου του εἰς τῆς κατηχήσεως τήν παράδοσιν» (ἔκδ. ἐν Ἀθήναις, 1933, ὑπό Θεμ. Π. Βορίδου).

Γιά τό περιεχόμενον τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς ἀγωγῆς ἔχει γίνει πολλή συζήτησις ἀπό ἀξιολόγους θεολόγους. Κατά καιρούς, μέ ἀνακοινώσεις σέ συνέδρια καί μέ ἄρθρα, ἔχουν γίνει προτάσεις γιά τήν ὑπέρβασι τῶν δυτικῶν θεολογικῶν ἐπιδράσεων στό ἀναλυτικό πρόγραμμα καί στό περιεχόμενον τοῦ μαθήματος. Στόχος τῶν προτάσεων ἦταν ὁ προσανατολισμός τοῦ μαθήματος πρὸς τήν κατεύθυνσι τῆς καλλιέργειας τοῦ Ὁρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος. Ὁ καθηγητής Νίκος Ματσούκας π.χ. ἔγραφε μεταξύ ἄλλων: «Καταλαβαίνει κανεῖς εὐκόλα πῶς δέν εἶναι δυνατό νά εὐοδωθοῦν οἱ σκοποὶ τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος, πού στήν προκειμένη περίπτωσι γιά μᾶς εἶναι ἡ καλλιέργεια τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος, ἄν δέν ὑπάρχουν τά

πολιτιστικά ἀγαθὰ τῆς βυζαντινῆς μας παραδόσεως καὶ δάσκαλοι πού θά ἐμπνεύσουν τό μεράκι γι' αὐτά τὰ ἀγαθὰ. Προϋποτίθεται βέβαια ἡ ὕπαρξη τοῦ ζωντανοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος πού ἐκφράζεται στὰ πλαίσια τῆς λατρείας». Καί σχεδόν συμπερασματικά, σάν μία προτροπή ἐξόδου τῆς θεολογίας καί τῆς θρησκευτικῆς παιδείας ἀπό τήν «βαβυλώνεια αἰχμαλωσία» τους στά δυτικά πρότυπα, συμπληρώνει: «Τό ἀναλυτικό πρόγραμμα τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος πρέπει νά ἀναθεωρηθεῖ ἀπό τά βάρηρα του καί νά δοθεῖ μέ τρόπο πῶ συγκεκριμένο ἡ ἱστορική ζωὴ τῆς Ὁρθοδοξίας» (περιοδ. ΣΥΝΑΞΗ, τευχ. 1 [1982], σελ. 36 καί 40).

Νέος βαρλααμιτισμός.

Μέ τό νέο Πρόγραμμα Σπουδῶν, εἰς πείσμα τῆς ἀνάγκης γιά μία Ὁρθόδοξο διδαχὴ μέ τὰ «ἀγαθὰ τῆς βυζαντινῆς μας παραδόσεως», ἐπιβάλλεται ἕνας σύγχρονος βαρλααμιτισμός πού εἰσχωρεῖ βάνουσα στά σπλάγχνα τοῦ Γένους. Ἡ οὐμανιστική παιδεία, μέ μορφή διαφορετική ἀπό ἐκείνη τοῦ παλαιοῦ βαρλααμιτισμοῦ, μέ τὰ χαρακτηριστικά τοῦ πανθησκειακοῦ συγκρητισμοῦ, εἰσβάλλει στά σχολεῖα γιά νά ἀκυρώσῃ τήν Παιδεία τοῦ Γένους. Ἐπιχειρεῖται νά ἀποκοποῦν τὰ παιδιά ἀπό τίς ζωογόνες ρίζες τῆς πατροπαραδότου Ὁρθοδόξου Πίστεως, πού καθιστᾶ τοὺς ἀνθρώπους Σῶμα Χριστοῦ, Ἐκκλησία Χριστοῦ, «κοινωνούς θείας φύσεως» (Πρβλ. Β' Πέτρο. 1, 4), καί νά ἀφομοιωθοῦν στήν χοάνη μιᾶς οὐμανιστικῆς θρησκευτικότητος, πού

δέν ἐλευθερώνει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν ἁμαρτία καί τόν θάνατο, δέν τόν ὀδηγεῖ στόν ἁγιασμό καί τήν θέωσι, ἀλλά, τοῦναντίον, τόν προετοιμάζει γιά νά ἀποδεχθῆ τήν δαιμονική Πανθηρησκεία.

Αὐτός ὁ ἰδιότυπος νεοβαρλααμιτισμός ἐπιβάλλεται ἀπό μία μερίδα θεολόγων, οἱ ὁποῖοι δείχνουν πώς ἐχθρεύονται τήν ἡσυχαστική θεολογία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, τήν μαρτυρική Ὁρθοδοξία τῶν Νεομαρτύρων, τήν ἀσκητική παιδεία τῶν Κολλυβάδων, τήν ἀπλοϊκή πίστι τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Παλιγγενεσίας τοῦ 1821. Οἱ θεολόγοι αὐτοί δέν κατανοοῦν ὅτι ἀντιστρατεύονται τόν λόγο τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων, ὁ ὁποῖος δέν ἀναγνωρίζει ἄλλες ὁδοῦς σωτηρίας πλὴν τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. «Οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενί ἢ σωτηρία· οὐδέ γάρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπό τόν οὐρανόν τό δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς» (Πράξ. 4, 12). Δέν κατανοοῦν ἐπομένως ὅτι, στεροῦντες ἀπό τά Ὁρθόδοξα Ἑλληνόπουλα τήν ἀναγκαία γι' αὐτά Ὁρθόδοξη ἐκκλησιαστική παιδεία καί ἐπιβάλλοντες τήν δημόσια πολυθηρησκειακή θρησκευτική ἐκπαίδευσι, φανερώνουν τήν κρίσι θεολογίας καί πῶς πολύ τήν κρίσι πίστεως, στήν ὁποία βρίσκονται, γιά νά θυμηθοῦμε τόν σχετικό λόγο τοῦ π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ. Διερωτᾶται κανεῖς, ἐάν μπορεῖ οἱ θεολόγοι αὐτοί νά θεωροῦνται μέλη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ὅταν ἐν τοῖς πράγμασι ὑπονομεύουν τό διδασκτικό της ἔργο στίς εὐαίσθητες ἀκόμη ψυχές τῶν μαθητῶν. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δέν μποροῦν νά

είναι ἐντός τοῦ περιβόλου τῆς Ἐκκλησίας, δέν μποροῦν νά εἶναι μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἐφ' ὅσον τό ὑποσκάπτουν.

Ἀπο-Χριστοποιήσις τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς.

Οἱ ἐμπνευσταί τοῦ νέου Προγράμματος Σπουδῶν φαίνεται νά πιστεύουν ὅτι ὁ λαός μας δέν χρειάζεται τόν Χριστό στήν Παιδεία, ἀλλά ὅτι ἔφθασε ἡ ὥρα νά ζητήση ἀπό τόν Χριστό νά «ἀπέλθῃ τῶν ὀρίων αὐτῶν». Ὅμως, πρίν ἀπό ἐμᾶς, ἄλλοι λαοί, τῶν ὁποίων τίς ἀρχές διδασκαλίας τοῦ θρησκευτικοῦ μαθήματος πασχίζουμε νά ἀντιγράψουμε, εἶχαν διώξῃ τόν Χριστό ἀπό τήν παιδεία τους καί ἔζησαν τίς συνέπειες τῆς ἀπομακρύνσεώς Του. «Τό σχολεῖον τῆς Εὐρώπης ἔχει ἀποχωρισθῆ ἀπό τήν πίστιν εἰς τόν Θεόν. Εἰς αὐτό ἔγκριται ἡ μεταστροφή της εἰς δηλητηριάστριαν, εἰς αὐτό καί ὁ θάνατος τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀνθρωπότητος», εἶπε μέ κάθε εἰλικρίνεια ὁ βαθύς γνώστης τῆς εὐρωπαϊκῆς κουλτούρας, ἅγιος Νικόλαος Βελιμίροβιτς, ὁ ὁποῖος ἔζησε στό ἴδιο του τό σῶμα τήν βαρβαρότητα τῆς ἀποχριστιανοποιημένης Εὐρώπης, ὅταν ἦταν αἰχμάλωτος τῶν Ναζί στά στρατόπεδα τοῦ Νταχάου.

Ὁ σύγχρονος νεοελληνικός οὐμανισμός ἐπιβάλλει στούς Νεοέλληνες νά διώξουν ἀπό τήν δημόσια θρησκευτική Ἐκπαίδευσιν τόν Χριστό τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως καί νά δεχθοῦν τήν νεοεποχίτικη πολυθρησκειακή θρησκευτική παιδεία, τήν παιδεία τῆς Πανθρησκείας. Ἐλπίζουμε ὅτι ὁ λαός μας δέν θά ὑποκύψῃ

στis ἐπιλογές μιᾶς μειοψηφίας θεολόγων καί διαμορφωτῶν τῆς δημόσιας παιδείας, ἀλλά θαρραλέα θά ζητήση ἀπό τούς ἀρμοδίους παράγοντες τῆς Πολιτείας νά ἐπανεξετάσουν τό θέμα, νά τό θέσουν σέ ἕνα οὐσιαστικό δημοψήφισμα, ἀφοῦ ἀκουσθοῦν καί οἱ Ὀρθόδοξοι καί οἱ πανθηρησκειακές προτάσεις, γιά νά ἐπιλέξῃ μόνος του ἄν ἀκόμη θέλῃ τόν Χριστό στήν Παιδεία ἢ ἄν ἐπιθυμῇ τήν ἀπο-Χριστοποίησί της.

Ἀνατροπή, χωρίς νά ἐρωτηθῇ ὁ πιστός λαός.

Πιστεύουμε ὅτι ὁ ἑλληνικός λαός, παρά τίς ἀμαρτίες του πού τόν ὠδήγησαν στήν παροῦσα πολύπλευρη κρίσι, στό βάθος τῆς ψυχῆς του εἶναι πιστός στήν Ὀρθοδοξία καί τήν Ἐκκλησία του. Αὐτό τό δείχνει, ὅσκις οἱ περιστάσεις τοῦ ἐπιτρέπουν νά ἐκφράζῃ ἀνεπηρέαστος τήν πίστι του στόν Χριστό καί τήν Ἐκκλησία. Τήν Ὀρθόδοξη Χριστιανική παιδεία προτιμοῦν ὄχι μόνο τό τρία τοῖς ἑκατόν τῶν Νεοελλήνων πού ἐκκλησιάζονται τίς Κυριακές ἀλλά καί ἡ συντριπτική τους πλειοψηφία πού αἰσθάνονται καί δηλώνουν Χριστιανός Ὀρθόδοξος, πού τιμοῦν τίς μεγάλες ἐορτές τῆς Ἐκκλησίας, πού βαπτίζουν τά παιδιά τους, πού ἀγαποῦν τίς χριστιανικές τους παραδόσεις, πού κάποτε μετανοοῦν γιά τά λάθη τους, πού παίρνουν τό ἐφόδιο τῆς αἰωνίου Ζωῆς, πού ἀφήνουν τήν τελευταία τους πνοή μέ ἐλπίδα στόν Χορηγό τῆς ζωῆς καί Νικητή τοῦ Θανάτου.

Αυτά τὰ παρακάμπτουν οἱ ἐπίδοξοι μεταρρυθμισταὶ τῆς θρησκευτικῆς παιδείας τοῦ Γένους. Θέλουν νὰ νοιώθουν ἐκσυγχρονισταὶ καὶ ὄχι «ἐπόμενοι τοῖς ἀγίοις πατράσι». Ἄλλοιῶς δὲν ἐξηγεῖται ἡ ἐμμονή τους σέ δυτικότερες μεθόδους πού ἀκολουθοῦν τίς ἀρχές τῆς θεωρίας τοῦ «θρησκευτικοῦ γραμματισμοῦ», μιᾶς θεωρίας πού δὲν ἀνταποκρίνεται στοὺς στόχους τῆς Ὁρθοδόξου ἀγωγῆς, πού δὲν συμβιβάζεται μέ τὴν προοπτικὴ τῆς θεώσεως. Ἄλλοιῶς δὲν ἐξηγεῖται τό ὅτι, ἂν καὶ εἶναι Ὁρθόδοξοι θεολόγοι, δὲν ἀντιλαμβάνονται ὅτι ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή γιὰ τὰ Ὁρθόδοξα παιδιά πρέπει νὰ βασιζέται στὴν πίστι καὶ στὴν ζῶσα ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας, στό κέντρο τῆς ὁποίας εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Κύριος Ἰησοῦς Χριστός.

Γιὰ μία ἀκόμη φορά τό ἴδιο δίλημμα ὀρθώνεται μπροστά μας. Οὐμανιστικὴ ἢ θεανθρωποκεντρικὴ παιδεία; Συσχηματισμός μέ τόν κόσμον ἐν ὀνόματι μιᾶς δῆθεν προσαρμογῆς στὰ νέα κοινωνικά δεδομένα ἢ προσήλωσις στὴν πάντοτε καινὴ καὶ οὐδέποτε ἐκκοσμικευόμενὴ παιδαγωγικὴ τοῦ μόνου ἀληθινοῦ Παιδαγωγοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς κάνει δικό Του Σῶμα, Ἐκκλησία Του, αὐθεντικὴ εἰκόνα Του;

Ἡ διαχρονικὴ μαρτυρία τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Στό βιβλίον τῆς «Τό Ἅγιον Ὅρος καὶ ἡ Παιδεία τοῦ Γένους μας» (1984), ἡ Ἱερά Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὁρους γράφει: «Δὲν μποροῦμε ἀτιμωρητί οἱ ὀρθόδοξοι Ἑλ-

ληγες νά παιδιαρίζωμε, στηριζόμενοι σ' όποιαδήποτε δικαιολογία ή, περισσότερο, νά αυθαδιάζωμε.

Ἄν αὐτοί πού προηγήθηκαν ἡμῶν, καί ἔζησαν καί τάφηκαν σέ τοῦτα τά χώματα, αὐτοσχεδιάζαν κάνοντας τό κέφι τους, τότε θά μπορούσαμε καί μεις νά συνεχίσωμε αὐτοσχεδιάζοντας.

Ἄν ὅμως ἔζησαν διαφορετικά... τότε δέν μπορούμε ἀτιμωρητί νά αὐτοσχεδιάζωμε, νά κάνωμε πρόβες, νά παίζωμε ἐν οὐ παικτοῖς.

Ἄν δέν εἶχε θεολογήσει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ὅπως θεολόγησε, ἀνακεφαλαιώνοντας τήν πείρα καί τή ζωή τῆς Ὁρθοδοξίας, σβήνοντας τή δίψα τοῦ σημερινοῦ βασανισμένου νέου ἀνθρώπου. Ἄν δέν ἦσαν γενάρχες τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ ἕνας ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός καί ἕνας Μακρυγιάννης. Ἄν δέν ὑπῆρχαν ὅλα αὐτά στό αἷμα μας, τότε θά μπορούσαμε νά κάνωμε ὅ,τι μᾶς κατέβη.

Τώρα δέν εἶναι ἔτσι. Τώρα βρισκόμαστε ἐν τόπῳ καί χρόνῳ ἀγίῳ. Δέν μπορεί νά εἶμαστε ἐπιπόλαιοι. Δέν ἀνήκομε στόν ἑαυτό μας. Ἀνήκομε σ' αὐτούς πού μᾶς γέννησαν καί σ' ὅλο τόν κόσμο. Εἶμαστε χρεωμένοι μέ πνευματική κληρονομιά» (σελ. 68-70).

Αὐτή εἶναι ἡ ἀλήθεια. Ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός ἴδρυσε σχολεῖα γιά νά ὀδηγῆται δι' αὐτῶν ὁ λαός σέ θεογνωσία, ὄχι σέ στεῖρα ἐγκυκλοπαιδική γνῶσι. Ἡ γνωσιολογία, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τό φρόνημα καί διέπει τά κηρύγματα τοῦ ἔθναποστόλου ἀγίου Κοσμᾶ, δέν εἶναι ἡ γνωσιολογία τῶν ἐγκυκλοπαιδιστῶν, τῶν εὐρω-

παίων καί ἑλλήνων διαφωτιστῶν τοῦ 18ου αἰῶνος, τῶν βαυαρῶν ἀρχιτεκτόνων τῆς νεωτέρας παιδείας τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους. Ἡ γνωσιολογία του εἶναι εὐθυγραμμισμένη μέ ἐκείνην τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων μέχρι τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Σέ αὐτήν τήν παιδεία προσανατόλιζε τό δοῦλον Γένος, ὅταν ἔλεγε: «Διατί ἀπό τό σχολεῖον μανθάνομεν τό κατά δύναμιν τί εἶναι Θεός, τί εἶναι Ἁγία Τριάς, τί εἶναι ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, τί εἶναι δαίμονες, τί εἶναι Παράδεισος, τί εἶναι Κόλασις, τί εἶναι ἁμαρτία, τί εἶναι ἄρετή. Ἀπό τό σχολεῖον μανθάνομεν τί εἶναι ἁγία Κοινωνία, τί εἶναι Βάπτισμα, τί εἶναι τό ἅγιον Εὐχέλαιον, ὁ τίμιος Γάμος, τί εἶναι ψυχή, τί εἶναι κορμί, τά πάντα ἀπό τό σχολεῖον τά μανθάνομεν» (Ἰω. Μενούνου, Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ Διδαχές, ἐκδ. Τήνος, σελ. 142).

Πιστεύουμε ὅτι οἱ ἐκτιμήσεις μας γιά τήν βούλησι τοῦ Ὁρθοδόξου ἑλληνικοῦ λαοῦ στό θέμα τῆς θρησκευτικῆς παιδείας εἶναι ὀρθές καί ὁ λαός μας, ἂν ἐρωτηθῆ, θά προτιμήσῃ νά μείνῃ πιστός στήν παρακαταθήκη τῶν πατέρων του καί δέν θά ἀποδεχθῆ ἕνα πανθηρσκειακό μάθημα γιά τά παιδιά του. Θά προτιμήσῃ νά καταργηθῆ τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν παρά νά ἐκπέσῃ σέ μία ἀντίχριστη θρησκευτική ἀγωγή! Θά ἦταν προτιμότερο γι' αὐτόν νά καταργηθῆ τό μάθημα καί νά προσφέρῃ μία Ὁρθόδοξη παιδεία στά παιδιά του ἔξω ἀπό τό δημόσιο σχολεῖο, παρά νά ἀποδεχθῆ μία δημόσια μύησι στήν ἐπερχόμενη Πανθηρσκειά.

Ἐάν παρὰ ταῦτα ὁ λαός μας ἐνσυνείδητα προτιμήσῃ νά ἀπομακρύνῃ τόν Χριστό ἀπό τήν δημόσια παιδεία, θά εἶναι μοιραία ἐκεῖνος ὑπεύθυνος τῆς ἐπιλογῆς του. Ὁ Χριστός, ὅπως μαρτυρεῖται στό Ἱερό Εὐαγγέλιο, δέν ἐκβιάζει κανένα. Εἶναι Θεός τῆς ἐλευθερίας. «Κρούει τήν θύραν» καί περιμένει νά τόν δεχθοῦμε. Ἀλλά καί ἀπομακρύνεται, ὅταν ἐμεῖς δέν τόν δεχόμαστε. Μόνον ἄς γνωρίζουμε ὅτι τό τίμημα τῆς ἀπουσίας τοῦ Χριστοῦ ἀπό τήν ζωή μας θά εἶναι βαρύ, θά εἶναι ὁ ὄλεθρος. Ὅπως λέγει ὁ προφητικός λόγος: «ὅτι ἰδού οἱ μακρύνοντες ἑαυτούς ἀπό σοῦ ἀπολοῦνται» (Ψαλμ. 72, 27). Καί ὅπως γράφει ὁ ἅγιος Νικόλαος Ἀρχίδος: «Ὁ Χριστός ἀπεμακρύνθη ἀπό τήν Εὐρώπην, ὅπως κάποτε ἀπό τήν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ὅταν οἱ Γαδαρηνοί τό ἐζήτησαν. Μόλις ὅμως Αὐτός ἔφυγεν, ἤλθε πόλεμος, ὀργή, τρόμος καί φρίκη, κατάρρευσις, καταστροφή».

Στήν ὁδὸ πρὸς τήν Πανθησκειά.

Συνοψίζοντες τά ἀνωτέρω διαμαρτυρόμεθα σέ ὅλους τοὺς τόνους καί πρὸς κάθε κατεύθυνσι γιά τό ὅτι μέ τό νέο Πρόγραμμα Σπουδῶν ἐξισώνονται ὁ Χριστός μέ τόν Μωάμεθ, τόν Βούδα, τόν Κομφούκιο, καί ἡ ἐν Χριστῷ ζωή μέ τήν θρησκευτικότητα τῶν ἄλλων θρησκειῶν, δηλαδή διδάσκεται στά παιδιά ὅτι σωτηρία ὑπάρχει καί στίς ἄλλες θρησκείες. Ὅσοι τό πράττουν, κηρύσσουν «ἕτερον εὐαγγέλιον», εὐαγγέλιο πλάνης, μέ τό ὁποῖο δέν μποροῦμε νά συμφωνήσουμε. Ἐκφρά-

ζουμε τήν ἐλπίδα ὅτι οἱ πολιτικοί μας ἡγέται καί οἱ ἐκκλησιαστικοί μας ἄρχοντες δέν θά ἐπιτρέψουν νά ἐξισώνεται στίς ψυχές τῶν Ὁρθοδόξων μαθητῶν ἡ Ἀλήθεια μέ τό ψεῦδος, διότι τό φοβερό αὐτό πλῆγμα τῆς δαιμονικῆς Νέας Ἐποχῆς στό σῶμα τοῦ εὐλογημένου Ὁρθοδόξου λαοῦ μας θά ἀποτελέσῃ ἀσυγχώρητο λάθος τῆς γενεᾶς μας, ἡ ὁποία καί θά πληρώσῃ τό βαρῦ τίμημα αὐτῆς τῆς ἀποστασίας.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου
Ἀρχιμ. Γεώργιος

22 Ἰουλίου 2012

**Ο ΚΥΡΙΟΣ ΜΕ ΤΑ ΠΑΘΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ
ΜΑΣ ΚΑΛΕΙ ΝΑ ΕΝΩΘΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΤΟΥ^(*)**

*Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βελεστίνου,
κ. κ. Δαμασκηνοῦ*

Πέρασαν οί ημέρες. Εΐδαμε εις τίς ιερές ακολουθίες νά περιγράφεται τό θεϊον δραμα. Καί ὅπως ἔλεγα μέ ἕνα ἀδελφό σας, ἐάν εἶχαμε τήν δυνατότητα νά καταλαβαίνουμε αὐτά πού λένε οἱ ὕμνοι τῆς Ἐκκλησίας μας, δέν θά χρειαζόμασταν οὔτε κηρύγματα οὔτε τίποτε ἄλλο. Γιατί μέ μεγάλη ἐνάργεια, μέ δύναμι, μᾶς περιγράφουν ὅλα τά ιερά γεγονότα, καί ειδικά αὐτές τίς ημέρες, τό δραμα τοῦ Κυρίου μας.

Γι' αὐτό ἦρθε στόν κόσμο μας. Γι' αὐτό ἔγινε ἄνθρωπος. Ἔπρεπε νά εἶναι ὁ ἀναμάρτητος, ὁ ὁποῖος θά ἐθυσιάζετο γιά νά συγχωρηθοῦν τά ἀμαρτήματα ὄλων τῶν ἐνόχων. Καί ἦρθε καί ντύθηκε τήν ἀνθρωπίνη φύσι καί «διῆλθε (τόν βίον του) εὐεργετῶν καί ἰώμενος» (Πράξ. ι' 38) τοὺς ἀνθρώπους καί ἔμεινε ὁ ἀναμάρτητος καί ὁδηγεῖται τώρα εἰς τόν μαρτυρικό θάνατον.

---

^(*) Ὁμιλία εἰς τήν Τράπεζαν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας, τῷ Μ. Σαββάτῳ 2012.

Ήταν χαρακτηριστικό αυτό πού παρατηρούσαμε όλοι μας. Οί Γραμματεῖς καί οί πρεσβύτεροι τοῦ Ιουδαϊκοῦ λαοῦ ἐχαίροντο, διότι ἐπί τέλους θά ἔβγαينه ἀπό τήν μέσι Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔβγαζε, ἅς μοῦ ἐπιτραπῆ ἡ ἔκφρασις, τά ἄπλυτά τους εἰς τήν φόρα. Κατέβαλαν κάθε προσπάθεια. Τόν συνέλαβαν νύχτα. Τόν ἔκριναν νύχτα. Τόν ὠδήγησαν ἀξημέρωτα εἰς τόν ἡγεμόνα, τόν Πόντιο Πιλάτο, τόν ὁποῖον ὑποχρέωσαν νά ὑπογράψῃ τήν καταδίκη, μιά πού οἱ ἴδιοι δέν μπορούσαν νά τήν ἐκτελέσουν, ἐπειδή ἦταν λαός ὑπόδουλος εἰς τούς Ρωμαίους. Τοῦ ἔδωσαν τόν βαρύτατο Σταυρό. Ἀνέβηκαν εἰς τόν Γολγοθᾶ, ὅπου τόν ἐσταύρωσαν. Καί ἐνῶ ὅλοι θά ἐλυποῦντο ἕνα ταλαίπωρο, ὁ ὁποῖος ἐβασανίζετο εἰς τόν σταυρό, ἐκεῖνοι γελοῦσαν εἰς βάρος Του καί τόν ἐνέπαιζαν. Καί τόν εἰρωνεύονταν μάλιστα λέγοντας: «Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτόν οὐ δύναται σῶσαι». «Ἄν εἶσαι ὁ βασιλεύς τοῦ Ἰσραήλ, κατέβα ἀπό τόν Σταυρό» (Ματθ. κζ' 42).

Ὅμως αὐτό πού δέν εἶδαν οἱ τυφλωμένοι ἀπό τήν κακία ἀνθρωποι, τό εἶδε ἡ ἄψυχη φύσις. Ὁ ἥλιος ἐκρύβη. Ἡ γῆ ἐσειέτο. Τά μνημεῖα ἀνοιξαν καί, ὅπως ἀκούσαμε ἀπό τούς ἱερούς Εὐαγγελιστάς, «πολλά σώματα κεκοιμημένων Ἁγίων ἠγέρθησαν καί ἐνεφανίσθησαν εἰς πολλούς μετά τήν Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ εἰς τήν ἀγίαν πόλιν» (Πρβλ. Ματθ. κζ' 52-53).

Ἐκεῖνοι πού ἔκλαιγαν, τώρα χαίρονται. Ἐκλαιγαν οἱ μυροφόρες γυναῖκες. Ἐκλαιγαν, γιατί δέν μπορούσαν νά παρευρεθοῦν οὔτε εἰς τήν ταφήν τοῦ Διδασκάλου,

καί σκέφτονταν ὅλη τήν νύχτα τοῦ Σαββάτου πότε θά ξημερώση, γιά νά πάρουν ἀρώματα, νά πᾶνε νά ἀλείψουν τό Σῶμα τοῦ Κυρίου, νά προσφέρουν σ' αὐτό τίς τιμές πού προσέφεραν σέ ὅλους τούς κεκοιμημένους. Ἐθλίβετο ὁ Ἰωσήφ καί ὁ Νικόδημος. Εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐζήτησαν καί ἀποκαθήλωσαν τό Σῶμα τοῦ Κυρίου καί τό ὠδήγησαν εἰς τόν τάφο.

Ὅμως δέν θά παρέλθῃ πολλή ὥρα. Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι κατεδίκασαν τόν Κύριο ἄρχισαν νά φοβοῦνται. Μήπως ἀναστηθῇ. Τό εἶπε μάλιστα. Ὅτι θά ἐγερθῇ μετά τρεῖς ἡμέρες. Καί σφραγίζουν τόν τάφο. Καί βάζουν βουλοκέρι καί πέτρα μεγάλη. Ἐνα κρεμασμένο τόσες ὥρες ἐπάνω στόν Σταυρό καί πληγωμένο.

(Συνήθως ἐκείνους πού ἐσταύρωναν, τούς ἔδεναν τά πόδια καί τά χέρια ἐπάνω στόν σταυρό. Τόν Κύριο, “γιά νά δείξουν τήν ἀγάπη τους” τόν ἐκάρφωσαν ἐπάνω του. Βέβαια ὅλα ἔχουν καί τήν συμβολική τους σημασία, ἀλλά σημασία ἔχει καί ἡ στάσις τοῦ ἀνθρώπου. Τόν ἐκάρφωσαν. Ἐτρεξε τό αἷμα. Ὅπως λένε οἱ ειδικοί, καθώς ἔπεφτε τό σῶμα τοῦ σταυρωμένου πρὸς τά ἐμπρός, ὅσο αἷμα ἔμενε ἐμαζεύετο εἰς τήν καρδιά, ἡ ὁποία δέν μπορούσε νά κάνη τούς παλμούς της. Ἀκολουθοῦσε ἕνας ἐπιθανάτιος ρόγχος, ὁ ὁποῖος ἐκρατοῦσε ἐπί πολύ. Βέβαια στόν Χριστό δέν συνέβησαν αὐτά τά πράγματα, διότι, ὅταν Ἐκεῖνος εἶδε ὅτι ἐτελείωσε τό ἔργο του, ἀπευθύνθηκε εἰς τόν Πατέρα Του καί τοῦ εἶπε «εἰς χεῖρας σου παρατίθεμαι τό πνεῦμα μου» (Λουκ. κγ' 46) καί «κλίνας τήν κεφαλὴν παρέδωκε

τό πνεῦμα» (Ἰωάν. ιθ' 30). Οἱ εἰδικοί λένε ὅτι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος πεθάνῃ, πεθαίνει πρῶτα καί ὕστερα πέφτει τό κεφάλι του. Ὁ Κύριος πρῶτα ἔκλινε τήν κεφαλή του καί μετὰ πέθανε. Καί ὅπως λένε οἱ Πατέρες, τό ἔκανε γιά νά κάνῃ νεῦμα στόν θάνατο. Ἐπειδή ὁ θάνατος, πού τόν ἔβλεπε καί τόν ἐγνώριζε, δέν τολμοῦσε νά πλησιάσῃ. Καί κλίνοντας τήν κεφαλή του ὁ Κύριος, ἔκανε νεῦμα εἰς τόν θάνατον νά τόν πλησιάσῃ καί νά τόν πάρῃ).

Πεθαίνει. Χαίρονται οἱ σταυρωτές του, ἀλλά ἀρχίζει ἡ ἀγωνία τους. Σφραγίζουν τόν τάφο. Πηγαίνουν στόν Πιλάτο καί ζητοῦν κουστωδία, φρουρά, νά πάῃ νά φρουρήσῃ. Καί ἄν τολμήσῃ ὁ Χριστός νά ἀναστηθῇ, ἄν πᾶνε οἱ μαθητές του νά τόν κλέψουν, θά τοὺς συλλάβουν ἐκεῖνοι. Ἀλλά μπροστά στήν δύναμι τοῦ Θεοῦ, τί μπορεῖ νά κάνῃ ἡ δύναμις τῶν ἀνθρώπων; Ὅταν συμπληρώθηκε ἡ ὥρα, ἡ Ἀνάστασις ἔγινε.

Βέβαια ὁ Κύριός μας οὔτε στό διάστημα αὐτό ἔμεινε, ὅπως θά λέγαμε ἐμεῖς, μέ τά χέρια σταυρωμένα. Τόν ἐσταύρωσαν ἀλλά, ὅταν τόν ἔβαλαν στόν τάφο, τό μέν σῶμα ἐνωμένο μέ τήν θεότητά του ἦταν στόν Τάφο –γι' αὐτό καί δέν ὑπέστη καμμία ἀλλοίωσι– τό δέ πνεῦμα του, ἡ ψυχὴ του, ἐνωμένη πάλι καί αὐτὴ μέ τήν θεότητά του κατέβηκε εἰς τόν Ἄδη. Διότι δέν ἦταν μόνον οἱ ἄνθρωποι πού ζοῦσαν τότε πού ἔπρεπε νά ἀκούσουν τό κήρυγμά του καί νά ζητήσουν τήν σωτηρία τους. Ἦταν καί ἐκεῖνοι πού εἶχαν πεθάνει. Γι' αὐτό κατέβηκε εἰς τόν Ἄδη κάτω, γιά νά κηρύξῃ εἰς τίς ἀπ'

αἰῶνος ψυχές τήν ἄλλη ζωή. Καί ἐπειδή πλέον ἐκεῖνες ἦσαν πνεύματα καί ἀντιλαμβάνονταν εὐκολώτερα, ὅσες ἤθελαν, τήν ἀλήθεια, γι' αὐτό δέν κάνει στόν Ἄδη τό ἴδιο διάστημα πού ἔκανε ἐπάνω στήν γῆ ὁ Κύριος. Ἐδῶ ἐπάνω ἐκήρυξε τρία χρόνια. Στόν Ἄδη ἔκανε τρεῖς ἡμέρες. Ἡ διαφορετικά, ὅπως λένε, ἐδῶ ἔζησε τριάντα τρία χρόνια –τόση ἦταν ἡ ἡλικία του ὅταν σταυρώθηκε–, ἐνῶ στόν Ἄδη ἔκανε τριάντα τρεῖς ὥρες –ὅσες εἶναι οἱ ὥρες ἀπό τήν τρίτη ἀπογευματινή τῆς Παρασκευῆς, πού ξεψύχησε, μέχρι τίς 12 τά μεσάνυχτα τῆς Κυριακῆς, πού ἀναστήθηκε–. Λοιπόν ἐκήρυξε ἐκεῖ. Ὅσοι ἐπίστευσαν εἰς Αὐτόν, τόν ἀκολούθησαν. Καί αὐτό βλέπουμε στήν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως, ὅτι ὁ Κύριός μας πατάει ἐπάνω στά θυρόφυλλα τοῦ ναοῦ, τά ὁποῖα συντρίβονται, καί κρατάει ἀπό τά χέρια τόν Ἄδām καί τήν Εὐά. Ἐκεῖνοι ἐδημιούργησαν τό πρόβλημα, ἐκείνους βγάζει πρῶτα. Γιά νά ἀκολουθήσουν ὅλοι οἱ ἄλλοι, πού προῆλθαν ἀπό τόν Ἄδām καί τήν Εὐά. Τό ἀνθρώπινο γένος, τό ὁποῖο τώρα εὐκολα γίνεται κοινωνό τῆς Ζωῆς καί τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου διά τῆς πίστεως.

Δέν μᾶς ζητάει τήν περιουσία μας –ἐκεῖνοι πού ἔχουν ἀντίληψι, διαθέτουν τά πάντα–, ἀλλά ὁ Κύριος δέν ζητάει τήν περιουσία μας οὔτε τήν δύναμί μας οὔτε τά ἀξιώματά μας οὔτε τίποτα. Ζητάει νά πιστέψουμε καί νά τόν δεχθοῦμε σάν Κύριό μας. Γιά νά μᾶς διευκολύνῃ, μᾶς δίνει καί τά μέσα. Δέν μᾶς ἀφήνει ἔτσι μόνους μας νά πράξουμε ὅ,τι θέλουμε, ἀλλά μᾶς

ἔδωσε καί τά μυστήρια. Καί ἔτσι, ὅποιος θέλει τώρα, γίνεται παντοδύναμος.

Ἐκεῖνος πού βαπτίζεται, θά μᾶς πῆ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καθὼς πανηγυρίζουμε γύρω ἀπό τήν κολυμβήθρα, ντύνεται τόν Χριστό: «Ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε» (Γαλ. γ' 27). Ἀναλογισθήκαμε ἄραγε, πόσο μεγάλη τιμή, πόσο μεγάλο ἀξίωμα μᾶς ἔχει δώσει ὁ Κύριος, νά εἶναι ἀπ' ἔξω μας, νά εἶναι ἡ ἀσπίδα μας, τό κάλυμμά μας, πού μᾶς προφυλάσσει ἀπό κάθε προσβολή τοῦ ἐχθροῦ; Τί μπορεί νά μᾶς κάνη ὁ ἐχθρός, ἀφοῦ προστάτη μας καί φύλακά μας ἔχουμε τόν Κύριο; Καί ὕστερα δέν εἶναι μόνο ὅτι μᾶς καλύπτει ἀπ' ἔξω ἀπό τίς προσβολές τοῦ ἐχθροῦ. Ἔρχεται καί γίνεται Κύριος τῶν καρδιῶν μας, μέσα μας, στό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ὅλοι μας, πού προσερχόμαστε καί κοινωνοῦμε τοῦ Σώματος καί Αἵματος τοῦ Κυρίου, κοινωνοῦμε γιά νά ἐνωθοῦμε μέ τόν Κύριο, γιά νά γίνουμε μέλη τοῦ Σώματός Του, γιά νά εἴμεθα καί ἐμεῖς ἐκεῖ πού εἶναι Ἐκεῖνος.

Γι' αὐτό, ὅσοι πιστεύουν στόν Κύριο, δέν φοβοῦνται τά προβλήματα καί τίς δυσκολίες τῆς ζωῆς. Δέν φοβοῦνται τόν κόπο, γιατί ξέρουν ὅτι θά ἀκολουθήσῃ ἡ Ἀνάστασις, θά ἀκολουθήσῃ ἡ νίκη, θά γίνουν ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ.

Λέμε, σκοπός καί προορισμός τῆς ζωῆς μας εἶναι, ἅμα πεθάνουμε, νά πᾶμε στήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Δέν εἶναι ἀπόλυτα σωστό. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔχει δύο σκέλη. Τό ἓνα εἶναι ἐπίγειο, καί εἶναι ἡ Ἐκκλησία

μας, καί τό ἄλλο εἶναι οὐράνιο, καί εἶναι ἡ μέλλουσα αἰώνιος Βασιλεία. Ἀλλά προϋπόθεσις γιά νά πᾶμε στήν μέλλουσα αἰώνιο Βασιλεία εἶναι νά εἴμαστε μέλη τοῦ ἐπιγειοῦ τμήματος τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, τῆς Ἐκκλησίας, καί νά εἴμαστε μέλη ὅχι ἀπλᾶ καί τυπικά. Θυμᾶμαι πρίν ἀπό κάμποσα χρόνια, τότε πού ζοῦσε ὁ μακαριστός ὁ προηγούμενος Μητροπολίτης Δράμας, ὅτι εἶχε δώσει ἐντολή, ὅσους δέν ἔχουν θρησκευτική ζωή, νά μή τούς κάνουν κηδεῖα οἱ ἱερεῖς. Καί ἐπαναστάτησαν ὅλοι: “Ἀκοῦς ἐκεῖ; Νά μή μᾶς θάψουν;”. Δηλαδή τό θέμα εἶναι νά μᾶς κάνουν κηδεῖα; Ἄμα δέν ἔχουμε πιστέψει στόν Χριστό, τί νά τήν κάνουμε τήν κηδεῖα; Καί ἐκεῖ στήν πατρίδα μου κάτω λένε κάτι σχετικό. Ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ζῆ, πρέπει νά πιστεύη στόν Χριστό. Ἄμα πεθάνη, ὅσοι παπάδες κι ἄν ἀκολουθοῦν, δέν τοῦ προσφέρουν τίποτε. Βέβαια ὑπάρχουν μερικά παραδείγματα, ὅπως π.χ. τοῦ Θεοφίλου, τοῦ Αὐτοκράτορος Νέας Ρώμης (Κωνσταντινουπόλεως) μέ τήν εἰκονομαχία, πού ἡ σύζυγός του ἡ Θεοδώρα ἔβαλε ὅλη τήν ἱεραρχία νά παρακαλέσῃ, καί στό τέλος ἔκανε ἀποδεκτό τό αἴτημά της ὁ Θεός. Ἐγραψαν σ’ ἓνα χαρτί τό ὄνομά του καί τό ἀμάρτημά του καί τό ἔβαλαν κάτω ἀπό τήν Ἁγία Τράπεζα καί τήν ἄλλη ἡμέρα πού τό ἀνοιξαν εἶχε σβηστῆ τό ὄνομα καί τό ἀμάρτημα. Ἀλλά εἶδε καί ὄραμα ἡ ἁγία Θεοδώρα, ὅτι ἔκανε τό θέλημά της, ἀλλά νά μή ζητοῦν πράγματα τά ὁποῖα ὑπερβαίνουν τήν δύναμί Του. Βλέπετε ὅτι ὁ Θεός εἶναι Παντοδύναμος, ἀλλά ἔχει καί τήν “ἀδου-

ναμία Του”. Δέν μπορεί νά κάνη καθόλου τό κακό. Λοιπόν, ὅποιος θέλει νά εἶναι μαζί μέ τόν Θεό, πρέπει νά εἶναι ἐνεργό μέλος τοῦ Σώματός Του. Πρέπει νά πιστεύουμε.

Ἄπ’ αὐτῆς τῆς πλευρᾶς ἐσεῖς εἶστε εὐλογημένοι ἐδῶ πέρα. Ἔχετε βρεθῆ ἐδῶ καί ἔχετε δημιουργήσει μία κοινωνία ἀγίων. Δέν εἶναι ὅτι μένετε ἐδῶ πέρα καί κάθεστε εἰς τήν Τράπεζαν τήν κοινήν καί τρῶτε. Εἶναι ὅτι μοιράζεστε τήν ζωή σας. Ὁ ἕνας ἀπλώνει τό χέρι του, γιά νά βοηθήσῃ τόν ἄλλον. Αὐτό δέν γίνεται ἔξω στήν κοινωνία μας. Ἔχομε παύσει νά αἰσθανόμαστε τήν συγγένεια μέ τόν συνάνθρωπό μας. Ὁ καθένας κοιτάζει τόν ἑαυτό του. Ἀλλά αὐτό εἶναι πρᾶξις ἐγωϊστική. Ἐδῶ ἡ συνεργασία αὐτή ἀποδεικνύει τά αἰσθήματα πού ἔχετε μέσα σας, τήν ἀγάπη. Ὅτι εἶσθε μέλη ἑνός καί τοῦ αὐτοῦ σώματος, τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Καί ἅμα εἶστε μέλη τοῦ Χριστοῦ, δέν ἔχετε νά φοβηθῆτε τίποτε. Ἐκεῖ περιμένει ὁ Κύριος. Ἐκεῖ εἶναι ἡ Βασιλεία του.

Καί ξέρομε ἀπό τήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας πόσοι ἀπλοϊκοί ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι κατέφυγαν στά μοναστήρια, στά ἀσκητήρια, καί ἀπαρνήθηκαν ὅλο τόν ὑπόλοιπο κόσμο, ὄχι ἀπό κακία καί ἐγωϊσμό, ἀλλά γιά νά ἀφοσιωθοῦν ὀλόψυχα εἰς τόν Θεόν, ἔγιναν μέλη τοῦ Σώματός του. Ἄλλωστε εἶναι χαρακτηριστικό αὐτό τό ὁποῖο λέγεται. Ὅτι ὁ Θεός ἐδημιούργησε δέκα τάγματα Ἀγγέλων. Ἀπό αὐτά τό ἕνα ἐξέπεσε μέ τόν Ἐωσφόρο. Ὁ ἀρχάγγελος Μιχαήλ εἶδε τήν πτώσι ἐκείνη καί

φώναξε τό «στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετά φόβου». Καί ἐκεῖνη τήν ὥρα, ὅπου βρέθηκε καθείς, ἔμεινε. Ὅσοι ἀκολούθησαν τόν Ἐωσφόρο ἔγιναν δαίμονες. Οἱ ἄλλοι ἔμειναν Ἄγγελοι. Ἀλλά αὐτό τό ἐκπεσόν τάγμα πρέπει νά ἀναπληρωθῇ. Καί ἀναπληρώνεται ἀπό τούς ἀνθρώπους πού ἀφιερώνονται εἰς τήν μοναχική ζωή. Αὐτοί ἀποτελοῦν, ὅπως ξέρετε, τό ἀγγελικόν τάγμα. Ἔχετε ἀντικαταστήσει τούς Ἀγγέλους, οἱ ὁποῖοι ἐξέπεσαν. Ἀνήκετε εἰς τήν εὐλογημένην χορείαν τοῦ Κυρίου καί ἔχετε εἰς τήν διάθεσίν σας τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, μέ τήν ὁποῖαν τά πάντα μποροῦμε νά κατορθώσουμε.

Ὁ Κύριος εὐλόγησε τόν γάμο. Ὡδήγησε τήν Εὐά ἐνώπιον τοῦ Ἀδάμ, ὁ ὁποῖος ἀνεγνώρισε ὅτι ἦταν πράγματι τό ὑπόλοιπον ἡμισυ, τό ἕτερον ἡμισυ γιά νά συμπληρωθῇ ὁ ἄνθρωπος. Καί ἔτσι πρέπει οἱ ἄνθρωποι πού εἶναι μέσα στόν κόσμο νά δημιουργοῦν οἰκογένεια, νά γίνονται ὠλοκληρωμένοι ἄνθρωποι, ὁ ἄνδρας μέ τήν γυναίκα, γιά νά ἀποκτοῦν καί τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός εἶναι Δημιουργός τῆς ζωῆς, ἀλλά ἔδωσε τό χάρισμα καί εἰς τούς ἀνθρώπους, τούς γονεῖς, νά γεννοῦν παιδιά, τά ὁποῖα ὀφείλουν νά ἀναθρέψουν «ἐν παιδείᾳ καί νοουθεσίᾳ Κυρίου» (Ἐφεσ. στί 4), γιά νά τά κάνουν πάλι παιδιά τοῦ Θεοῦ. Γιατί, ὅπως λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «ἄν δέν εἴμαστε τέκνα, δέν μποροῦμε νά εἴμαστε καί κληρονόμοι τοῦ Θεοῦ» (Πρβλ. Ρωμ. ἡ 17). Οἰκογένεια πρέπει νά κάνουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι στόν κόσμο. Μία ἐξαίρεσις ὑπάρχει. Αὐτό πού εἶπε ὁ Κύριός μας. Εἶναι ἐκεῖνοι «οἵτινες εὐνούχισαν

ἐαυτούς διά τήν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. ιθ' 12). Εἶστε ἐσεῖς, οἱ ὅποιοι ἤρθατε ἐδῶ, ἀπαρνηθήκατε τόν κόσμον, ἀφοσιωθήκατε στόν Θεό, ἐνωθήκατε μέ τόν Νυμφίο τῆς Ἐκκλησίας μας.

Προχθές μόλις ἐκεῖ ἀπό τήν εἰκόνα του μᾶς κοιτάζε περίλυπος. Ὅλους μᾶς κοιτάζει περίλυπος, γιατί πολλοί τόν βλέπομε, πολλοί μπορεῖ καί νά ἀσπαζόμεστε τήν εἰκόνα του, ἀλλά λίγοι πᾶμε κοντά Του. Ἐκεῖνος μᾶς κοιτάζει καί μᾶς προσκαλεῖ νά πᾶμε μαζί του, γιά νά μείνουμε μαζί του. Μᾶς ἔχει δώσει τήν δυνατότητα, μᾶς ἔχει δώσει τήν Χάρι του, μᾶς ἔχει δώσει τήν δύναμί του. Μᾶς κοιτάζει μέ ἀγάπη καί στοργή. Δέν μᾶς ἔκανε ἐντύπωσι, ὅτι ἐπάνω ἀπό τόν Σταυρό ὁ Κύριός μας, ἐνῶ τόν περιέπαιζαν καί τόν εἰρωνεύοντο, Ἐκεῖνος, παρά τό γεγονός ὅτι ὑπέφερε, δέν εἶπε “Πατέρα μου, τιμώρησέ τους”, ἀλλά ἔλεγε: «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γάρ οἶδασι τί ποιοῦσι» (Λουκ. κγ' 34)!

Σ' αὐτόν τόν Κύριο καλούμαστε νά πᾶμε. Μᾶς περιμένει, καί τό βράδυ θριαμβευτικά θά διακηρύξη τήν νίκη τῆς Ἀναστάσεώς του, στήν ὁποία μᾶς προσκαλεῖ νά εἴμαστε μέλη. Ὅταν ἀποχαιρετοῦσε ὁ Κύριος κατά τήν Ἀνάληψί του τόν κόσμον, εἶπε εἰς τούς μαθητάς του νά μή φοβοῦνται, διότι «ἰδοῦ ἐγώ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τάς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν» (Πρβλ. Ματθ. κη' 20). Εἶναι μαζί μας. Δέν ἔχουμε παρά νά στρέψουμε λίγο τό κεφάλι μας μέ καλή διάθεσι καί θά τόν δοῦμε νά εἶναι δίπλα μας.

Ἐγὼ ἐκφράζω γιὰ ἄλλη μιά φορά τὴν εὐγνωμοσύνη μου στὸν ἅγιο Γέροντα, τὴν ἀγάπη μου σέ ὅλους σας, πού μοῦ δώσατε τὴν εὐκαιρία. Μπορεῖ νά ἦταν μεγαλύτερη λίγο ἢ ὀρθοστασία ἀπὸ ἐκείνην πού θά κάναμε στὸν κόσμο, ἀλλά, ὁμολογῶ, ἡ ἀπολαβὴ ἐδῶ δέν ἔχει καμμία σχέσι μὲ ἐκεῖνο πού θά εἰσπράτταμε κάτω εἰς τὸν κόσμο. Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ.

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΝΩΝ ΠΙΣΤΕΩΣ^(*)

*Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Φιλοθέου,
Ἀρχιμ. Νικοδήμου*

Πολυσέβαστε Γέροντα, ἀγαπητοί μου Πατέρες καὶ Ἀδελφοί.

Ἡ Ἐκκλησία μας σήμεραν ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἑνός μεγάλου Ἀγίου, ἑνός λαοφιλοῦς Ἀγίου, ἑνός Ἀγίου τοῦ ὁποίου τό ὄνομα εἶναι ἡ ἰδική μας νίκη. Νικόλαος σημαίνει ἡ νίκη τοῦ λαοῦ. Καί ἡ νίκη τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ ἁγιότητα τοῦ Ἀγίου. Διότι ἡ ἁγιότητα αὐτὴ δέν ἀνήκει εἰς τόν Ἅγιον μόνον. Εἶναι κάτι πού χαρίζεται εἰς ὅλους μας, ἐφ' ὅσον ὁ Ἅγιος εἶναι Ἐπίσκοπος τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας, εἶναι μέλος τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνας Ἅγιος εἶναι ἕνας ἰδικός μας θησαυρός, ἕνας θησαυρός ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, καί δὴ ὄχι στιγμιαίος ἀλλὰ διαχρονικός. Αὐτό τό φανερώνει ἡ τιμὴ καί ἡ εὐλάβεια τῶν ἀνθρώπων εἰς τόν Ἅγιον. Τόν θεωροῦμε ἕναν διαρκῆ θησαυρόν. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς

---

^(*) Ὁμιλία εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἱ. Μονῆς μας κατὰ τὴν Πανήγυριν τοῦ Προστάτου ἡμῶν, Ἀγίου Νικολάου Ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ Θαυματουργοῦ, τῇ 6ῃ Δεκεμβρίου 2011.

καί τό ὄνομά του φέρουμε καί τήν πρεσβείαν του ἐπικαλούμεθα καί ζητοῦμε τόν φωτισμόν του.

Τί ἔμπορεῖ νά σημαίνει ὁ ἅγιος Νικόλαος, ἕνας Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας, διά τόν ἑαυτόν του καί διά τήν Ἐκκλησίαν καί διά τόν λαόν τοῦ Θεοῦ, τότε πού ὑπῆρξε ἐπάνω εἰς αὐτόν τόν κόσμον ἀλλά καί σήμερον εὐρισκόμενος πλησίον τοῦ Θεοῦ; Μερικά στοιχεῖα μᾶς δεικνύει τό Ἀπολυτίκιόν του.

Κανόνας πίστεως. Πίστις εἶναι ἡ σχέσις ἀνθρώπου μέ τόν Θεόν. Μία σχέσις προσώπων. Δέν εἶναι διανοητική ἡ σχέσις μετά τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός δέν ζητεῖ ἀπό ἡμᾶς καί δέν ἀναμένει ἀπό ἡμᾶς νά τόν ἀναγνωρίσωμε. Δέν μᾶς ἔχει ἀνάγκη. Ὑπῆρξε πρό ἡμῶν καί ἔμπορεῖ νά ὑπάρξῃ καί χωρίς ἡμᾶς. Ἄρα λοιπόν ἡ πίστις σημαίνει ἐμπιστοσύνη. Καί ἡ ἐμπιστοσύνη ὑπάρχει μεταξύ δύο προσώπων. Δέν ὑπάρχει ἐμπιστοσύνη “εἰς τόν ἀέρα”. Δέν ὑπάρχει ἐμπιστοσύνη εἰς ἀπροσώπους δυνάμεις. Ἔτσι λοιπόν ὁ Ἅγιός μας ἦτον ὄχι ἀπλῶς πιστός ἀλλά κανόνας πίστεως. Τό ἔδειξε ἡ ζωή του, ὡς μᾶς λέγει εἰς τήν συνέχειαν τό τροπάριόν του. Ἐνεπιστεύθη τόν Χριστόν ἀπολύτως. Ἐνεπιστεύθη πλήρως τόν λόγον τοῦ Χριστοῦ. Καί τόν ἔκανε κανόνα καί τρόπον ζωῆς. Καί τήν πίστιν αὐτήν, αὐτήν τήν ζωντανήν σχέσιν, τήν ὑπερήσπισε. Αὐτός ὁ πρᾶος Ἅγιος, ὁ γλυκύς Ἅγιος, ὁ Ἅγιος ὁ γεμάτος ἀγάπην, δέν ἐδίστασεν εἰς τήν πρώτην Οἰκουμενικήν Σύνοδον νά πατάξῃ τόν Ἄρειον. Διατί; Διότι ἡ πίστις δέν εἶναι προσωπική μας ὑπόθεσις, ὅπως παραλογιζόμενοι καί ἀνοήτως λένε κάποιοι σήμερα.

Καί λένε, διότι τήν ζωντανήν πίστιν τήν φοβοῦνται. Ἄλλά αὐτή εἶναι ἡ πραγματικότης, καί ἄς κρύβωνται πίσω ἀπό ὠραίες λέξεις. Διότι δέν ζῆς μέ τό μυαλό σου. Ζῆς μέ τήν ζωήν σου. Λοιπόν ἡ ζῆς ἢ δέν ζῆς. Ἡ ζῆς ἢ εἶσαι νεκρός. Αὐτό τό ἐγνώριζεν ὁ ἅγιος Νικόλαος. Αὐτήν τήν ζωήν τῶν ἀνθρώπων ὑπερησπίζετο, διότι αὐτό εἶναι ἀκριβῶς ἡ σχέσις μέ τόν Θεόν. Εἶναι ἡ σχέσις ἐκ τῆς ὁποίας πηγάζει ἡ ζωή, πηγάζει τό φῶς, πηγάζει ἡ ἀλήθεια. Δέν εἶναι ιδιοτροπία μας ἄν ὑπάρχη ὁ ἥλιος ἢ δέν ὑπάρχει. Εἶτε μᾶς ἀρέσει εἶτε ὄχι, ὑπάρχει ὁ ἥλιος. Εἶτε μᾶς ἀρέσει εἶτε ὄχι, ὑπάρχει ὁ Θεός. Αὐτή εἶναι ἡ πραγματικότης. Τά ὑπόλοιπα εἶναι αὐτά μέ τά ὅποια ἐπιχειροῦμε νά κρυφθοῦμε, διά νά μή δεῖξωμε πόσο σπιθαμιαῖοι εἴμεθα. Ἔτσι λοιπόν αὐτήν τήν πίστιν ὑπερασπίσθηκε ὁ Ἅγιος. Ποῖον εἶναι τό περιεχόμενον τῆς πίστεως; Αὐτό πού ἐορτάζομε μετ' ὀλίγας ἡμέρας. «Μέγα ἐστί τό τῆς εὐσεβείας μυστήριον· Θεός ἐφανερώθη ἐν σαρκί» (Α' Τιμ. γ' 16). Τό συγκλονιστικώτερον γεγονός τῶν αἰῶνων. Ὁ Θεός γίνεται αὐτό πού ποτέ δέν ἦτον. Γίνεται ἄνθρωπος. Αὐτό εἶναι ἡ πίστις. Εἶναι ἡ σχέσις μέ ἕναν Θεόν, πού μᾶς πλησιάζει τόσον πολύ, ὥστε γίνεται τόσον οικεῖος, ὥστε νά ἐνδυθῆ τήν ἀνθρωπίνην φύσιν μας καί νά σταθῆ ἀπέναντί μας καί νά διαλέγεται μαζί μας. Καί ἔτι πλέον νά μᾶς ὑπηρετῆ. Νά ὑπηρετῆ τήν σωτηρίαν μας. Νά ὑπηρετῆ τήν ζωήν πού νικᾷ τόν θάνατον. Αὐτή λοιπόν εἶναι ἡ σχέσις του μέ τόν Θεόν. Ἀπό αὐτήν τήν σχέσιν πηγάζει ἡ ζωή.

Τά υπόλοιπα δύο πού ἀκοῦμε εἶναι ἡ ζωὴ του. *Εἰκόνα πραότητος. Ἐγκρατείας διδάσκαλος.* Τί εἶναι ἡ πραότης; Τί εἶναι ἡ ἐγκράτεια; Εἶναι ὁ ἀγώνας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἀγώνας ὅμως πού στηρίζεται εἰς τὴν σχέσιν μέ τόν Θεόν. Εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τόν Θεόν. Ἡ πραότης δέν εἶναι ἐξωτερική ἡρεμία τῶν νεύρων μας. Εἶναι καρπός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καί ὁ Ἅγιος διά τοῦτο ἦτον πρᾶος. Ἀληθινά πρᾶος. Καί τότε ἀκόμη πού ἐρράπισε τόν Ἄρειον πρᾶος ἦτον. Καί δέν ἦτο μία τιμωρία εἰς τόν Ἄρειον, ἀλλά μία προειδοποίησις δι' αὐτό πού ἔλεγε χωρίς νά καταλαβαίνει τί ἔλεγε.

Πραότης-ἐγκράτεια. Δηλαδή ὁ ἔλεγχος τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ποιός μᾶς κυβερνᾷ; Ὁ νοῦς ἢ τό στομάχι; Ὁ Θεός ἢ ὁ ἀρρωστημένος ἐγωϊσμός μας; Ἀκριβῶς λοιπόν ἀπό ἐκεῖ πηγάζει ὁ ἀγών διά τὴν ἀρετήν. Ἡ πραότης, ἡ ἐγκράτεια, ἡ καλωσύνη, τά πάντα εἶναι ἀρετές. Οἱ ἀρετές δέν εἶναι ξεκάρφωτες. Οἱ ἀρετές εἶναι ἄνθη. Ἀλλά διά τά ἄνθη χρειάζονται ρίζες. Χωρίς ρίζες δέν ὑπάρχει ἄνθος. Ὑπάρχουν τά ψεύτικα ἄνθη. Καί βέβαια σήμερα τά προτιμοῦμε, διότι ἔχομε ψευτίσει ὀλόκληροι... Αὐτός εἶναι, λοιπόν, ὁ ἀγώνας τοῦ Ἁγίου. Αὐτό ἐκέρδισε. Ἐμπιστεύθηκε τόν λόγο τοῦ Θεοῦ καί ἠγωνίσθη νά καρποφορήσῃ τὰς ἀρετάς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν ζωὴν του.

Ποῖος εἶναι ὁ πρῶτος καρπός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; Ἡ Ἀγάπη. Αὐτήν τὴν Ἀγάπην εἶχεν ὁ ἅγιος Νικόλαος. Αὐτός ὁ ἄνθρωπος μέ τὴν δυνατὴν πίστιν. Καί αὐτὴ ἡ ἀγάπη δέν τόν ἔκανε παρά νά ἐνδιαφέρεται, νά

μεριμνᾷ δι' ὅλους, διὰ τὰ προβλήματα τῶν ἀνθρώπων... Διὰ νά μή πληγωθοῦν, διὰ νά ταπεινωθοῦν οἱ ψυχές τῶν ἀνθρώπων. Καί τήν ἐσκόρπιζε ἀπλᾶ καί ἀθόρυβα ὁ ἅγιος Νικόλαος αὐτήν τήν ἀγάπην. Ἀλλά αὐτή ἡ ἀγάπη ὅμως κάνει τόν ἅγιον Νικόλαον καί νά συγκρούεται. Νά συγκρούεται μέ τόν αὐτοκράτορα, διότι ἐπίστευε ὅτι εἶχε δίκαιο. Δι' αὐτό λοιπόν, ναι, ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας θά εἶναι διαρκής. Καί θά εἶναι καί θά προσπαθῇ νά εἶναι ὁ λόγος τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ. Μόνο εἰς αὐτό τό σημεῖον ἤμποροῦμε νά ἐλέγξωμε, ἄν εἶναι λόγος ἀληθείας τοῦ Θεοῦ. Ὅχι ποῖος τόν λέγει. Ἔχουμε λοιπόν ὅλοι εὐθύνες. Καί ἡ εὐθύνη μας δέν εἶναι μέ τήν βίαν νά ἀλλάξωμε τόν κόσμον, ἀλλά εἶναι νά ὀρθοτομοῦμε τόν λόγον τῆς ἀληθείας. Βλέπομε τάς συνθήκας τῆς κοινωνίας μέσα εἰς τήν ὁποῖαν ζῶμεν. Διατί ὅλα αὐτά; Διότι ἐχάσαμε τό μέτρο, ἐχάσαμε τό φῶς, ἐχάσαμε τήν ἄγκυρα καί βυθιζόμεθα. Βουλιάζουμε ὡς ἄνθρωποι, βουλιάζουμε ὡς κοινωνίες. Διατί; Διότι κάποτε δι' αὐτόν τόν λαόν, τόν ἰδικόν μας, ὁ Χριστός εἶπε: «Ἦρθε ἡ ὥρα νά δοξασθῇ ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου» (Ἰωάν. ιβ' 23). Ὅμως ὁ Θεός δέν εἶναι προσωπολήπτης· καί τούς Ἰουδαίους τούς ἐπέλεξε, ἀλλά τόν ἠρνήθησαν καί διελύθησαν. Ἐ! λοιπόν οἱ συνέπειες εἶναι πάντοτε ὅμοιες, καί αὐτή εἶναι ἡ βασιικωτέρα αἰτία ἐξ ὧν σήμερα ὁ τόπος μας ὑποφέρει. Ὅτι βγάλαμε τόν Θεόν ἀπό τή ζωή μας. Καί παλεύουμε μανιωδῶς νά τόν βγάλωμε. Τά παιδιὰ μας δέν βλέπουν πλέον τίς

εικόνες τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Παναγίας εἰς τά σχολεῖα τῆς Πατρίδος μας.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ λοιπόν, ἀγαπητοί ἀδελφοί, ἔχει τούς Ἁγίους τῆς, φῶτα ὀλόφωτα, διὰ νά φωτίζουν τήν πορείαν τῆς ζωῆς. Καί τό εἶδαμε καί τό βλέπουμε καί εἰς τόν ἅγιον Νικόλαον καί εἰς ὅλους τούς Ἁγίους. Οἱ ἴδιοι ὡς ἄνθρωποι ὑπῆρξαν ἀπολύτως ταπεινοί, ἀπολύτως ἀπλοῖ, διάκονοι τῶν ἀδελφῶν τους, καί μάλιστα μυστικοί, ὅπως ὁ ἅγιος Νικόλαος.

Ὅταν ὁμως αὐτό πού κινδυνεύει εἶναι ἡ πίστις, ἔλεγε ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος: «Εἰπέτε ὅ,τι θέλετε δι' ἡμᾶς. Ὑβρίστε μας, ἀπορρίψατέ μας. Ὅταν ὁμως κινδυνεύῃ ἡ πίστις, γινόμεθα θηρία. Διότι ἠξεύρομεν τόν θησαυρόν τῆς πίστεως» (πρβλ. Σμυρναίσις, IV-VI). Διότι κάποιαν στιγμῆν, ἀγαπητοί ἀδελφοί, δέν θά δώσωμεν λόγον εἰς κανέναν πρωθυπουργόν ἢ ὑπουργόν, εἰς κανέναν δημοσιογράφον. Θά δώσωμεν λόγον εἰς τόν Θεόν. Καί ἐκεῖνος θά μᾶς ἐρωτήσῃ, ἐάν εἴμεθα αὐτό πού Ἐκεῖνος μᾶς ἀπέστειλε νά εἴμεθα. Καί ἄν εἴμεθα, θά ἀκούσωμε τήν γλυκεῖαν φωνήν Του: «εἴσελθε εἰς τήν χαράν τοῦ Κυρίου». Ἐάν δέν εἴμεθα, τότε θά μᾶς εἰπῇ τόν φοβερόν λόγον πού εἶπε εἰς τήν Ἀποκάλυψιν εἰς ἕναν Ἐπίσκοπον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης: «Σέ βλέπω, καί βλέπω ὅτι δέν εἶσαι οὔτε ψυχρός οὔτε θερμός. Δι' αὐτό θέλω νά σέ ἐμέσω ἀπό τό στόμα μου» (πρβλ. Ἀποκ. γ' 15-16), λέει ὁ Θεός εἰς αὐτόν τόν Ἐπίσκοπον. Διατί; Διότι δέν εἶσαι οὔτε θερμός οὔτε ψυχρός. Ἀηδία μοῦ προκαλεῖς.

Διότι ἔχεις μίαν τοιαύτην εὐθύνην καὶ δέν ἀνταποκρίνεσαι εἰς αὐτήν.

Δι' αὐτό, λοιπόν, σήμερα πού ἐορτάζουμε τήν μνήμην τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἑνός πραγματικά μεγάλου Ἐπισκόπου καί Ἁγίου τῆς Ἐκκλησίας, τόν τοποθετοῦμε ἔμπροσθέν μας, διὰ νά τόν ἔχωμε ὅλοι μας ὁδηγόν εἰς τήν πορείαν τῆς ζωῆς μας.

Ἀγαπητοί μου, ἡ πατρίδα μας ἐσχάτως διέρχεται μίαν περίοδον, πού εἰς τό διεθνές προσκήνιον ἐκτελοῦνται συγκλονιστικά μεταβολαί, καί ἀντιμετωπίζει ὄρατους ἐξωτερικούς καί ἐσωτερικούς κινδύνους, ἡ ἐπιτυχῆς ἀντιμετώπισις τῶν ὁποίων ἐπιβάλλει Ἐθνικήν ὁμοφυχίαν, ὑψηλόν ἠθικόν, ἐγρήγορσιν, μόχθον, ὀργάνωσιν καί ἐτοιμότητα, καί πρωτίστως πνευματικήν προετοιμασίαν διὰ μετανοίας ὄλων μας. Ἄς εὐχηθῶμεν νά ἐπιβλέψῃ ὁ πανάγαθος Θεός ἰλέω ὄμματι καί ἐλαφρύνῃ τόν κανόνα πού μᾶς ἀξίζει ἕνεκα τῆς ἀπομακρύνσεώς μας ἐκ τοῦ θείου θελήματος.

Ἄγιε Γέροντα, ἀπό καρδίας ἀπείρους εὐχαριστίας διὰ τήν τιμητικήν πρόσκλησιν νά συνορτάσωμεν καί πάλιν τήν μνήμην τοῦ Θαυματουργοῦ καί Μεγάλου Ἱεράρχου Ἁγίου Νικολάου. Εἶθε ἡ σκέπη του καί αἱ πρὸς τόν Δεσπότην Χριστόν πρεσβεΐαι του νά χαρίζουν εἰς Ἰμᾶς, Ἄγιε Γέροντα, καί εἰς πᾶσαν τήν Ἀδελφότητα Ἰμῶν, ὑγείαν ἀμφιλαφῆ καί Χάριν ἐπί Χάριτος, δι' ὠφέλειαν καί ἐνίσχυσιν πάντων τῶν πρὸς Ἰμᾶς προστρεχόντων, ἰδίᾳ κατ' αὐτούς τοὺς δυσχειμέρους καιροὺς καταργήσεως κάθε ἀξίας καί εὐθείας πλέον ἀν-

τιπαρατάξεως τοῦ ἀντικειμένου διὰ τῶν ὀργάνων του
πρὸς κάθε ἱερόν καὶ ὄσιον. Παρακαλῶ, εὐχεσθε ἐκτε-
νῶς καὶ ἐμπόνως νά προσθέση εἰς ὄλους μας πίστιν
καὶ ἐλπίδα ὁ ἐλεήμων Θεός καὶ ἐνισχύη πάντα εἰς τόν
ἀόρατον πόλεμον, εἰς τόν πνευματικόν ἀγῶνα, εἰς κλη-
ρονομίαν τῆς Οὐρανίου Βασιλείας, ἐπικαμπτόμενος
ταῖς πρεσβείαις τῆς Παναχράντου Μητρός Αὐτοῦ, τοῦ
Ἁγίου Νικολάου καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν.

Η ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ
ΠΡΟΪΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΜΑΣ
ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟ^(*)

*Καθηγουμένου Ἰ. Μονῆς Ὁσ. Γρηγορίου
Ἀρχιμ. Γεωργίου*

Εὐχαριστοῦμε τόν Κύριο, πού μᾶς ἀξίωσε κι ἀπό-
ψε, ἀδελφωμένοι ὅλοι, νά ἐορτάσουμε τήν Κυρια-
κή τῆς Τυρινῆς· καί θά μᾶς ἀξιώσει μετ' ὀλίγον νά
συγχωρηθοῦμε καί συγχωρημένοι καί ἀγαπημένοι νά
μποῦμε στήν εὐλογημένη καί ἁγία περίοδο τῆς Μεγά-
λης Τεσσαρακοστῆς.

Εἶναι Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας μας καί τοῦ Ὁρθο-
δόξου Γένους μας ἀπόψε οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοί καί
στίς πόλεις καί στά χωριά, ἐκεῖ πού ὑπῆρχε παλαιότερα
εὐσέβεια καί ὅπου ὑπάρχει ἀκόμα κάποια εὐσέβεια, οἱ
Χριστιανοί νά πηγαίνουν στόν Ἑσπερινό τῆς Συγχωρή-
σεως, νά ἀκοῦν τά ὠραῖα γράμματα, τά ὅποια ὠθοῦν
τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τόν πνευματικό ἀγῶνα,
καί ἐν συνεχείᾳ νά συγχωροῦνται ἀπό τόν ἱερέα καί
μεταξύ των. Καί μετὰ νά πηγαίνουν στά σπίτια των,

---

^(*) Ὁμιλία εἰς τήν Τράπεζαν τῆς Συγχωρήσεως, τῇ 24ῃ Φεβρουαρίου
1992, Κυριακῇ τῆς Τυρινῆς.

νά παραθέτουν κοινή τράπεζα, συγγενείς και φίλοι, και νά ευφραίνωνται οικογενειακῶς. Καί συγχωρεμένοι ὄλοι οἱ Χριστιανοί νά ἀρχίζουν τήν Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή, καί μάλιστα σέ μερικά μέρη νά κρατοῦν καί τό Τριήμερο.

Δυστυχῶς τά ξενικά ἔθιμα, τά ὁποῖα εἰσέβαλαν στόν τόπο μας τά τελευταῖα χρόνια, κατήγγησαν ἐν πολλοῖς αὐτήν τήν εὐλογημένη συνήθεια, αὐτό τό ὠραῖο ὀρθόδοξο χριστιανικό ἔθιμο. Ἀλλά καί κάποια κατάλοιπα τοῦ ἀρχαίου εἰδωλολατρικοῦ Ἑλληνισμοῦ, τά ὁποῖα δυστυχῶς μέχρι τώρα δέν ξερίζωσε ὁ Χριστιανισμός καί στήν πατρίδα μας, οἱ καρναβαλικές ἐορτές, οἱ ὁποῖες τώρα καί γιά λόγους κερδοσκοπικούς προβάλλονται, ἀντιστρατεύονται αὐτήν τήν ὠραία καί πνευματική συνήθεια τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ μας. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι νά διασκεδάζη ὁ λαός αὐτές τίς ἡμέρες, ἀλλά ὄχι χριστιανικά, καί γι' αὐτό νά μή ἔχη καί ἀληθινή χαρά. Ὁ διάβολος τά κατάφερε ἔτσι, ὥστε οἱ ἡμέρες αὐτές γιά πολλούς ἀδελφούς μας Ἑλληνες Χριστιανούς ἀπό ἡμέρες πνευματικῆς προετοιμασίας πού εἶναι γιά τόν ἀγῶνα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς νά γίνονται ἡμέρες μεγάλων ἀμαρτημάτων καί αἰσχροργιῶν, διά τὰς ὁποίας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει ὅτι «αἰσχρόν ἐστι καί λέγειν» (Ἐφεσ. ε' 12). Ἰδίως στίς πόλεις ἐκεῖνες πού γίνονται οἱ καρναβαλικές ἐορτές ἀκολουθοῦν πολλές φρικτές ἀμαρτίες τῶν ἀνθρώπων. Χαίρεται ὁ διάβολος καί λυπεῖται ὁ Χριστός. Καί ὅλα αὐτά στήν Ὁρθόδοξο πατρίδα μας.

Στό Ἅγιον Ὅρος, δόξα τῷ Θεῷ, διατηρεῖται ἡ Παράδοσις ἢ Ἑλληνορθόδοξη. Γι' αὐτό καί ἐμεῖς ἀπόψε συγκεντρωνόμεσθε ἐδῶ νά τελέσουμε τόν Ἑσπερινό τῆς ἀγάπης, καί μετὰ καί τό δεῖπνο τῆς ἀγάπης, ὅπως οἱ πρῶτοι Χριστιανοί πού τελοῦσαν τίς ἀγάπες.

Γνωρίζουμε ὅτι ὁ σκοπός τῆς ζωῆς μας εἶναι ἡ ἔνωσις μας μέ τόν Θεό. Αὐτός εἶναι ὁ ἀνώτερος, ὁ ὕψιστος, ὁ μεγάλος, ὁ τελικός σκοπός τῆς ζωῆς μας. Ὅλοι οἱ ἄλλοι σκοποί εἶναι δευτερεύοντες καί ἐπίγειοι. Π.χ. τό νά μάθουμε κάποια τέχνη ἢ κάποια ἐπιστήμη, τό νά φτιάξουμε κάποιο σπίτι, τό νά κάνουμε οἰκογένεια. Καλά εἶναι κι αὐτά, ἀλλά αὐτά δέν εἶναι ὁ τελικός σκοπός τῆς ζωῆς μας. Διότι μπορεῖ νά τά πραγματοποιήσῃ αὐτά ὁ ἄνθρωπος καί νά ἐπιτύχῃ κοσμικά καί ἀνθρώπινα, ἀλλά ἂν δέν ἐπιτύχῃ τήν ἔνωσί του μέ τόν Θεό, εἶναι ἀποτυχημένος ἀπό τήν ἄποψι τοῦ αἰωνίου προορισμοῦ του. Μπορεῖ πρόσκαιρα νά ἐπέτυχε σ' αὐτό τόν κόσμο, ἀλλά αἰώνια ἀπέτυχε.

Αὐτός ὁ ὕψιστος σκοπός τῆς ζωῆς μας, πού πρέπει νά ἐπιδιώκουμε μέσα σέ ὅλα τά ἀνθρώπινα καί πέρα ἀπ' ὅλα τά ἀνθρώπινα, ἐπιτυγχάνεται μέσα στήν ἀγία μας Ἐκκλησία.

Ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἐκείνη πού μᾶς διδάσκει αὐτόν τόν μεγάλο σκοπό τῆς ζωῆς μας, ἀλλά καί πού μᾶς βοηθᾶει νά τόν πραγματοποιήσουμε. Καί νά, μία βοήθεια πού μᾶς δίνει ἡ Ἐκκλησία γιά νά πραγματοποιήσουμε αὐτόν τόν μεγάλο σκοπό τῆς ζωῆς μας: Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Εἶναι ἡ περίοδος, κατὰ τήν

ὅποια μέ τίς ὠραῖες ἀκολουθίες, τά ὠραῖα γράμματα πού ψάλλει ἡ Ἐκκλησία μας, τίς ὠραῖες ἀναγνώσεις, τά ὠραῖα τυπικά, μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ σκοπός μας εἶναι νά ἐνωθοῦμε μέ τόν Θεό. Καί ὅτι γιά τόν σκοπό αὐτό πρέπει νά ἀγωνισθοῦμε. Χωρίς ἀγῶνα δέν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά ἐνωθῆ μέ τόν Θεό. Δέν θά ἀναλύσω ἀπόψε στήν ἀγάπη σας ποιός εἶναι αὐτός ὁ ἀγῶνας, γιατί λίγο ὡς πολύ τό γνωρίζουμε. Θέλω ὅμως νά τονίσω, διότι τό καλεῖ ἡ ἡμέρα, ὅτι ἡ ἔνωσις μέ τόν Θεό εἶναι συγχρόνως καί ἔνωσις μέ τούς ἀδελφούς μας, τούς συνανθρώπους μας. Δέν μποροῦμε νά ἐνωθοῦμε μέ τόν Θεό, ἂν δέν εἴμαστε ἐνωμένοι μέ τούς συνανθρώπους μας. Κάθε τι τό ὁποῖο μᾶς χωρίζει ἀπό τούς συνανθρώπους μας, μᾶς χωρίζει κι ἀπό τόν Θεό.

Γι' αὐτό εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νά εἴμαστε συνεχῶς ἐνωμένοι πνευματικά μέ τούς συνανθρώπους μας, γιά νά εἴμαστε ἐνωμένοι μέ τόν Θεό. Προκειμένου νά ἀφαιρέσουμε κάθε ἐμπόδιο τό ὁποῖον μᾶς χωρίζει ἀπό τούς συνανθρώπους μας, ἔχουμε ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί τήν συγχώρησι. Μέ τήν συγχώρησι ἀποκαθιστοῦμε τήν ἐνότητα, τήν ἀγάπη, τήν ὁμοψυχία, τήν εἰρήνη. Ὁ πειρασμός, τά πάθη μας, ὁ ἐγωῖσμός μας, συνεχῶς μᾶς βάζουν ἐμπόδια στό ν' ἀγαποῦμε τόν συνάνθρωπό μας, στό νά τόν συγχωροῦμε. Μᾶς δημιουργοῦν μέσα μας ψυχρότητες, ἐπιθετικότητες, κακούς λογισμούς, καχυποψίες, παράπονα γιά τόν συνάνθρωπό μας, ἄλλοτε δίκαια καί ἄλλοτε ἄδικα. Αὐτά ὅλα ὅμως μᾶς χωρίζουν ἀπό τόν συνάνθρωπό μας. Κι ὅταν λέω συνάν-

θρωπό μας, δέν έννοῶ τόν άγνωστο, αλλά αὐτόν μέ τόν όποϊον συμπορευόμεθα στόν δρόμο τῆς ζωῆς μας, πού γιά μᾶς μέν τούς μοναχούς εἶναι ὅσοι άποτελοῦν τήν άδελφότητα τῆς Μονῆς αλλά καί οἱ άδελφοί μας πού μᾶς έπισκέπτονται, οἱ προσκυνηταί τῆς Μονῆς, οἱ έργαζόμενοι στή Μονή, οἱ άνθρωποι πού περνοῦν άπό τό Μοναστήρι μας. Όλοι αὐτοί εἶναι οἱ πλησίον, γιά τούς όποίους ὁμιλεῖ ὁ Κύριος στό ιερό Εὐαγγέλιο. Για σᾶς δέ τούς κοσμικούς πλησίον εἶναι οἱ συγγενεῖς σας, ἡ σύζυγός σας, οἱ γονεῖς σας, τά άδέλφια σας, τά παιδιά σας, οἱ συνεργάτες σας, οἱ συμμαθηταί σας στά σχολεῖα. Αὐτούς ὅλους τούς άνθρώπους καλούμεθα νά τούς έχουμε μέσα στήν καρδιά μας, νά τούς άγαποῦμε, νά τούς χωρᾶμε μέσα μας.

Δέν μποροῦμε νά ένωθοῦμε μέ τόν Θεό, ὅταν δέν αισθανόμαστε ὅ,τι αισθάνεται ὁ Θεός γιά τούς άνθρώπους. Ἡ καρδιά τοῦ Θεοῦ εἶναι άνοικτή. Χωράει ὅλο τόν κόσμο. Καί χωράει καί εκείνους οἱ όποῖοι τόν ὑβρίζουν καί τόν βλασφημοῦν. Ἡ καρδιά τοῦ Χριστοῦ, ὅταν σταυρωνόταν, χωροῦσε εκείνους πού τόν έσταύρωναν. Κι ὄχι μόνο τούς συγχωροῦσε, αλλά καί τούς έδικαιολογοῦσε: «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γάρ οἶδασι τί ποιοῦσι» (Λουκ. κγ' 34). Καί ἡ καρδιά τοῦ Χριστιανοῦ πρέπει νά εἶναι μιá καρδιά Θεομίμητος καί Χριστομίμητος, νά εἶναι άνοικτή πάντα καί νά χωράη πάντα ὅλους τούς άνθρώπους, καί εκείνους γιά τούς όποίους έχει παράπονα καί εκείνους οἱ όποῖοι τόν έχουν άδικήσει.

Νά, ένα μεγάλο αγώνισμα για μᾶς τούς Χριστιανούς: Ἡ συγχωρητικότητα, ἡ ἀνοχή, ἡ ἐπιείκεια, ἡ κατανόησις. Δύσκολο τό αγώνισμα, ἀλλά πολύ ἀναγκαῖο γιά τήν ἔνωσί μας μέ τόν Θεό, γιά τήν εἰρήνη τῆς ψυχῆς μας, γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς μας. Εἶναι πολύ εὐκόλο νά δημιουργηθῇ μεταξύ μας ψυχρότης καί ἀντιπάθεια. Ἀλλά ἡ συγγνώμη, πού θά ζητήσουμε ὁ ἕνας ἀπ' τόν ἄλλο καί θά δώσουμε ὁ ἕνας στόν ἄλλο, ἀμέσως διορθώνει τό κακό, λιγοστεύει τήν ἀπόστασι, φέρνει τόν ἕνα κοντά στόν ἄλλο, ἔτσι πού ὁ ἕνας νά χωράη μέσα στόν ἄλλο κι ὅλοι μαζί νά χωρᾶμε μέσα στόν Θεό. Τί εὐλογία μεγάλη! Νά χωράη ὁ ἕνας μέσα στόν ἄλλο κι ὅλοι νά χωρᾶμε μέσα στόν Θεό. Κι ὅπως ὁ Θεός μᾶς χωράει ὅλους μέσα στήν ἀπεριόριστη εὐρυχωρία τῆς θείας ἀγάπης του, ἔτσι κι ἐμεῖς νά διευρυνθοῦμε καί νά χωρᾶμε ὅλους τούς ἀδελφούς μας μέσα στήν ἀγάπη μας.

Τί κακό πράγμα εἶναι νά στενεύη κανεῖς καί νά μή χωράη κανένα στή καρδιά του ἢ νά χωράη ἐλάχιστα μόνο πρόσωπα. Αὐτό ἔχει πάθει κι ὁ ἐχθρός τῆς σωτηρίας μας, ὁ διάβολος. Ἐνῶ ὁ Θεός εἶναι ἀνοιχτός σ' ὅλο τόν κόσμο, ὁ διάβολος εἶναι κλειστός σ' ὅλο τόν κόσμο. Ὁ διάβολος δέν μπορεῖ νά ἀνοιχθῇ σέ κανένα. Εἶναι κλεισμένος σέ μιᾶ φοβερή μοναξιά καί ἐγκλωβισμό. Δέν ἀγαπάει κανένα, ἀλλά μισεῖ ὅλους καί θέλει τό κακό ὅλων.

Τί ὠραῖο πράγμα νά διευρύνεται ὁ Χριστιανός. Ὁσο περνᾷ ἡ ζωή του, νά ἀνοίγη ἡ καρδιά του, νά χωράη

ὄλους καί ν' ἀγαπάη ὄλους. Αὐτό τό ἀγώνισμα πρέπει νά κρατήσῃ σέ ὄλη μας τήν ζωή. Ὅσο περνοῦν τά χρόνια μας, τόσο πιό πολύ νά διευρυνώμεθα πνευματικά, νά ἀνοιγόμαστε καί νά χωρᾶμε, ὅπως εἶπα, μέσα μας ὄλους τούς ἀδελφούς μας.

Αὐτή ἡ Ἄγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή θά μᾶς δώσῃ τήν δυνατότητα ν' ἀγωνισθοῦμε. Σέ λίγο θά βάλουμε μετάνοια μεταξύ μας καί θά ζητήσουμε συγχώρησι. Θά ζητήσουμε συγχώρησι πρῶτα ἀπό τόν Κύριο καί Θεό καί Πλάστη καί Κριτή μας, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὄλη μας ἡ ζωή, καί τά φανερά καί τά κρυπτά, εἶναι γνωστά. Μετά ἀπ' τήν Παναγία μας, ἡ ὁποία προῖσταται τῆς Ἐκκλησίας τῶν λελυτρωμένων καί εἶναι ἡ Μητέρα μας καί ἡ Μητέρα ὄλων τῶν Χριστιανῶν κι ὄλου τοῦ κόσμου, καί ἰδιαίτερα ἡ Προστάτις καί Ἔφορος καί Ἠγουμένη καί Γερόντισσα τοῦ Ἁγιωνύμου τούτου Ὁρους, στό ὁποῖον καί ἐμεῖς οἱ ἀνάξιοι καταξιωθήκαμε νά ἐγκαταβιώνουμε. Ἔχουμε μιά ἰδιαίτερη εὐθύνη ἀπέναντι τῆς Παναγίας, γιατί αὐτή μᾶς ἐκάλεσε ἐδῶ, αὐτή μᾶς κρατάει ἐδῶ κι αὐτή περιμένει πολλά ἀπό μᾶς. Καί γι' αὐτό καί ἀπό τήν Παναγία μας ζητοῦμε συγχώρησι, γιά ὅσες φορές τήν ἀπογοητεύουμε.

Καί μετά ζητοῦμε συγχώρησι καί ἀπό τούς Ἁγίους μας, πού εἶναι οἱ μεγαλύτεροι ἀδελφοί μας καί οἱ ὁποιοί μᾶς παρακολουθοῦν, μᾶς βοηθοῦν, μᾶς συμπαρίστανται καί περιμένουν νά φιλοτιμηθοῦμε στόν πνευματικό ἀγῶνα.

Ζητᾶμε συγχώρησι καί μεταξύ μας, καί ιδίως ἀπό ὅποιον ἀδελφό ἔτυχε λόγω τῆς ἀδυναμίας μας, τοῦ ἐγωΐσμοῦ μας καί τῶν παθῶν μας, κάποτε νά ψυχραυθοῦμε, νά ἀνταλλάξουμε ἓνα λόγο πού δέν ἔπρεπε ν' ἀνταλλάξουμε ἢ νά κρατήσουμε κάποιο ἀρνητικό αἶσθημα μέσα μας γι' αὐτόν, πού, ὅσο λεπτό κι ἂν εἶναι, ὅμως ἀποτελεῖ ἐμπόδιο στήν πλήρη καί τελεία κοινω- νία μας μέ τόν ἀδελφό.

Μακάρι νά βοηθήσῃ ὁ Θεός νά ἀξιωθοῦμε ὅλοι νά προχωροῦμε σ' αὐτή τήν ψυχική ἐνότητα, νά μὴν ἔχουμε μιά ἐξωτερική καί συμβατική καί τυπική ἔνωσι, ἀλλά νά ἔχουμε μιά καρδιακή ἔνωσι καί περιχώρησι καί ἀγάπη καί παραδοχή καί ἀποδοχή ὁ ἓνας γιά τόν ἄλλον. Καί ὅσο περνοῦν τά χρόνια τῆς ζωῆς μας, τόσο καί πιο πολὺ νά ἐνωνόμαστε μεταξύ μας καί νά ἐνω- νόμαστε μέ τόν Θεό.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι, ὅσο πιο πολὺ πλησιάζουμε τόν Θεό, θά πλησιάζουμε καί μεταξύ μας. Καί ὅσο πιο πολὺ πλησιάζουμε μεταξύ μας, θά πλησιάζουμε στόν Θεό.

Ζητοῦμε τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ, τίς πρεσβεῖες τῆς Παν- αγίας μας καί τῶν Ἁγίων μας, γιά νά ἀγωνιστοῦμε αὐ- τόν τόν ἀγῶνα, νά τόν ἔχουμε πάντοτε πρό ὀφθαλμῶν μας καί νά τόν ἐπιτύχουμε.

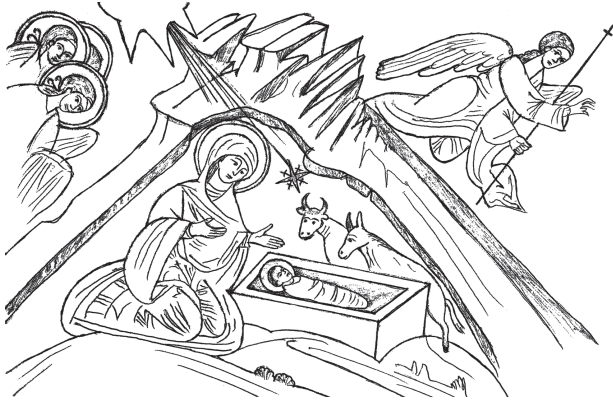
Ἀλλά καί σέ σᾶς ἀδελφοί μας, πού συμμετέχετε ἀπόψε στό δεῖπνο τῆς ἀγάπης καί τῆς συγχωρήσεως καί πού εἶστε διά τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος μέλη τίμια τοῦ Ἁγίου Σώματος τοῦ Χριστοῦ, εὐχόμεθα νά κάνετε

αυτόν τόν ἀγῶνα στό διάστημα τῆς ἐπιγείου ζωῆς σας καί νά ἀξιωθῆτε κάθε μέρα νά προοδεύετε σ' αὐτόν τόν ἀγῶνα, νά ἐνώνεστε πιά πολύ μεταξύ σας καί μέ τόν Θεό. Καί αὐτό θά σᾶς δίνη πολλή χαρά καί πολλή εὐλογία. Διότι ἡ ἀληθινή χαρά προέρχεται ἀπό τήν ἀγάπη. Καί ἐκεῖ πού βασιλεύει ἡ ἀγάπη, ὑπάρχει καί ἡ πραγματική εὐτυχία. Ἐνῶ ἐκεῖ πού λείπει ἡ ἀγάπη, ὑπάρχει τό ἀνικανοποίητο κενό.

Μέ αὐτές τίς ταπεινές σκέψεις εὐχομαι νά περάσουμε ὅλοι τήν Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή μέ υἱεία, μέ προσευχή, μέ μνήμη Θεοῦ, καί νά ἀξιωθοῦμε ἀνανεωμένοι πνευματικά νά ἐορτάσουμε μέ ἁγία χαρά καί τήν ἔνδοξο καί λαμπροφόρο Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου μας, ἡ ὁποία θά εἶναι καί τό προοίμιο τῆς ἀπολαύσεως ἐκ μέρους μας τῆς αἰωνίου βασιλείας τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὡς πρῶτος τῇ τάξει κατά Χάριν Θεοῦ ἀδελφός τῆς Μονῆς μας καί πατήρ σας πνευματικός, πρῶτος σᾶς βάζω μετάνοια καί ζητῶ ἀπ' ὅλους σας συγχώρησι καί συγχωρῶ πάντα ἀπό καρδίας.

ΤΟ «ΠΑΙΔΙΟΝ» ΙΗΣΟΥΣ ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ(*)

«Προσκυνοῦμεν σου τήν Γένναν Χριστέ».

Μέ τούς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς ὅλου τοῦ κόσμου θά κληθοῦμε ἀπό τήν Ἁγία Ἐκκλησία νά προσκυνήσουμε ὡς «παιδίον» εἰς τάς ἀγκάλας τῆς ἁγίας Μητρός Του αὐτόν πού εἶναι «ὁ ὢν καί ὁ ἦν καί ὁ ἐρχόμενος» (Ἀποκ. α' 8), ὁ «μεγάλῃς βουλῆς ἁγγελος», ὁ «ἐξουσιαστής», ὁ «ἄρχων τῆς εἰρήνης», ὁ «πατήρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος» (Ἦσ. θ' 6).

Ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ συμμετέχουν εἰς αὐτήν τήν προσκύνησιν. Ὅπως ψάλλει ἡ Ἐκκλησία: «Οἱ ἄγγελοι (προσφέρουν) τόν ὕμνον, οἱ οὐρανοί τόν ἀστέρα, οἱ μάγοι τά δῶρα, οἱ ποιμένες τό θαῦμα, ἡ γῆ τό σπήλαιον, ἡ ἔρημος τήν φάτνην» καί τό γένος τῶν ἀνθρώπων

(*) Ἑόρτιος χαιρετισμός τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ἐπί τῇ ἐορτῇ τῶν Χριστουγέννων 2011.

«μητέρα Παρθένον», στὸν νηπιάσαντα Κύριον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Καὶ τοῦτο, διότι τὸ βρέφος αὐτό, τὸ φαινομενικά ἀδύνατο, εἶναι ὁ Παντοκράτωρ, ὁ Λυτρωτῆς, ὁ Σωτῆρ, ὁ Θεάνθρωπος.

Θεωροῦντες τὰ πράγματα διὰ τῆς πίστεως γνωρίζομεν ὅτι τὸ ἀδύνατο αὐτό βρέφος εἶναι ὁ «πρὸ αἰώνων Θεός», ὁ Κύριος τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἱστορίας.

«Μέγα τὸ μυστήριον». Τὸ «μόνον καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον», κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνό. Δέν ἔχει προηγουμένο οὔτε μπορεῖ νὰ ἐπαναληφθῆ.

Βλέποντες τὴν ἱστορία μὲ τὴν προοπτικὴ αὐτῆ, μποροῦμε νὰ ἐλπίσουμε ὅτι Αὐτός, ὁ σαρκωθεὶς Θεός, θὰ βοηθήσῃ τὸν λαὸν Του νὰ ὑπερβῆ τὴν παροῦσα κρίσι.

Εἶναι πολλὰ τὰ κοινὰ σημεῖα τῆς ἐποχῆς μας μὲ τὴν ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποία ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς ἐπὶ «Καίσαρος Αὐγούστου», «ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας». Καὶ τότε ὑπῆρχε μία μορφή παγκοσμιοποίησεως ἀνάλογη μὲ αὐτὴν πού ἐπιχειρεῖται σήμερα. Ἡ φορολογία ἤταν ἀπάνθρωπη. Τὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο συνετριβετο, προκειμένου νὰ ἐπιτευχθοῦν οἱ στόχοι τοῦ Καίσαρος. Εἶναι γνωστοὶ οἱ ἐξανδραποδισμοὶ καὶ τὰ βασανιστήρια πού ὑφίσταντο οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τοὺς τότε δυνάστας. Ἀκόμη εἶναι γνωστά τὰ ἔκλυτα ἤθη τῆς τότε κοινωνίας, ἀντίστοιχα πρὸς τὴν φαυλότητα τῶν “θεῶν” πού ἐλάτρευαν οἱ ἄνθρωποι.

Καὶ σήμερα ἡ κρίσις πού ἀντιμετωπίζομε δέν εἶναι μόνον οἰκονομικὴ ἀλλὰ καὶ ἠθικὴ καὶ θεολογικὴ. Κρίσις οἰκονομικὴ, διότι ἡ πτωχεῖα καὶ ἡ ἀνέχεια μα-

στίζει πολλούς αδελφούς μας. Κρίσις ήθικη, διότι ο πολιτισμός μας όλο και περισσότερο έδράζεται στην φιλαυτία και όχι στην αγάπη. Κρίσις θεολογική, διότι μεταίρονται όρια αιώνια, τά όποια έθεσαν οί άγιοι Πατέρες (πρβλ. Παροιμ. κβ΄ 28), και αντικαθίστανται από ξενόφερτες “θεολογίες”. Αυτές οί “θεολογίες” άδειασαν τίς Έκκλησίες τής Ευρώπης και κινδυνεύουν νά άδειάσουν και τούς δικούς μας Ναούς, όπως ειπε Προτεστάντης θεολόγος, διότι καλλιεργούν τόν όρθολογισμό και τόν σκεπτικισμό.

Όπως στόν εύρισκόμενο «έν χώρᾳ και σκιᾷ θανάτου» κόσμος τής έποχῆς εκείνης «φῶς άνέτειλεν αυτοίς» (Ματθ. δ΄ 16), ό Θεάνθρωπος Κύριος Ίησοϋς Χριστός, προσφέροντάς του τήν λύτρωσι, έλπίζομε ότι και στην παρούσα κρίσιμη φάσι τής ιστορίας τοϋ Έθνους μας ό Παντοκράτωρ Κύριος δέν θά μᾶς στερήση τήν Χάρι Του και τήν εύλογία Του και δέν θά αφήση νά χαθῆ τό πολυπαθές Έθνος μας. Ό άγιος Κύριος Ίησοϋς Χριστός ως κριτής τοϋ κόσμου μπορεί νά επέμβη για τήν σωτηρία μας. Μπορεϊ νά επέμβη και νά ένεργήση. Σεβόμενος όμως τήν έλευθερία μας περιμένει και τήν δική μας συνέργεια, πού εκφράζεται μέ τήν μετάνοια και τήν προσευχή μας. Έκείνος θά ένεργήση τήν σωτηρία μας, εάν έμεϊς συνεργήσουμε.

Εϊναι πάντοτε επίκαιροι οί λόγοι τοϋ μεγάλου Σέρβου Ίεράρχου, άγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς, ό όποιος τό 1929 έγραφε: «Μέχρι πότε θά διαρκέσει ή κρίση; Όσο τό πνεϋμα τών ανθρώπων παραμείνει δίχως άλ-

λαγή. Ὡσπου οἱ ὑπερήφανοι ὑπαίτιοι αὐτῆς τῆς κρίσης νά παραιτηθοῦν μπροστά στὸν Παντοδύναμο. Ὡσπου οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ λαοὶ νά θυμηθοῦν, τὴν ἀκαταλαβίστικη λέξη “κρίση”, νά τὴ μεταφράζουν στὴ γλώσσα τους, ὥστε μὲ ἀναστεναγμὸ καὶ μετάνοια νά φωνάξουν: “ἡ Θεία δίκη!”» («Δρόμος δίχως Θεοῦ δέν ἀντέχεται...», σελ. 35-36).

Ὅλος ὁ λαὸς καλούμεθα σέ μετάνοια καὶ προσευχή, γιὰ νά ἐπέμβῃ ὁ Θεός, ὅπως ἔγινε στὴν Νινευί (Ἰωνᾶ γ' 10).

Ἄλλ' ἐάν δέν μετανοοῦν καὶ δέν προσεύχονται οἱ πολλοί, τουλάχιστον ἄς μετανοοῦμε καὶ ἄς προσευχώμεθα οἱ ὀλίγοι πιστοί, καὶ ὁ Θεός μπορεῖ νά μᾶς σώσῃ, ὅπως θά ἔσωζε τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορα, ἐάν ὑπῆρχαν ἔστω καὶ δέκα δίκαιοι (Γεν. ιη' 20-32).

Πιστεύουμε ὅτι, ἂν ἔτσι ἐνεργήσουμε, ὁ Φιλάνθρωπος Κύριος ὄχι μόνον θά μᾶς βοηθήσῃ νά ὑπερβοῦμε τὴν παροῦσα κρίσι, ἀλλὰ θά μᾶς χαρίσῃ ἀπὸ τὴν πικρίαν τῆς δοκιμασίας αὐτῆς καρπούς γλυκεῖς καὶ σωτηρίους, ὅπως χαρακτηριστικά λέγει ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής: «Καὶ τοῖς γενομένοις κακοῖς ἀγαθοπρεπῶς κέχρηται πρὸς διόρθωσιν ἡμῶν ὁ Θεός» (PG4 305D).

Προσκυνοῦμε τό Θεῖον Βρέφος μὲ πίστι καὶ ἐλπίδα, ὅτι θά ἐπιβλέψῃ εὐμενῶς εἰς τὸν λαόν Του.

Εὐλογημένα καὶ Ἅγια Χριστούγεννα!

Ἅγια Χριστούγεννα 2011

ΣΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟ^(*)

«Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, Ἄδου τὴν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου ἀπαρχῆν, καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν Αἴτιον» (Κανὼν τοῦ Πάσχα).

Νίκησε ὁ Χριστός με τὸν Σταυρό Του τὸν θάνατο καὶ ἐμεῖς γευόμαστε τίς ἀπαρχές τῆς νέας ζωῆς πού ἐξέβλυσε ἀπὸ τὴν λογχευθεῖσα πλευρά Του.

Ἐορτάζει ἡ Ἐκκλησία καὶ δοξολογεῖ τὸν Αἴτιο τῆς νέας βιοτῆς μας, διότι ὁ Χριστός εἶναι ὄλος ἡ ζωὴ μας, εἶναι ἡ Αἰώνιος Ζωὴ μας.

Νικήθηκε ὁ θάνατος, ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ νέα ζωὴ, ἀλλὰ ἐμεῖς δέν εἴμαστε οὔτε πάντοτε οὔτε ὅλοι μέτοχοι αὐτῆς τῆς ζωῆς. Περιφέρουμε δυστυχῶς τὸν θάνατο, στὸν βαθμὸ πού τὸν φέρουμε μέσα μας.

Ὅσο μετέχουμε στὸ Μυστήριό τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τὴν βάπτισί μας μέχρι τὴν κηδεῖα μας, τόσο ἀντλοῦμε ζωὴ καὶ γινόμαστε ζωὴ. Μεταβάλλεται τὸ θνητὸν τῆς ὑπάρξεώς μας σὲ ἀθανασία. Κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦ-

---

(*) Ἐόρτιος χαιρετισμὸς τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τοῦ Πάσχα 2012.

λο, ὁ Χριστός «ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. Ὡστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα» (Β΄ Κορ. ε΄ 15-17).

Ὁ κόσμος, ὅσοι δὲν ζοῦν ἐν Χριστῷ, ὅσοι δὲν εἶναι καινὴ κτίσις, δὲν γνωρίζουν τὸ περιεχόμενο αὐτῆς τῆς ζωῆς. Ὁ Χριστός εἶναι ὁ μόνος νικητῆς τοῦ θανάτου. Δὲν ὑπῆρξε οὔτε θά ὑπάρξει ἄλλος τρόπος νά νικηθῇ ὁ θάνατος, ἐκτός ἀπὸ αὐτόν πού ἐπενόησε ἡ ἄπειρος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Οἰκειοῦται ὁ ἀθάνατος Λόγος τοῦ Θεοῦ τὸν δικό μας θάνατο καὶ τὸν καταργεῖ μέ τὴν Ἀνάστασί Του. Προσλαμβάνει τὸν θάνατό μας καὶ μᾶς ἀντιπροσφέρει τὴν ζωὴ.

Ὁ κόσμος πρέπει νά γίνῃ σῶμα Χριστοῦ γιὰ νά ζήσῃ. Ὅλοι μας πρέπει νά υπερβαίνουμε τοὺς καθημερινούς μας θανάτους, γιὰ νά γίνῃ ἡ ζωὴ οὐσία τῆς ὑπάρξεώς μας. Διότι θάνατος δὲν εἶναι μόνο ὁ τερματισμός τῆς βιολογικῆς ἐπιγείου ζωῆς μας. Θάνατος εἶναι καὶ κάθε ἁμαρτία, ὅπως λέγει ἡ θεία Γραφή: «ἧ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ [τοῦ καρποῦ τῆς παρακοῆς], θανάτῳ ἀποθανεῖσθε» (Γεν. β΄ 17). Ὅπως ἐπίσης ζωὴ, ἀληθινὴ ζωὴ, δὲν εἶναι ἡ βιολογικὴ μας ζωὴ ἀλλὰ ὁ Χριστός. Κάθε ἁμαρτία εἶναι ἓνας θάνατος. Κάθε μετάνοια εἶναι ἐπανάκλησις στὴν ζωὴ. Ὁ νόμος τῆς ἁμαρτίας μέσα μας εἶναι νόμος θανάτου πρὸς θάνατον. Ὁ νόμος τοῦ

Εὐαγγελίου, ὁ νόμος τῆς Χάριτος, εἶναι νόμος ζωῆς πρὸς ζωὴν.

Κόσμος δὲν εἶναι μόνο οἱ ἐκτός Ἐκκλησίας. Κόσμος δυστυχῶς γινόμεσθε καὶ ἐμεῖς οἱ βαπτισμένοι Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί στὸν βαθμὸ πού δὲν ζοῦμε κατὰ Χριστόν. Κόσμος εἶναι τό φρόνημα τῆς σαρκός, ἡ φιλαυτία μας, ἡ φιλαργυρία μας, ἡ φιλαρχία μας, οἱ φιλοδοξίες μας, τὰ πάθη μας, πού στίς ἡμέρες αὐτές περιγράφονται μέ τόν ὄρο «διαφθορά».

Ἰδιαιτέρα ἐφέτος, μέσα σέ ἓνα τέτοιο κλίμα πού ὑποδαυλίζει τὴν ἀπαισιοδοξία, τὰ ἐορτολογικά γεγονότα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος καὶ τοῦ Πάσχα μᾶς καλοῦν νά μιμηθοῦμε τόν ἀγῶνα ὄλων τῶν τιμίων συνανθρώπων μας πού δὲν ὑπέκυψαν στοὺς πειρασμούς τῆς «διαφθορᾶς», ἀλλὰ προτίμησαν τὴν ἐκούσια πτωχεία τῆς ἀρετῆς. Μᾶς καλοῦν πέραν τούτου καὶ σέ ἀνώτερη βαθμίδα: νά μιμηθοῦμε τόν ὑπὲρ ἡμῶν Παθόντα καὶ Ἀναστάντα Χριστό, ὁ ὁποῖος αὐτεξουσίως ὡς ἄνθρωπος, κατὰ τόν ἀπόστολο Παῦλο, «ἀντί τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας» (Ἐβρ. ιβ' 2).

Ἄν ὑποτεθεῖ ὅτι ὁ λαός μας εὗρισκε τόν τρόπο νά ἀνακάμψῃ οἰκονομικά προδίδοντας τόν Χριστό γιὰ τριάκοντα ἀργύρια, ἡ ψυχὴ μας δὲν θά τό δεχόταν. Θά προτιμοῦσε τόν ἐκούσιο θάνατο μαζί μέ τόν Χριστό.

Εἶναι τραγικές κάποιες διακηρύξεις πολιτικῶν γιὰ τὴν συμμαχία τους καὶ μέ τόν διάβολο, προκειμένου νά σωθῇ ἡ Πατρίδα.

Ὁ λαός μας ξέρεи νά άνεβαίνη έκουσίως στόν σταυρό του μαζί μέ τόν Χριστό. Γιατί μόνο πίσω από αὐτόν τόν σταυρό βρίσκεται ἡ ἀνάστασις.

Αναμφίβολα ἡ θλιβερή οικονομική, κοινωνική, πολιτική, πολιτιστική καί ἔθνική ἀβεβαιότητα τοῦ λαοῦ μας εἶναι ἕνας θάνατος. Ἐνας θάνατος πού τοῦ ἐπιβάλλεται ἀπό ἐκείνους πού θέλουν τόν πνευματικό του ἀφρηισμό, ἀπό ἐκείνους πού χρόνια τώρα μεθοδικά τοῦ ἀφήρησαν τά πνευματικά του ερείσματα καί τόν ἄφησαν μετέωρο, ἀδύναμο, χωρίς πνευματικό δυναμισμό.

Ὅμως ὁ λαός μας ἔχει ἱστορία. Ἐχει γράψει καί ἄλλες πολλές ἡρωϊκές σελίδες σέ παρόμοιες περιστάσεις. Τότε πού εἶχε αὐθεντικά κριτήρια γιά τήν ζωή καί τόν θάνατο, γιά τήν τιμή καί τήν ὑπόληψι. Τότε πού κέντρο τῆς ζωῆς του ἦταν ὁ Θεάνθρωπος Χριστός καί ὄχι οἱ τιμές τῶν χρηματιστηριακῶν ἀγορῶν. Τότε πού προτιμοῦσε νά εἶναι φτωχός ἀλλά ὄχι ἄδικος. Τότε πού μποροῦσε νά ζήσει ἐλεύθερος πολιορκημένος, χωρίς νά προδώσει «ψυχή καί Χριστό». Τότε πού μποροῦσε νά γεννήσει Νεομάρτυρες καί νά φυλάξει τήν Ὁρθόδοξη ψυχή του, τό «πολύτιμον τζιβαίρικόν», ὅπως ἔλεγε ὁ στρατηγός Μακρυγιάννης.

Τίς κρίσιμες ὥρες πού περνᾷ ἡ Πατρίδα μας μποροῦμε αὐτή τήν Μεγάλη Ἑβδομάδα νά τίς κατανοήσουμε ὡς συνοδοιπορία της μέ τόν Χριστό πρὸς τόν Γολγοθᾶ καί ὡς συσταύρωσι μαζί Του. Μπορεῖ ὁ λαός μας σήμερα νά νοιώθει ὅτι σταυρώνεται, ἀλλά στό χέρι του εἶναι νά ὁμολογή μαζί μέ τόν εὐγνώμονα

ληστή: «ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ [ὁ Χριστός] οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε» (Λουκ. κγ' 41). Μπορεῖ τότε νὰ ἀπευθύνεται μέ θάρρος στὸν Χριστό καὶ νὰ τοῦ λέγη: «μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (Λουκ. κγ' 42). Εἶναι βέβαιον ὅτι τότε ὁ Κύριος θὰ λυτρώσῃ τὸν λαό μας ἀπὸ τὴν καταδυναστεία τῶν ἰσχυρῶν, διότι πίσω ἀπὸ τὸν ἐκούσιο Σταυρό τοῦ Γένους πάντοτε ἀκολουθεῖ ἡ Ἀνάστασις.

Ἀδελφοί,

Ὁ νικητήριος παιάνας τῆς Ἐκκλησίας, τὸ «Χριστός Ἄνεστη», θὰ ἠχήσῃ καὶ ἐφέτος γιὰ νὰ συνεγείρῃ τοὺς δεσμίους τοῦ Ἄδου. Ἐλπίζουμε ὅτι ἡ Πατρίδα μας, ἂν καὶ πολλαπλῶς δεσμία στὸν δικό της σύγχρονο Ἄδη, θὰ ἀκούσῃ τὸν Λυτρωτὴ καὶ θὰ τὸν ἀκολουθήσῃ σὲ μία λαμπρὴ συνανάστασι μαζί Του. Ὁ Ἀναστάς Κύριος προτείνει τὴν παντοδύναμη δεξιὰ Του. Ἄς τοῦ ἀπλώσουμε ἐμεῖς τὸ δικό μας χέρι, τὴν προσωπικὴ καὶ συλλογικὴ μας μετάνοια. Θὰ μᾶς ἀναστήσῃ. Ὁ σταυρός μας, ὁ σταυρός τῆς Πατρίδος μας, τῶν συμπολιτῶν μας, δὲν θὰ εἶναι τὸ σκοτεινὸ τέρμα. Θὰ γίνῃ ἡ χαρὰ μας. Θὰ γίνῃ ὁ προάγγελος μιᾶς νέας ἐπιγείου βιοτῆς, τῆς αἰωνίου ζωῆς ἢ ἀπαρχῆς, διότι ὄντως ὁ Χριστός Ἄνεστη!

Ἅγιον Πάσχα 2012

ΣΥΝΑΞΙΣ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΜΑΣ
ΜΕ ΟΜΙΛΗΤΗ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΣΤΟ ΓΕΡΟΝΤΑ
π. ΕΥΣΕΒΙΟ ΒΙΤΤΗ^(*)

ΜΕΡΟΣ 2ον

Ὁ Γέροντας: Ἐρωτήσεις. Ἀπό τόν ἀγῶνα σας.

π. Εὐσέβιος: Μὴν ντρέπεστε, πέστε ὅ,τιδήποτε. Δέν ὑπάρχει δυσκολία. Ἐκτός ἂν δέν ὑπάρχει ἀπολύτως τίποτα. Μπορεῖ νά σκεφτῶ καί ἐγώ κάτι...

Μοναχός Δ.: Γέροντα, στήν προσπάθεια νά ἀσχοληθοῦμε μέ τήν προσευχή, μᾶς ἔρχεται ἕνας ἄλλος λογισμός –ἐμένα προσωπικά– πού μ' ἐνοχλεῖ καί μοῦ λέει: “μή στέκεσαι ὄρθιος, θά κουραστῆς, ἡ προσευχή θέλει πολλή βία, πῶς θά κάνης διακόνημα; Κάτσε καί κάτσε”. Ὅποτε, ὅταν καθόμαστε στήν Ἐκκλησία, ἄς ποῦμε, δέν μποροῦμε νά προσευχηθοῦμε. Ἴσως νά ἀκοῦμε λίγο τά ψαλλόμενα καί ἀναγινωσκόμενα, ἀλλά νά ἔχουμε μία ἔντονη αἴσθηση τῆς προσευχῆς δέν μποροῦμε νά τό κάνουμε. Τί λέτε μέ αὐτόν τό λογισμό

(*) Σύναξις τῆς ἀδελφότητος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου στό νέο Συνοδικό τῆς Μονῆς τήν 20ήν Αὐγούστου 1998.

πού ἔρχεται καί ἐνοχλεῖ καί μένα καί ἴσως καί τούς ἄλλους πατέρες;

π. *Εὐσέβιος*: Ναί, καί σέ μένα. Πολύ περισσότερο σέ μένα. Γιατί ἦρθες ἐδῶ ρέ παλιάνθρωπε, λέω στόν ἐαυτό μου; Γιά προσευχή δέν ἦρθες; Κάτσε, κάνε προσευχή! Καί μάλιστα μοῦ ἔκανε ἐντύπωση τό ἐξῆς πού ἔλεγε ἕνας στάρετς. Σέ ἕνα στάρετς τό διάβασα αὐτό. Ἔλεγε γιά τήν προσευχή: «Ξέρεις, δέν σοῦ λέω νά κάνης πολλή προσευχή. Τό Τρισάγιο, Παναγία Τριάς..., Πάτερ ἡμῶν..., ἀλλά σέ μία ὥρα». Μία-μία λέξη. Ἄν πῶ τό «Παναγία Τριάς... κ.λπ.», δέν τό προλαβαίνω καί πολλές φορές συλλαμβάνω τόν ἑαυτό μου νά μή προσέχη καί πρέπει νά τό πῶ τρεῖς φορές τό «Πάτερ ἡμῶν» γιά νά τό προσέξω. Γι' αὐτό βλέπω μία-μία τίς φράσεις. Ἄν τό κάνετε σέ μισή ὥρα, π.χ. ἄν πάρω τό «Βασιλεῦ» καί τό σκεφτῶ αὐτό, δέν μοῦ φεύγει καμμιά σκέψη καί καμμιά φράση, διότι μέ τόν τρόπο αὐτόν ἡ προσευχή μου γίνεται συνειδητή καί δέν μέ κουράζει πιά. Μέ κουράζει, ὅταν γίνεται μία μηχανική ἐπανάληψη κάποιων προσευχῶν. Μπορεῖ νά εἶναι καί μακρά ἡ προσευχή καί τά λέω τάκα-τάκα, γρήγορα. Καμμιά φορά ἐγώ ἔχω καί τό ἐξῆς· ἔχω πάθει τό ἐξῆς: Μέσα στό ἐγκέφαλο γίνεται αὐτό τό πρᾶγμα. Μιλῶ ἐγώ μέσα μου, σκέπτομαι: «Πάτερ ἡμῶν», καί τό ἀκούω τό «Πάτερ ἡμῶν», διαβάζεται, σάν νά ὑπάρχη κανένα μικρόφωνο! Περίεργο πρᾶγμα! Καί τό ἄλλο εἶναι, ὅταν ψάλλω ἢ λέω τό «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, Ὑἱέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με», ἀκούω «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ,

Υἱέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με». Ἀπό μέσα μου τό ἀκούω! Τό ἀκούω στήν ἀριστερή πλευρά, ὄχι στήν δεξιά.

Λοιπόν, τό θέμα εἶναι νά προσπαθήσω, –ἐφ’ ὅσον, ἄς ποῦμε, εἶμαι στήν Θεία Λειτουργία καί δέν καταλαβαίνω, δέν ἀκούω πολλά πράγματα γιά τόν α ἢ β λόγο, εἶμαι μακριά, ξέρω ἄγώ, ὑπάρχουν πολλοί τέτοιοι λόγοι–, νά λέω μία-μία τήν φράση πού θά πῶ, νά μή τό λέω τό «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με» γρήγορα, νά πῶ μία-μία τήν λέξη, κατά τρόπο πού νά τήν νιώθω. Ὅποτε, τότε δέν φεύγει ὁ νοῦς. Δέν μέ κουράζει. Μέ κουράζει ἀκριβῶς τό ὅτι δέν αἰσθάνομαι τήν προσευχή. Καί αἰσθάνεται κανεῖς τότε μία τέτοια γλύκα, πού θέλει νά τήν ξαναλέη πάλι· τοῦ ἀρέσει πάλι νά δημιουργηῖται αὐτή ἡ κατάσταση. Αὐτό, νομίζω, καί στό κελλί πού θά κάνουμε προσευχή, νά τήν λέμε πολύ ἄργά, καί τό «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ...» καί τό Τρισάγιο ἀκόμη. Ξέρετε, πόσο ὠραῖο εἶναι τό Τρισάγιο, τό «Πάτερ ἡμῶν», ἐάν τό σκεφθῆ κανεῖς; –Ἐχω κάνει μία ἀνάλυση στό «Πάτερ ἡμῶν»–. Πάρα πολύ ὠραῖο! Σάν νά τό λέω, σάν νά τό ἀκούω γιά πρώτη φορά. Αὐτό μοῦ κάνει ἐντύπωση. Καί, ἐπομένως, ἀπό αὐτήν τήν ἀποψη, νομίζω, παίζει πολύ σπουδαῖο ρόλο ἡ συνειδητή ἐκφορά. Αὐτή τήν συνειδητή προσευχή νά κάνουμε. Αὐτό θά βοηθήση πολύ.

Γιατί εἶναι βέβαια καί ἡ κούραση, πού παίζει ρόλο πολλές φορές, καί σ’ αὐτό ὑπάρχει μία δυσκολία. Ὑπάρχουν κάποιοι γέροντες πού λένε: “Ἀκουσε ἴδω. Κουράστηκες; Βάλε τό ξυπνητήρι, κοιμήσου μία ὥρα,

ξύπνησε ὕστερα ἀπὸ μία ὥρα, καί θά κάνης τήν προσευχή σου θαυμάσια. Καί θά κοιμηθῆς σάν τό περδίκι κατόπιν”. Συμβαίνει καί αὐτό. Ἔ!, ὄχι ὁμως, μόλις χτυπήση τό κουδούνι, “καλά, δέν πειράζει, θά ξυπνήσω σέ λίγο...”. Τάκ. Πετάξου ἀμέσως. Αὐτό χρειάζεται! Θυμᾶμαι, ὅταν κάποτε –δέν ξέρω κολύμπι–, ἀλλά κάποτε πηγαίναμε στήν θάλασσα μέ κάποιους φίλους καί ἔμπαινα μέσα. Ποῦ νά μπῆς γιά πρώτη φορά; Κρυώνεις. Ἐνῶ, μπλοῦμ καί μέσα, κατευθεῖαν! Ὅποτε δέν ὑπάρχει ἀντίδραση. Τό ἴδιο καί ἐδῶ νομίζω. Θά πρέπει νά σηκωθῶ ἀμέσως! Καί φεύγει. Ἀμέσως φεύγει αὐτή ἡ βαριεστιμᾶρα πού νιώθω κ.λπ., ἡ ραθυμία τοῦ ὕπνου. Ἔτσι δέν λέει καί σέ μία προσευχή; Αὐτό, νομίζω, πάτερ μου. Δέν ξέρω ἂν δίνω τήν σωστή ἀπάντηση, ἀλλά... ἀπ’ ὅτι ἔχω δεῖ καί ἀπό τήν πείρα λίγο.

Ἄλλο τίποτα;

Γερομόναχος Λ.: Ποιά εἶναι τά ὅρια τῆς ἀμελείας καί ἀπό ποῦ ἀρχίζουν τά ὅρια τῆς φυσικῆς σωματικῆς ἀδυναμίας;

π. Εὐσέβιος: Ἡ φυσική, ἡ σωματική ἀδυναμία εἶναι, ἄς ποῦμε, ἀπό μία πολύ κουραστική δουλειά. Θέλω νά πῶ, πάτερ, ὅτι βλέπω, ὅτι ὅσο καί ἂν προσπαθῶ, δέν ἐπανέρχεται ἡ δύναμις, δέν γίνεται. Αὐτό τό θυμᾶμαι, τίς ἀκραῖες αὐτές καταστάσεις, ὅταν εἶχα ἐργασθῆ στό νοσοκομεῖο νύχτα –ἤμουν ἀποκλειστικός νοσοκόμος– ἦταν ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο ζοῦσα–.

Ὁ Γέροντας: Στήν Σουηδία;

π. *Εὐσέβιος*: Ναί, στήν Σουηδία, τρία χρόνια. Δέν ὑπῆρχε τρόπος ἄλλος νά ζήσω, πῆγαινα ἐκεῖ. Τήν ἡμέρα δέν μέ ἄφηναν (οἱ Ἑλληνες, οἱ μετανάστες στήν Σουηδία). Μέ κυνηγοῦσαν ἀπό δῶ καί ἀπό κεῖ νά κάνω διάφορες δουλειές, νά βοηθήσω: “Ἐνα πριόνι”. “Σέ παρακαλῶ νά πᾶμε νά πάρουμε λίγο ὕφασμα”. Ἔπρεπε νά βοηθήσω σέ τέτοια, αὐτά εἶχαν ἀνάγκη. Ἀλλά αὐτά γινόταν στήν ἀρχή, διότι βοηθιοῦνταν μ’ αὐτά οἱ ἀνθρωποι, καί κατόπιν ἔρχονταν καί γιά ἄλλα θέματα, πνευματικά. Λοιπόν, δῶδεκα ὥρες ἡ ἀγρυπνία, ὑποχρεωτική. Ζήτησα νά μοῦ τίς κάνουν ἔξι, δέν τίς ἔκαναν. Δέν ἄντεχα. Ὅταν ἔφταναν πλέον νά πάρω τόν σφυγμό τοῦ ἀσθενοῦς τήν τελευταία στιγμή, τήν τελευταία ὥρα, μετροῦσα ἕνα-δύο-τρία-δεκαπέντε, ἀδύνατο νά προχωρήσω περισσότερο· ἕνα-δύο-τρία-δεκαπέντε..., τίποτα. Στό εἴκοσι ἀδύνατο νά φθάσω. Καί ἀναγκαζόμουν νά πολλαπλασιάζω ἐπί τέσσερα τό δεκαπέντε, γιά νά ξέρω πόσες εἶναι οἱ σφύξεις· ἔπεφτα ἔξω καναδυό σφυγμούς. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τήν προσευχή. Πάω νά πῶ· «Παναγία Τριάς...»· πάει... Ξανά νά πάλι· «Παναγία Τριάς..., Ἅγιος ὁ Θεός...»· πέφτει ὁ νοῦς. Ἔ! τότε ἐδῶ φτάσαμε στά ὅρια τῆς κοπώσεως, δέν μπορῶ. Ἀπλούστατα, νομίζω ὅτι πρέπει νά γίνῃ τό προηγούμενο πού εἶπα. Ἐδῶ δέν εἶναι ζήτημα ἀμελείας.

Καί νά τό θέσω ὑπ’ ὄψιν τοῦ Γέροντα. Θυμᾶμαι τό ἔξις –γιατί καί ὁ σατανᾶς παίξει ρόλο–, κάτι πού συνέβη στόν Σίμωνα τόν Ἀρβανίτη, Γέροντα σωστό, –θά

ἔχετε ἀκούσει γι' αὐτόν-. Σ' αὐτόν τόν Σίμωνα τόν γέροντα πάει ὁ ὑποτακτικός του. Ἐκεῖ εἶχαν προσκύνημα –στό μοναστήρι ἐκεῖνο πού εἶχαν–, καί ἦταν καί μία δαιμονισμένη. Ἡ δαιμονισμένη, μόλις πῆγε τό πρωί αὐτός ὁ ὑποτακτικός –εἶχε ξυπνήσει καί πῆγε ἐκεῖ–, τοῦ λέει: “ἐγώ, λέει, σέ βάζω καί κοιμᾶσαι ἐκεῖ πέρα, ἐγώ σέ ξυπνάω καί σοῦ δημιουργῶ αὐτό τό πράγμα πού ἔχεις, ἐπειδή δέν εἶσαι ἐντάξει· δέν εἶσαι ἐντάξει, ἐσύ εἶσαι ἀμελής”. Τρόμαξε ὁ ὑποτακτικός, σηκώθηκε καί πῆγε στόν Γέροντα: “Γέροντα, τί νά πῶ, τί νά κάνω; Ὁ διάβολος αὐτό μοῦ λέει”. “Ἀκουσε ἐδῶ παιδάκι μου, ὁ διάβολος τό λέει αὐτό, γιά νά σοῦ δημιουργήσῃ τήν ἐντύπωση ὅτι δέν κάνεις προσευχή, δέν ὑπακοῦς κ.λπ., γιά νά σέ ἀδυνατίσῃ, καί στό τέλος νά μὴν κάνῃς καθόλου. Ἐγώ σοῦ δίνω ἐντολή νά κοιμᾶσαι μισή ὥρα παραπάνω, νά ξεκουραστῆς, καί μετὰ νά κάνῃς μέ καθαρὸ μυαλό τήν προσευχή”. Τοῦ ἔδωσε αὐτὴ τὴν δυνατότητα. Ἐάν τό κάνω μέ εὐλογία αὐτό, νομίζω εἶμαι ἐντάξει. Καί ἔπειτα θά κρίνῃ αὐτός, στόν ὁποῖο θά καταθέσῃ αὐτό. Ὁ Γέροντας, δηλαδή, θά κρίνῃ, ἂν εἶναι σωματική ἢ ἂν εἶναι ἀμελείας, ἅς ποῦμε, ἢ ἀδυναμία αὐτῆ, διότι ὑπάρχει εἰλικρίνεια. Δέν θά πάω π.χ. νά τοῦ πῶ ψέματα, ὅτι “ξέρεις, πέθανα ἀπὸ τὴν κούραση”. Ξεκουράσου, νά κοιμᾶσαι, νά κάνῃς καί ἓνα πείραμα, μία δοκιμὴ, στό θέμα αὐτό. Νομίζω μέ αὐτόν τόν τρόπο θά τό ἀντιμετωπίσουμε. Ἀλλά, ἐπαναλαμβάνω, καί μέ αὐτό πού εἶπα πρὸ ὀλίγου: Νά κοιμηθῶ μισή ὥρα... Ξεκουράζεται κανεὶς ἀπολύτως –αὐτό τό ἔχω δοκιμά-

σει ἐγώ—. Καί κατόπιν κάνω προσευχή, χωρίς νά θέλω νά κοιμηθῶ πιά, καθόλου. Ἔτσι εἶναι τό πρᾶγμα, νομίζω.

Ἀλλά, ἐπαναλαμβάνω, πάντως: Αὐτά, νά ἀνοίγουμε τήν καρδιά μας, νά τά λέμε. Αὐτές τίς λεπτομέρειες νά λέμε. Αὐτά εἶναι τά ἐπικίνδυνα. Ἐδῶ δέν ἔχουμε ἄλλους πειρασμούς, μεγάλους, τρομερούς. Μπορεῖ νά ἔχουμε κάποιους πειρασμούς τέλος πάντων, ἀλλά οἱ περισσότεροι πειρασμοί εἶναι τέτοιες λεπτομέρειες. Λέγει ἓνας ἀπό τούς Ἁγίους, νομίζω ὁ ἅγιος Νεῖλος ὁ Ἀσκητής, γιά τόν «μυρμηκολέοντα», διότι ὁ λογισμός αὐτός εἶναι μικρός στήν ἀρχή, ἄς ποῦμε, καί κατόπιν γίνεται λέων. Καί, ἐπομένως, νά προσέξουμε τά μικρά, τίς μικρές αὐτές ἀδυναμίες, καί νά τίς καταπολεμήσουμε. Νά εἴμαστε πάντα ἐν ἐγρηγόρσει. Ἄλλωστε νομίζω, ὅτι στήν Μονή τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου βρισκόμαστε, πού σημαίνει ἐγρηγόρσις. Ἡ ἐγρηγόρσις πρέπει νά εἶναι ἀπό τίς βασικές ἀρετές.

Ἀκούω. Παρακάτω.

Ὁ Γέροντας: Ἐνα πρόβλημα πού ἀντιμετωπίζουμε ὅλοι μας, καί ἐγώ, στά κοινόβια εἶναι ὅτι, λόγω κοπώσεως, καί ἀπό τήν Ἐκκλησία καί ἀπό τά διακονήματα, καί λόγω τῆς συναναστροφῆς μέ πατέρες καί κοσμικούς, πολύ εὐκόλα διολισθαίνουμε σέ ἀργολογία, ἡ ὁποία εἶναι γιά τήν ψυχή πολύ ἐπικίνδυνη. Βέβαια μπορεῖ νά ξεκουράζεται λίγο ὁ ἄνθρωπος, ἀλλά καμμιά φορά τό παρατραβᾶμε τό πρᾶγμα καί φεύγει ἡ κατά-

νυξίς, φεύγει ἢ διάθεσις γιά προσευχή, φεύγει ὁ ἀγώνας. Πέστε μας καμμιὰ συμβουλή γι' αὐτό τό θέμα.

π. *Εὐσέβιος*: Εἶχα δεῖ σέ ἕνα μοναστήρι, πού ἔτυχε νά πάω, στόν Βύρωνα, –πῆγα νά δῶ τήν γερόντισσα–, καί ἦτανε οἱ ἀδελφές πού κάνανε κάποια δουλειά ἐκεῖ πέρα καθιστές –καθάριζαν φασόλια ἢ κάτι τέτοιο–, καί ἔλεγαν τόν κανόνα τῆς Παναγίας, δέν συζητοῦσαν τίποτε ἄλλο.

Δεύτερον, καταδικάζουν πάρα πολλοί Πατέρες τήν παρρησία αὐτή. Παρρησία εἶναι καί ἡ ἀργολογία. Θά πρέπει νά τό κόψουμε αὐτό τό πράγμα μέ τούς κοσμικούς καί, ἐγώ νομίζω γιά τό θέμα αὐτό, ὅτι δέν χρειάζονται πολλές συζητήσεις. Νά ξέρουν ὅτι “ἐρχόμαστε νά δοῦμε μοναχούς” καί ὅτι “οἱ μοναχοί δέν μιᾶνε”. Νομίζω, ὅτι πρέπει νά τό προσέξουμε πάρα πολύ αὐτό. Δέν συζητᾶμε καί μέ πατέρες καί μέ ἄλλους. Ἄν χρειαστῆ νά γίνῃ μία πνευματική, ἄς ποῦμε, συζήτηση, νά γίνῃ πνευματική συζήτηση γιά ὠρισμένα πράγματα, ἀλλά τί δουλειά ἔχουν τώρα οἱ ξένοι; Δέν θά μᾶς ποῦν οἱ ξένοι τί θά κάνουμε· θά μᾶς πῆ τό μοναστήρι τί νά κάνουμε. Ἀπό κεῖ καί πέρα σιωπή. Πρέπει δηλαδή νά πάρουμε τήν ἀπόφαση νά κόψουμε τήν συνήθεια αὐτή. Δέν μιᾶμε. Νά ξέρουν οἱ κοσμικοί, ὅτι “αὐτοί (οἱ μοναχοί) δέν ἀρχίζουν κουβέντες”. Αὐτό παίζει πάρα πολύ σπουδαῖο ρόλο: «ἐγώ εἶμαι μοναχός· δέν τά ξέρω αὐτά», λέγει ὁ ἅγιος Ἡσαΐας ὁ Ἀσκητής. Πολύ ὠραῖο πράγμα!

Ἔρχεται κάποιος καί πάει νά ἀνοίξη συζήτηση. Ἐμεῖς: “Μέ συγχωρεῖτε, δέν τά ξέρω αὐτά τά πράγματα!”. “Ἐέρεις, ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἶπε...”. “Συγγνώμη, μέ συγχωρεῖτε, ἐγὼ ἦρθα νά δῶ τίς ἀμαρτίες μου, κ.λπ. Ἔχετε νά μοῦ πῆτε κάτι γιά τίς ἀμαρτίες μου;”. Αὐτό τό πράγμα! Νομίζω, πρέπει νά τό γυρίζουμε πάντα στήν πνευματική, ἄς τό ποῦμε, πλευρά τοῦ θέματος. Ποτέ συζητήσεις τοῦ εἴδους: “Ἐέρεις, ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἶπε αὐτό...”. Ἀλλά: “Μέ συγχωρεῖτε πάρα πολύ, ἐγὼ εἶμαι μοναχός καί δέν τά ξέρω αὐτά τά πράγματα. Δέν συζητᾶμε αὐτό τό θέμα”. Αὐτό εἶναι τό προτιμότερο, γιατί ἀπό τόν ἀρχιεπίσκοπο θά πᾶμε στόν ἐπίσκοπο καί ἀπό τόν ἐπίσκοπο δέν ξέρω πού θά πᾶμε, ἀπό δῶ καί ἀπό κεῖ... “Ἐ! ξέρεις, ἔγινε τοῦτο· εἶπε ἐκεῖνο ὁ τάδε, εἶπε ὁ τάδε συγγραφεύς αὐτό κ.λπ.”. Δέν πᾶνε νά λένε ὅτι θέλουν! Ἐμεῖς δέν ζοῦμε. «Ἀκμήν ζῆς;». Ἄς τό θυμηθοῦμε αὐτό τό πράγμα! Ζῆς ἀκόμη, μοναχέ; Πεθαμένος εἶσαι! Ἀφοῦ εἶσαι πεθαμένος, δέν μπορεῖς νά ἀσχολῆσαι μέ τέτοια πράγματα. Γιά μένα, «ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται καὶ γὼ τῷ κόσμῳ», πού λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Γαλ. στ΄ 14).

Νομίζω γι’ αὐτό τό πράγμα, ὅτι πρέπει νά τό πάρομε ἀπόφαση, ἐπειδὴ ὑπάρχει ὁ μέγας κίνδυνος τῆς εἰσβολῆς τοῦ κοσμικοῦ πνεύματος. Σιγά-σιγά ἔρχεται αὐτό τό πράγμα. Οἱ ἄνθρωποι μπορεῖ νά ἔρχονται μέ εὐλάβεια. Ὅμως δέν ἔρχονται ὅλοι μέ εὐλάβεια. Δέν πολυπιστεύουν ὅλοι. Εἶναι καί ἓνας θρησκευτικός τουρισμός, πού συμβαίνει μέ πολλούς. Ὑπάρχουν βέ-

βαια και πνευματικοί άνθρωποι. Νομίζω, ότι πρέπει στο θέμα αυτό να είμαστε απόλυτοι. Νά ξέρουν ότι ήρθαν σέ μοναστήρι και σέ μοναστήρι κουβέντα δέν έχει. Έπειδή είναι πολός κόσμος, και αναγκάζονται οί μοναχοί... Έγώ έχω δεί σέ κάποια γυναικεία μοναστήρια νά παρουσιάζωνται δύο-τρεις μοναχές μόνον για τούς λαϊκούς. Έμεις δέν μπορούμε νά τό κάνουμε έδω. Όταν έχετε πενήντα, εκατό, διακόσιους ανθρώπους, ξέρω 'γώ, πώς θά γίνη αυτό τό πράγμα; Δέν μπορεί ένας νά τούς αντιμετώπιση. Έχει ένα σωρό δουλειές. Λοιπόν, μόνον μέ αυτόν τόν τρόπο.

Θυμάμαι τό έξής: Έρχεται μία παπαδιά, πού έξιμολογήθηκε, και μου λέει: “Έερετε; Μαζευόμαστε κάποιες γυναίκες για νά πιούμε καφέ και αρχίζει τό κουτσομπολιό. Τί νά κάνω;”. “Θά κάνης τό έξής: Όταν έρθουν νά πιήτε τόν καφέ, πές: τώρα, αδελφές μου, θά διαβάσουμε τήν Παράκληση τής Παναγίας”. Δέν θά έρθουν τήν άλλη φορά. Τό κόψανε. Και δέν ξαναπήγαν άλλη φορά, διότι αυτές πήγαιναν για νά κάνουν αυτό, τό κουβεντολόι. Όταν τίς είπε για Παράκληση, δέν ξαναπάτησαν· πήγαν μόνο αυτές πού είχαν πνευματική διάθεση και κάνανε τήν Παράκληση. “Αυτό νά κάνετε. Δέν μπορείτε, αφού είστε και παπαδιά έσεεις, νά μιλάτε για τό α και τό β, και ως πνευματικός άνθρωπος”.

Νομίζω γι' αυτό τό θέμα, εάν ύποτεθη ότι κάποιος θέλει νά μάς άπασχολήση και φαίνεται και πνευματικός άνθρωπος..., ένας πάτερ π.χ. πού είναι όμιλητικός, όπως και έγώ –φλύαρος είμαι–, λοιπόν, άς του ποϋμε·

“αὐτή τήν στιγμή πού εἴμαστε, δέν κάνουμε μία μικρή προσευχή, καμμιά μικρή προσευχούλα γιά τό α ἢ β θέμα;” Ὅποτε, μέ τόν τρόπο αὐτόν θά καταλάβῃ, ὅτι δέν γίνεται ἐδῶ πέρα, δέν ὑπάρχει δυνατότητα γιά ἀνάλυση καί κουβέντες. Ἐπειδή πολλοί μπορεῖ νά ἔρχονται καί νά θέλουν νά συζητήσουν: “Δέν μοῦ λές· τί ἔγινε μέ τόν πατριάρχη, τί εἶπε –άν ἦρθε ὁ πατριάρχης–, τί γνώμη ἔχεις γιά αὐτά;”. Τί γνώμες θά ἔχουμε ἐμεῖς; Δέν ἔχουμε καμμιά γνώμη. “Εγώ παιδάκι μου ἦρθα ἐδῶ καί εἶμαι πεθαμένος. Μοῦ μιλάς ἀκόμη; Δέν ἀναστήθηκα. Ὅταν ἀναστηθῶ, θά μιλήσουμε”. Ἔτσι, νομίζω, θά πρέπει νά ἀντιμετωπίζουμε κάπως αὐτό τό πρᾶγμα.

Νά τό πάrouμε στά σοβαρά: εἴμαστε μοναχοί. Ἄλλιῶς, σημαίνει, ὅτι δέν πήραμε στά σοβαρά τήν ἐδῶ ἀποστολή μας, καί ἡ πολλή κουβέντα –αὐτό πού λέγεται παρρησία, δηλαδή τό νά παραγνωρίζομαστε, καί μεταξύ μας ἀκόμη– δέν μᾶς βοηθάει μέ κανένα τρόπο.

Ἀλλά αὐτή εἶναι ἡ ἐν λόγῳ σιωπή. Δέν εἶναι ἡ σιωπή τοῦ τύπου: “ἔτσι, δέν τόν μιλάω, δέν τόν χωνεύω, παρεξηγήθηκα”, ἀλλά διότι ξέρεῖ ὁ ἀδελφός καί ξέρω καί ἐγώ· “δέν μιλάμε”. Οἱ ἀρχαῖοι πατέρες τί κάνανε; Ὅταν πήγαιναν μέ τόν ὑποτακτικό, ἦταν πέντε βήματα πῶ πίσω· δέν τόν ἄφηναν νά μιλήσῃ. Πήγαιναν γιά τήν λατρεία καί δέν μιλοῦσαν καθόλου. Μόνο κάτι ἀναγκαστικῶς λέγανε. Λοιπόν, αὐτά εἶναι ἀπό τήν πείρα βγαλμένα, καί στόν βαθμό πού μποροῦμε νά τά ἐφαρμόζουμε. Δέν γίνεται μηχανική ἀντιγραφή, δέν γίνεται

ἀκριβῶς ἔτσι, ἀλλά πάντως ὁ λόγος μας νά εἶναι «ἄ-
λατι ἠρτυμένος», πού λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καί
λόγος, ὁ ὁποῖος θά εἶναι πάντοτε πνευματικός, φωτι-
σμένος ἀπό τό Πνεῦμα, ἀπ’ αὐτά πού διαβάσαμε. “Ἐ-
ρεῖς ἀδελφέ, διαβάσαμε αὐτό... Δέν πρόσεξα ἐκεῖνο τό
σημεῖο τοῦ ἀναγνώσματος πού διαβάσαμε, τοῦ Εὐαγ-
γελίου ἢ τοῦ Ἀποστόλου ἢ τό τάδε τροπάριο”.

Εἶναι καταπληκτικά τά τροπάρια! Πολλές φορές τά
διαβάζω πάλι. Τῆς Δευτέρας καί τῆς Τρίτης εἶναι πολύ
κατανοητικά. Μερικά πού μοῦ κάνουν ἐντύπωση τά
γράφω ἰδιαίτερα, γιά νά τά ἔχω μπροστά μου –ἔχω
ἕνα πραγματάκι, σέ ἕνα σημεῖο τοῦ γραφείου μου, ὅ-
που μπορῶ νά βάλω ἕνα φύλλο χαρτιοῦ, αὐτά τά Α4–
καί τά ἀντιγράφω γιά νά τά βλέπω. Καί ἔκτοτε τά
ξαναφέρνω στό μυαλό μου. Τά ξαναφέρνω στό μυαλό
μου ὅσο γίνεται, γιά νά μπορῶ νά σκέπτομαι καί ἐγώ.
Γιατί μπορεῖ νά εἶμαι μόνος ἐγώ ἐκεῖ πέρα, ἀλλά γίνε-
ται ἡ κουβέντα· ἔρχονται οἱ διάφορες σκέψεις γιά τό α
ἢ τό β, ὅποτε τό ἴδιο εἶναι πάλι. Δέν μέ βοηθάει ἡ μόνω-
σις. Πρέπει νά πολεμοῦμε ἀδιαλείπτως, γιατί ξεφεύγει
αὐτός ὁ νοῦς. Εἶναι πολύ πονηρός, πάρα πολύ πονη-
ρός· δέν θά σᾶς πῶ. Πονηριές πού δέν μπορεῖ νά τίς
συλλάβῃ κανεῖς. Μολονότι τόν ἔχω συλλάβει πολλές
φορές νά εἶναι στό πονηρό, καινούριες πονηριές ἔρχον-
ται... “Ἔτσι εἶσαι; Διάβασε αὐτό τό πρᾶγμα”. “Ἔτσι
εἶσαι; Κάνε πάλι τήν ἴδια προσευχή. Διάβασε αὐτήν
τήν προσευχή τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου –
ὑπάρχει στό προσευχητάριο τοῦ Σιμωνῶφ· δέκα σελί-

δες εἶναι-. Διάβασέ την ξανά, πάλι, ἐπειδὴ δὲν τὴν πρόσεξες, γιὰ νὰ μάθης ἄλλη φορά. Καί κάθησε, σέ παρακαλῶ, νὰ ἀντιγράψης ἓνα μέρος ἀπ' αὐτό". Ξεκουράζει αὐτό τό πρᾶγμα. Καί μοῦ τό λένε πολλοί, πού τούς ἔχω μιλήσει σχετικά, ὅτι "μέ ὠφέλησε πάρα πολύ". Ἐχω βάλει μερικούς: "ὁ κανόνας σου,... θά μοῦ ἀντιγράψης δέκα σειρές -ὄχι στίχους- ἀπό τὴν Γραφή". Ἔτσι ἔχουν γράψει ὀλόκληρο τό κατὰ Ἰωάννην, τό κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιο. "Τό ἔμαθα λέει. Δέν τό πρόσεξα ποτέ". Λοιπόν, βέβαια δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε τέτοια πράγματα, νὰ ἔχω πάντοτε ἓνα κείμενο μπροστά μου. Ἐν τούτοις ὅμως, ἂν δὲν θέλουν νὰ κάνουν αὐτό, ἔχω συστήσει κάτι ἄλλο: "Ἐχω ἓνα μπλοκάκι, ἔγραψα κάτι, καί τό βγάζω γιὰ νὰ τό βλέπω, ὅποτε ξαναθυμᾶμαι αὐτό τό πρᾶγμα". Δέν εἶναι φοβερό κακό. Ἐνα μικρό μπλοκάκι, πολύ μικρό, πού νὰ χωράη στήν τσέπη, νὰ εἶναι εὐκόλο, στό ὅποιο γράφω κάτι γιὰ νὰ τό ξαναθυμηθῶ, νὰ τό φέρω πάλι στό μυαλό μου.

«Θοῦ Κύριε φυλακὴν τῶ στόματί μου». Πόσες φορές τό ἀκοῦμε; Σέ κάθε Ἑσπερινό ὅπωςδήποτε, ἐκτός ἂν τό διαβάζουμε καί μόνοι μας ἰδιαιτέρα. Ποῦ «φυλακὴ τῶ στόματί» μας; Ἐδῶ ἀποδιδράσκουν οἱ φυλακισμένοι καί ποιός ξέρει πόσοι ἄλλοι ἀποδιδράσκουν μέσα ἀπό τό στόμα μας. Καί γι' αὐτόν τόν λόγο πρέπει νὰ ἀσκήσουμε τὴν ἐν λόγῳ σιωπὴν μέ τούς ἄλλους, καί ἀκόμη -ὄχι νὰ προσποιηθοῦμε- γιὰ νὰ τούς δώσουμε παράδειγμα. Μέ αὐτόν τόν τρόπο θά τούς ὠφελήσου-

με, διότι οί άνθρωποι ἔξω δέν ξέρουν τί θά πῆ σιωπή, μέ κανένα τρόπο.

Ἐγώ πολλές φορές ἀναγκάζομαι νά φεύγω, διότι ἔρχονται –καί πιστοί ἄνθρωποι– καί δέν καταλαβαίνουν, θέλουν κουβέντα. Βρέ, Χριστιανέ μου, ἐγώ ἤρθα ἐδῶ στήν σιωπή. Ἐδῶ δέν μιλάμε. Δέν τό καταλαβαίνουν. Τό ξέρω. Ὅταν ἤμουν ἐδῶ στό Ἅγιον Ὄρος, εἶπα σέ κάτι ἐπισκέπτες –εἶχα μία μέρα σιωπῆς, καί ἤρθαν κάποιοι μοναχοί καί γνωστοί στό κελλί ἐκεῖ– ὅτι “ἔχω κανόνα σιωπῆς”. Πετάχτηκαν στό ταβάνι! “Δέν μᾶς θέλεις”. Αὐτή ἦταν ἡ ἀπάντηση. Λέω: “Ἐτσι θά τό δοῦμε; Διότι ἔχουμε ξεχάσει μερικά πράγματα. Ἡ σιωπή μας εἶναι μέσα στό πρόγραμμά μας”. Θά κάνουμε τήν δουλειά μας σιωπηλοί.

Ἐχουμε διαβάσει τέτοια παραδείγματα καί ὑποτακτικῶν καί ἄλλων, πού πολιτεύονταν μέ πᾶσα σιωπή. Ἀναφέρεται σέ μία περίπτωση, ὅτι ἤρθε ἕνας γέροντας σέ ἕνα ἄλλο γέροντα νά τόν δῆ. Εἶχε καί τόν ὑποτακτικό του, ἀλλά δέν τοῦ ἔλεγε τίποτα. “Γιατί δέν τοῦ λές νά κάνη τίποτα;”. “Ὅ,τι βλέπει νά κάνη. Ὅ,τι βλέπει νά κάνη!”. “Καί ἀπό τότε, λέει ὁ ὑποτακτικός, τό κατάλαβα καί προσπαθοῦσα νά μαντεύω τί θέλει ὁ Γέροντας. Δέν μοῦ ἔλεγε ποτέ, νά κάνης αὐτό ἢ τό α ἢ τό β”. Αὐτό τό πρᾶγμα παίζει πολύ μεγάλο ρόλο. Θά ἀπαλλάξετε, τουλάχιστον κατά σαράντα ἢ πενήντα τοῖς ἑκατό τόν Γέροντα, νά σᾶς λέη “πρέπει νά κάνης αὐτό, νά κάνης ἐκεῖνο” καί νά ἐπαναλαμβάνη κάθε φορά τά ἴδια πράγματα.

Νομίζω, λοιπόν, ότι πρέπει να προσέξουμε την εν γνώσει σιωπή. Λέγεται «εν γνώσει», επειδή ξέρω γιατί σιωπώ, ξέρει ο αδελφός γιατί σιωπώ και δεν παρεξηγείται. Και ο Θεός δίνει την Χάρη του, διότι είναι μία θυσία, την οποία κάνω. Για τον Κύριο την κάνω. «Ό δέ έσιώπα». Ό Κύριος σιωπούσε. Ό Κύριος απέσύρετο και σιωπούσε. Άλλά σιωπούσε και όταν Τόν κατηγορούσαν. Όταν Τόν κατηγορούσαν και έπρεπε να μιλήση, δεν μιλούσε, και μιλούσε ή σιωπή Του. Νομίζω, αυτό τό πράγμα κάπως έτσι θά τό αντιμετώπισουμε.

Ό Γέροντας: Εύχαριστοῦμε. Νά εύχηθῆτε, Γέροντα...

ΚΑΡΠΟΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΣΤΟ ΚΟΓΚΟ

Τεραποστολή! Μία λέξις ιερή και μαρτυρική, πού Ιστορικά ξεκινά από τούς άγιους Άποστόλους και Χάριτι Θεοῦ φθάνει μέχρι τίς ήμέρες μας. Σέ ὄλο αὐτό τό χρονικό διάστημα δημιούργησε ἕνα τεράστιο οἰκοδόμημα, τοῦ ὁποῦ θμελίο εἶναι οἱ διαχρονικοί λόγοι τοῦ Κυρίου: «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τά ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρός και τοῦ Υἱοῦ και τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. κη' 19). Σ' αὐτήν ἀφιέρωσαν τήν ζωή τους χιλιάδες ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, πού μέ αὐτοθυσία και φιλότιμο ἐργάστηκαν σκληρά γιά νά ἐκπληρώσουν κατά τόν καλύτερο δυνατό τρόπο τήν θεία αὐτή ἐντολή.

Στό οἰκοδόμημα αὐτό ἕνα μικρό λίθο ἔχει θέσει και ἡ Ἱερά Μονή μας, πού ἐπί 37 περίπου ἔτη ἔχει ὑπό τήν πνευματική της εὐθύνη τήν ιεραποστολή στό Κολουέζι τοῦ Κογκό.

Τήν ιεραποστολή τοῦ Κολουέζι οὐσιαστικά ξεκίνησε ὁ ἀδελφός τῆς Ἱεραῶς Μονῆς μας, μακαριστός ιερομόναχος Κοσμάς Γρηγοριάτης (κατά κόσμον Ἰωάννης Ἀσλανίδης), γνωστός σέ ὄλους ὡς παπα-Κοσμάς. Ἦχοντας μεγάλο ιεραποστολικό ζήλο, θεῖο φωτισμό και τήν εὐλογία τοῦ σεβαστοῦ Καθηγουμένου μας π. Γεωργίου,

ξεκίνησε ένα μεγάλο ιεραποστολικό έργο και αφιερώθηκε ολόκληρος, ψυχή τε και σώματι, σ' αυτό. Έκτισε εκκλησίες, σχολεία, αξιοποίησε κατά τρόπον άριστό τις καλλιεργήσιμες έδαφικές εκτάσεις δημιουργώντας φάρμες, ώργάνωσε τό ιερατείο προωθώντας άξια πρόσωπα στην ιερωσύνη, συνέλαβε και ύλοποίησε τό σχέδιο τρόπου κατηγήσεως και γενικά εργάστηκε υπεράνθρωπα για τήν ιεραποστολή. Σήμερα βλέπουμε και θαυμάζουμε τό έργο του, τήν ύπευθυνότητα και τήν λεπτότητα χειρισμοϋ μέ τήν όποία εργάστηκε, έτσι πού ό τρόπος ένεργείας του νά γίνεται ιεραποστολικός όδοδείκτης σέ όσους προσέρχονται νά ύπηρετήσουν στό έργο τής ιεραποστολής.

Αυτό τό μεγάλο έργο όμως διεκόπη πρός καιρόν μέ τόν άπροσδόκητο θάνατό του τό 1989 σέ τροχαίο άτύχημα.

Τήν συνέχισι τοϋ έργου του ανέλαβε πάλι μέ τήν εύλογία τοϋ σεβαστοϋ Καθηγουμένου μας π. Γεωργίου ό ιερομόναχος π. Μελέτιος, τόν όποιο, μετά από ευδόκιμο διακονία 18 έτών μεταξύ τών Άφρικανών αδελφών, τό έτος 2006 ό Μακαριώτατος Πατριάρχης Άλεξανδρείας κ. κ. Θεόδωρος Β' χειροτόνησε Έπίσκοπο όλης τής έπαρχίας Κατάγκα, πού έχει έκτασι διπλάσια τής Έλλάδος. Τόν Θεοφιλέστατο κ. Μελέτιο πλαισιώνουν στό έργο του πατέρες τής Ί. Μονής μας, πού μεταβαίνουν εκεί περιοδικά πρός ένίσχυσιν αϋτοϋ τοϋ έπιπόνου αλλά και εύλογημένου έργου. Οικονομικά αλλά και από πολλές άλλες πλευρές συμπαρίσταται ό εύλογημένος

ιεραποστολικός σύλλογος Θεσ/νίκης «Άγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός».

Άκολουθώντας τά ἴχνη τοῦ μακαριστοῦ προκατόχου του ἐργάζεται καί ὁ Θεοφιλέστατος μέ αὐταπάρνησι, καί Χάριτι Θεοῦ αὐξήσε τό ἔργο, ὥστε ἀπολογιστικά σήμερα ἡ ἱεραποστολή Κολουέζι νά ἔχη 120 ἐνορίες μέ 60 ἱερεῖς καί 8 διακόνους, 65 ἐκπαιδευτήρια μέ 14500 μαθητάς καί 350 διδασκάλους καί καθηγητάς, 110 ἱεροῦς ναοῦς, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 40 εἶναι κτιστοί καί οἱ 70 καλύβες, ἕνα μεγάλο ἰατρικό κέντρο πού λειτουργεῖ στό Κολουέζι, 2 μεγάλες φάρμες, ὅπου καλλιεργοῦνται ἀραβοσίτι καί κηπευτικά καί ἐκτρέφονται κατοικίδια ζῶα γιά τίς ἀνάγκες τῆς ἱεραποστολῆς, ἕνα γυναικεῖο ἡσυχαστήριο μέ 6 αὐτόχθονες μοναχές, καί 3 οἰκοτροφεῖα.

Ταυτόχρονα μέ τό κτίσιμο ἑνός ἱεροῦ ναοῦ κτίζεται δίπλα του καί ἕνα σχολεῖο, ὥστε οἱ μαθηταί νά εὐρίσκωνται καθημερινά γύρω ἀπό τήν ἐκκλησία, νά παίζου στόν περίβολό της, νά συμμετέχουν στίς ἀκολουθίες της καί γενικά αὐτήν νά ἔχουν ὡς κέντρο ἀναφορᾶς τους.

Ἐνα ἐπιτελεῖο ἀπό 15 ἀφρικανούς πιστούς τῆς Ἐκκλησίας μας, πού ἀποτελεῖται ἀπό ἱερεῖς, καθηγητές, διδασκάλους, μοναχές καί φοιτητές, ἀσχολεῖται φιλότιμα μέ τήν λειτουργία τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τῆς ἱεραποστολῆς στό Κολουέζι. Ὁ σταθμός ἔχει τήν ἐπωνυμία «Ἡ φωνή τῆς Ὁρθοδοξίας». Μέσω αὐτοῦ γίνεται καί μέ τά ἐρτζιανά κύματα ἡ Ὁρθόδοξη κατήχησις

καί ἐνημέρωσις τῶν ἀκροατῶν. Ὁ σταθμός καθημερινά μεταδίδει καί ὅλες τίς ἱερές ἀκολουθίες δι' ἀπ' εὐθείας συνδέσεως μέ τόν ἱερό ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Κολουέζι.

Μία ἐπιτροπή ἀπό 10 Χριστιανούς ἔχει τήν μέριμνα γιά τήν προσφερόμενη φιλανθρωπία στίς φυλακές, τά νοσοκομεῖα, τοὺς λεπρούς κ.λπ.

Ἐνα μόνιμο οἰκοδομικό συνεργεῖο ἀπό 40 τεχνίτες ἔχει κύριο ἔργο νά κτίζῃ ἱεροῦς ναοὺς, σχολεῖα, οἰκίες ἱερέων καί ὅ,τι ἄλλο χρειασθῆ. Μόλις τελειώσῃ τό ἕνα κτίσμα, ἐάν ὑπάρχουν οἱ προϋποθέσεις, ἀμέσως ἀρχίζει τό ἐπόμενο.

Παραθέτοντας τόν συνοπτικό αὐτό ἀπολογισμό δέν ἀγνοοῦμε τόν κίνδυνο πού διατρέχει μία ἱεραποστολή, ὅταν σ' αὐτήν ὑπάρχουν πολλές ἐξωστρεφεῖς δραστηριότητες. Δηλαδή τόν κίνδυνο τῆς παρεκκλίσεως ἀπό τήν Ὁρθόδοξη ἡσυχαστική παράδοσι, αὐτήν πού ὀφείλουμε κι ἐμεῖς ὡς μοναχοί νά τηροῦμε, καί τήν ἐκτροπή στόν κοινωνικό ἀκτιβισμό, κάτι πού ἔχει συμβῆ στίς ἑτερόδοξες ἱεραποστολές. Σήμερα δυστυχῶς τείνει νά ἐπικρατήσῃ ἡ συνήθεια νά προβάλλεται ἡ ποσότητα τοῦ ἔργου ὡς δείκτης καλῆς πορείας μιᾶς ἱεραποστολῆς. Νομίζουμε ὅμως, ὅτι ἡ σωστή ἐκτίμησις γίνεται, ὅταν λαμβάνουμε ὑπ' ὄψιν κατά κύριον λόγον τήν ποιότητα τῆς ἱεραποστολικῆς προσφορᾶς καί ὄχι μόνον τήν ποσότητα. Δηλαδή τήν εἰς βάθος προσφορά καί ὄχι τήν ἐπιφανειακή. Ὅταν λ.χ. διαπιστώνουμε ὅτι τό σύνολο τῶν πιστῶν παραμένει ἀμετακίνητο στήν Ὁρθόδοξη

Πίστι καὶ δὲν παρατηροῦνται “διαρροές” σέ ἄλλες “ἐκκλησίες”, παρὰ τὰ οικονομικά δελεάσματα πού τούς προσφέρονται, ἢ ὅταν ὑπάρχη μεγάλη προσέλευσις στούς ἱερούς ναούς, αὐτά εἶναι ἕνας καλός δείκτης γιά τήν σωστή πορεία τῆς ἱεραποστολῆς.

Μία μεγάλη προσφορά στόν τομέα τῆς κατηχήσεως καί ἐμπεδώσεως τῆς Ὁρθοδόξου διδασκαλίας καί τοῦ Ὁρθοδόξου φρονήματος εἶναι οἱ κατ’ ἔτος (κάθε Ἰούλιο) τελούμενες στό Κολουέζι μηνιαῖες ἱερατικές συνάξεις. Σ’ αὐτές μέ τρόπο θεολογικό ἀλλά καί ἀπλό διδάσκονται στούς ἱερεῖς καί διακόνους οἱ αἰώνιες ἀλήθειες τῆς ἀγιωτάτης πίστεώς μας. Ἐπίσης, πῶς θά ἀντιμετωπίζουν τίς πάμπολλες ἐκεῖ αἱρέσεις –μόνο στό Κολουέζι ὑπάρχουν 500– καί γενικά ὅτι εἶναι πρὸς πνευματική οἰκοδομή τους.

Κατά τόν χρόνο τῆς τελέσεως τῶν καθημερινῶν ἀκολουθιῶν (Ὁρθρου, Ἑσπερινοῦ, Ἀποδείπνου) καί θείας Λειτουργίας οἱ συμμετέχοντες ἱερεῖς βιώνουν τόν πλοῦτο τῆς λατρευτικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μας, τόν ὁποῖον κατόπιν μεταφέρουν καί στίς ἐνορίες τους. Ὁ Θεοφιλέστατος π. Μελέτιος, ὅπως ἔκανε καί ὁ μακαριστός π. Κοσμᾶς, δίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στόν τομέα αὐτόν, διότι ὡς προερχόμενος ἀπό τό Ἅγιον Ὄρος, στό ὁποῖο δεσπόζουσα θέσι στήν καθημερινή ζωή τῶν μοναχῶν κατέχει ἡ θεία Λατρεία, ἔχει μεταφέρει καί στήν ἐπαρχία του τό πνεῦμα αὐτό. Ἔτσι ἡ ζωή τῶν πιστῶν Χάριτι Θεοῦ ἐκκλησιαστικοποιεῖται καί γίνεται

Χριστοκεντρική, στόχοι πού ἔχουν πρωτεύουσα σημασία στόν εὐαγγελισμό τῶν Ἀφρικανῶν ἀδελφῶν μας.

Οἱ πρεσβυτέρους τῶν ἱερέων τῆς Ἐπισκοπῆς κατά τό δεύτερο ἡμῖς ἐκάστου Αὐγούστου συμμετέχουν καί αὐτές σέ διοργανούμενο σεμινάριο, στό ὁποῖο διδάσκονται ἀπό ἑλληνίδες πρεσβυτέρους τά καθήκοντα πού ἔχουν ὡς σύζυγοι ἱερέων. Πῶς, δηλαδή, νά τούς βοηθοῦν στό πνευματικό καί κοινωνικό τους ἔργο καί ὅπου ἄλλοῦ.

Νέοι ἀπό τίς 120 ἐνορίες, περί τούς 190, ἡλικίας ἀπό 12 ἕως 22 ἐτῶν, ἔρχονται κάθε χρόνο κατά τόν μῆνα Αὐγούστο στό Κολουέζι καί διδάσκονται τήν βυζαντινή μουσική τέχνη σέ μηνιαία ἐκπαιδευτικά σεμινάρια, συμμετέχοντας καί στίς καθημερινές ἀκολουθίες. Τίς ἡμέρες τῶν σεμιναρίων μπορεῖ νά βιώσῃ κάποιος τό μοναδικό ἴσως γεγονός ὁ χορός στήν ἐκκλησία νά ἀποτελεῖται ἀπό 200 περίπου ψάλτες –νέα παιδιά– πού ψάλλουν ὅλοι μαζί μέ πόθο, ὁμοιόμορφα, χωρίς παραφωνίες, διότι σχεδόν ὅλοι ἔχουν τό μουσικό αἰσθητήριο καί εἶναι καλλίφωνοι. Τότε ἡμπορεῖ νά λάβῃ κάποιος μία μικρή ἐμπειρία τοῦ ἔργου πού ἐπιτελεῖ ἡ Ὁρθόδοξη ἱεραποστολή.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἱεραποστολή στό Κολουέζι δέν γίνεται μέ κάποιον ἰδιάζοντα καί ἐξειδικευμένο τρόπο, ὁ ὁποῖος διδάσκεται σέ εἰδικές σχολές, ὅπως συμβαίνει σέ ἑτερόδοξες “ἐκκλησίες”. Ἀπλᾶ ὁ λαός διδάσκεται τήν Ὁρθόδοξη πίστι καί ζωή βιώνοντας τήν λειτουργική ζωή, ὅπως αὐτή βιώνεται στό Ἅγιον Ὄρος,

ἡ δέ διδασκαλία καί κατήχησις διαμορφώνονται ἔτσι ὅπως τήν διδασκόμαστε καθημερινά ἀπό τό Συναξάρι, τίς Ἀκολουθίες τῶν Ἁγίων, τά λοιπά ἱερά βιβλία (Παρακλητική, Τριῶδιο, Πεντηκοστάριο), τήν διδασκαλία τῶν ἁγίων Πατέρων καί ὅλη τήν ἀσκητική καί λατρευτική ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς σχετικά μέ τό θέμα αὐτό λέγει: «Οἱ ἀσκητές εἶναι οἱ μοναδικοί ἱεραπόστολοι τῆς Ὁρθοδοξίας καί ὁ ἀσκητισμός εἶναι ἡ μόνη ἱεραποστολική σχολή μέσα στήν Ὁρθοδοξία. Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι ἄσκησις καί ζωή, γι' αὐτό καί μονάχα διά τῆς ἀσκήσεως καί τῆς ζωῆς ἐπιτελεῖται τό κήρυγμα καί ἡ ἱεραποστολή».

Ὁ ἀφρικανικός λαός ἔχει πολλά χαρίσματα καί στήν καρδιά του διαθέτει μεγάλα ἀποθέματα ἀγάπης. Αὐτά λόγω τῆς ἀγνοίας καί τοῦ εἰδωλολατρικοῦ παρελθόντος εἶχαν ἐκτραπεῖ σέ ἄλλες κατευθύνσεις. Τώρα οἱ διακονοῦντες στό ἔργο τῆς ἱεραποστολῆς θά πρέπει νά βοηθήσουν τούς ἐκεῖ ἀδελφούς νά τά ἐπαναπροσανατολίσουν καί νά τά ἐστιάσουν στό πρόσωπο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Νά Τόν ἀγαπήσουν. Ἄν ἡ ποιμαντική αὐτή προσπάθεια κατορθώσῃ νά ἐπιτύχη, ὥστε ἡ ἀγάπη αὐτή νά γίνῃ κτῆμα τῆς καρδιάς κάθε πιστοῦ ἀφρικανοῦ ἀδελφοῦ μας, νομίζουμε ὅτι ἡ ἱεραποστολή θά ἔχη ἐπιτελέσει τόν σκοπό της. Ὅλες οἱ λοιπές δραστηριότητες, οἰκοδομήσεις κτιρίων, καλλιέργειες κ.λπ., μπορεῖ νά θεωροῦνται καλές καί ἀναγκαῖες, εἶναι ὁμως δευτερεύουσες καί ἐπικουρικές. Ὁ πρωταρχικός στόχος τῆς ἱεραποστολῆς εἶναι, κατά τήν ταπεινή μας

γνώμη, ὁ ἀφρικανικός λαός νά ἀγαπήσῃ τόν Χριστό μέ ὅλη τήν καρδιά του καί νά γίνη λαός Χριστοφόρος. Ἄν ὁ στόχος αὐτός ἐπιτευχθῆ, τίς λοιπές ἀνάγκες θά ἔρχεται νά ἀναπληρώσῃ ὁ Ἰδιος ὁ Κύριος μέ τόν τρόπο πού Αὐτός γνωρίζει. Αὐτός θά γίνη στόν λαό του τροφή, ἔνδυμα, παρηγορία, καταφυγή, ἐλευθερία.

* * *

Ὡμιλήσαμε ἐν ὀλίγοις ἀνωτέρω γιά τίς πραγματοποιούμενες μηνιαῖες ἱερατικές συνάξεις καί τήν ἀντιαιρετική διδασκαλία πού γίνεται σ' αὐτές. Ὁμολογοῦμε μέ ἱκανοποίησι ὅτι οἱ ἱερεῖς ἀνταποκρίνονται θαυμάσια. Ὅσα διδάσκονται, τά καταγράφουν σέ σημειώσεις ἢ τά ἀπομνημονεύουν καί κατόπιν τά μεταφέρουν στό ποίμνιό τους.

Θά ἀναφέρουμε ἕνα περιστατικό, ἀπό τό ὁποῖο μποροῦμε νά λάβωμε μία μικρή γεῦσι τοῦ τρόπου λειτουργίας τῶν αἰρετικῶν κοινοτήτων στό Κολουέζι ἀλλά καί τοῦ τρόπου ἀντιμετωπίσεώς τους ἀπό τοὺς εὐλογημένους ἀφρικανούς ἱερεῖς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἦταν ἡμέρα Παρασκευή τῆς ἐβδομάδος, πού συνήθως προσφέρομε φαγητό στίς δημοτικές φυλακές τοῦ Κολουέζι. Τό γεῦμα ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἦταν φασολάδα, τήν ὁποία συνηθίζουν καί προτιμοῦν, μία μεγάλη μπάλα μπουκάρι καί ἕνα ἀβοκάντο γιά κάθε φυλακισμένο.

Τήν ἐργασία τοῦ μαγειρέματος, τῆς προσφορᾶς τοῦ φαγητοῦ καί κάθε συναφοῦς τά ἀναλαμβάνει μία ἐπιτροπή ἀπό πέντε κυρίες –ἀφρικανίδες– μέ ἐπιχε-

φαλῆς τὴν μητέρα Θεανώ ἀπὸ τὴν Ἔδεσσα, μίᾳ ἥρωϊκῇ καὶ διακριτικῇ παρουσίᾳ στὴν ἱεραποστολὴ τοῦ Κολουέζι ἀπὸ 24ετίας. Ἀπὸ τὴν προηγουμένη ἡμέρα πληροφοροῦμαστε τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸ τῶν φυλακισμένων (150 κατὰ μέσον ὄρον) καὶ ἀνήμερα κατὰ τίς 12 τό μεσημέρι ξεκινοῦν ἀπὸ τό κέντρο τῆς ἱεραποστολῆς ἓνα ἢ δύο αὐτοκίνητα. Σ' αὐτὰ ἐπιβαίνουν ἓνας ἀφρικανὸς ἱερέας τῆς Ἐπισκοπῆς, ἡ μητέρα Θεανώ, οἱ κυρίες τῆς ἐπιτροπῆς καὶ 10 παιδιὰ ἀπὸ τό Οἰκοτροφεῖο μας, πού ψάλλουν μετὰ τὴν διανομὴ τοῦ φαγητοῦ στοὺς κρατουμένους καὶ βοηθοῦν σέ ὅ,τι χρειασθῆ. Ὁ ἱερέας διαβάζει στοὺς κρατουμένους μίᾳ εὐαγγελικῇ περικοπῇ, τὴν ὁποία κατόπιν ἀναλύει θίγοντας καὶ ἄλλα ἐπίκαιρα θέματα καὶ λέγοντάς τους λόγια ἐνισχυτικά γιὰ τὴν ψυχολογικὴ τους κατάστασι. Τό φαγητό τοποθετεῖται σέ δύο μεγάλα καζάνια καὶ τά φροῦτα σέ τσουβάλια. Σέ ἀρκετὰ μεγάλα δοχεῖα μεταφέρεται νερό, γιατί οἱ φυλακισμένοι στεροῦνται καὶ ἀπὸ αὐτό.

Ὁ ἱερεὺς πού συνήθως συνοδεύει εἶναι ὁ π. Λάζαρος, ἓνας ἀγαθὸς Λευίτης μεγάλῃς ἡλικίας, ὁ ὁποῖος ἔχει λάβει μόνον τὴν βασικὴ ἐγκύκλιο μόρφωσι, ἀλλὰ ἔχει πολλὰ πνευματικὰ χαρίσματα, τὴν ἀπλότητα, τὴν ἀοργησίᾳ, τὴν ταπείνωσι καὶ τὴν ἀγάπη. Τοῦ ἔχουμε δώσει τὴν προσωνυμίᾳ «παπα-Πλανᾶς» κυρίως γιὰ τὴν ἀπλοτητά του. Ἡ “εἰδικότης” του εἶναι, ὅπου πηγαίνει, νά φέρῃ τὴν εἰρήνη, νά συμφιλιώῃ χωρισμένα ζευγάρια καὶ νά ἐπανασυνδέῃ πνευματικὰς σχέσεις μετὰ τῶν πιστῶν μας, πού ἔχουν διαταραχθῆ. Ἀκόμη νά ζυμώ-

νη όλα τά πρόσφορα τῆς ἐβδομάδος, νά πηγαίνη δύο ὥρες μέ τό ποδήλατό του στήν ἐνορία του γιά νά λειτουργήσῃ, νά ἐξομολογή καί κυρίως νά ἀφιερώνῃ πολύ χρόνο καί ὅ,τι ἀποθέματα ἀγάπης ἔχει στούς φυλακισμένους, τούς ὁποίους φροντίζει νά ἀποκατασταθοῦν, ὅταν ἀποφυλακιστοῦν. Ὅλα δέ αὐτά γίνονται μέ πολλή ἀγάπη, χωρίς ποτέ νά δείξῃ ὅτι κουράσθηκε. Κάθε παρουσιαζόμενο πρόβλημα τῆς “εἰδικότητός” του εἶναι ἓνα νέο ἐρέθισμα γι’ αὐτόν, νά τό ἀναλάβῃ καί νά τό φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας. Τό εὐχάριστο τέλος μιᾶς ὑποθέσεως συμπληρώνεται μ’ ἓνα ἐλαφρό χαρακτηριστικό μειδίαμα στό πρόσωπό του, πού δείχνει τήν χαρά καί τήν ἱκανοποίησί του ἀπό τήν ἔκβασι τῆς ὑποθέσεως. Πάντοτε δέ στό τέλος συμπληρώνει ἐπαναλαμβάνοντας τήν φράσι: «Οὐτουκούφου κουά Μούγκου» (Δόξα σοι ὁ Θεός).

Γιά τό συγκεκριμένο περιστατικό παραθέτουμε αὐτούσιες τίς σημειώσεις μας ἀπό τό προσωπικό ἡμερολόγιο, πού τηρούσαμε αὐτόν τόν καιρό:

«Ξεκινήσαμε στίς 12 τό μεσημέρι, ἀλλά ὅταν φθάσαμε στίς φυλακές μᾶς εἰδοποίησε ὁ διευθυντής ὅτι λόγω κακῆς συνεννοήσεως εἶχε προηγηθῆ ἡ φιλανθρωπική ὁμάδα μιᾶς κοινότητος τῶν Πεντηκοστιανῶν, καί γι’ αὐτό θά ἔπρεπε νά περιμένουμε νά τελειώσουν αὐτοί καί μετά νά ἀκολουθήσῃ τό δικό μας γεῦμα. Δυσανασχέτησαμε κάπως, ἀλλά ἴσως αὐτό νά ἦταν οἰκονομία Θεοῦ, γιά νά λάβουμε μία ἐμπειρία (πικρή ἐμπειρία) ἀπό τήν ὅλη ὑπόθεσι.

Οί προαναφερόμενοι, ἀφοῦ εἶχαν προσφέρει τὰ κεράσματα τους στους κρατουμένους, εἶχαν συγκεντρωθῆ μέσα σ' ἕνα μεγάλο κελλί φυλακισμένων, μέ τό ὄνομα “Γεθσημανῆ”. Πρέπει νά ποῦμε ὅτι οἱ κρατούμενοι συνηθίζουν νά δίνουν στά κελλιά τους ὀνόματα ἀπό τήν Καινή Διαθήκη καί στους τοίχους νά ζωγραφίζουν σκηνές ἀπό τήν ζωή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, λ.χ. τήν Σταύρωσι, τήν Μεταμόρφωσι κ.λπ. μέ ἕνα χαριτωμένο τρόπο. Τό κελλί εἶχε γεμίσει ἀσφυκτικά ἀπό τούς 150 κρατουμένους –οἱ περισσότεροι νέα παιδιά– καί στήν μέση βρισκόταν μία γυναίκα ἀφρικανίδα μέ 3-4 συνοδούς, ἡ ὁποία τούς ὠμιλοῦσε. Τό κήρυγμα γινόταν σέ ὑψηλό τόνο, πού ὅσο περνοῦσε ἡ ὥρα γινόταν πιό ἔντονο. Σέ λίγο ἡ φωνή της δυνάμωσε πολύ, ὠρύετο καί ἔκανε ἔντονες χειρονομίες. Ἐγώ δέν καταλάβαινα, διότι ὠμιλοῦσε στήν τοπική διάλεκτο “σουαχίλι”, διέκρινα ὅμως τό συνεχῶς ἐπαναλαμβανόμενο ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ κατάστασις αὐτή συνεχιζόταν, ὥσπου στό τέλος ἡ ὀμιλήτρια ἔφθασε σέ σημεῖο ὑστερίας. Αὐτή τήν ὑστερία τήν διωχέτευε ἐντέχνως καί στό πλῆθος τῶν κρατουμένων, οἱ ὁποῖοι ἄρχισαν ὁμαδικά νά φωνάζουν καί νά χορεύουν σηκώνοντας σύννεφα σκόνης καί τελειωμό δέν εἶχαν. Κάποιος χτυποῦσε ἔντονα κι ἕνα σιδεράκι. Ὅμιλήτρια καί ἀκροαταί εἶχαν φθάσει πλέον σέ μία ἔκρυθμη πειρασμική κατάστασι. Ἄκουγες μία χάβρα ἀπό ὑστερικές κραυγές, ρυθμικά χειροκροτήματα μέ αὐτοσχέδιους χορούς, πού σκορποῦσαν σύγχυσι, φόβο καί ταραχή. Ἦταν μία ὀδυνηρή ἐμπειρία, διότι

ἔβλεπες τὴν ἀμαύρωσι τῆς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ καὶ αἰσθανόσουν ἔντονα τὴν παρουσία τῶν πονηρῶν πνευμάτων, πού παλαιότερα μᾶς πολεμοῦσαν μέ τὴν εἰδωλολατρία καὶ σήμερα μέ τίς αἰρέσεις. Θυμήθηκα τό Μοναστήρι μας καὶ τόν Προστάτη μας ἅγιο Νικόλαο. Προσπαθήσαμε νά κάνουμε προσευχή γιά νά σταματήσουν ὅλα αὐτά. Πράγματι σέ λίγο τελείωσαν καὶ ἡ ὁμιλήτρια ἀπῆλθε περνώντας ἀνάμεσά μας. Εἶπα: “Δόξα σοι ὁ Θεός”. Τό πρόσωπό της ἦταν ταραγμένο, σκοτεινό, γεμάτο σύγχυσι ἀνακατεμένη μέ ἔπαρσι, δείχνοντας ὅτι εἶχε ἐπιτελέσει ἕναν μεγάλο ἄθλο.

Κατόπιν ἦλθε ἡ σειρά μας. Ὅλοι οἱ κρατούμενοι παρατάχθηκαν στό προαύλιο σέ γραμμές, ὁ ἕνας πίσω ἀπό τόν ἄλλο. Ὁ π. Λάζαρος πηγαίνει καὶ στέκεται μπροστά τους καὶ κάνει γιά λίγο σιωπή. Προσεύχεται νοερά. Ἡ Χάρις τῆς προσευχῆς του ἐνεργεῖ καὶ ὅλοι πλέον εἶναι σιωπηλοί. Ἡ προηγουμένη πειρασμική κατάσταση ἔχει ἐκδιωχθῆ καὶ ὅλοι περιμένουν νά ἀκούσουν τούς λόγους τοῦ π. Λαζάρου. Ἀνοίγει τὴν Καινή Διαθήκη μέ ἀργές κινήσεις, χωρίς νά βιάζεται. Διαβάζει ἀργά καὶ δυνατά: “...διὰ τοῦτο οὔτε καταβαλλόμεθα οὔτε ἀποκάμομεν ἀπό τάς θλίψεις, τούς κινδύνους καὶ τάς ταλαιπωρίας. Διότι γνωρίζομεν καλά ὅτι, ἐάν ἡ ἐπίγειος κατοικία τῆς ψυχῆς μας, σάν προσωρινή σκηνή πού εἶναι, διαλυθῆ ἀπό τόν θάνατον, ἔχομεν ἄλλην οἰκοδομήν ἐτοιμασμένην ἀπό τόν Θεόν, οἰκίαν πού δέν ἔχουν κάνει ἀνθρώπινα χέρια, δηλαδή τό ἀθάνατον

καί ἔνδοξον σῶμα μας, πού θά εἶναι αἰώνιον εἰς τούς οὐρανοῦς...” (Β΄ Κορ. ε΄ 1).

Ὁ ἥλιος πέφτει κατακόρυφα ἐπάνω του καί βλέπω εὐκρινῶς ὅλη του τήν ἔκφρασι. Τό πρόσωπό του σιγά-σιγά μέ τήν θεία ἀνάγνωσι ἀρχίζει νά ἀλλοιώνεται. Μία ἰλαρότητα πηγάζει ἀπό αὐτόν καί ξεχύνεται καί στούς κρατουμένους. Τά πρόσωπά τους τώρα πλέον ἔχουν ἀλλάξει. Ἔχει φύγει ἡ ταραχή, πού εἶχε δημιουργήσει ἡ δαιμονική κατάστασις πού προηγήθηκε. Τώρα κρέμονται ἀπό τά χεῖλη τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, πού μέ ταπεινῶσι, ἀγάπη καί χωρίς καμμία ἔπαρσι διδάσκει τά θεῖα νοήματα. Τά λόγια του βγαίνουν ἀβίαστα, στήν ἀρχή ἀργά ἀλλά ἀργότερα σάν χεῖμαρρος πού δέν μπορεῖ νά τόν συγκρατήσει. Τό βλέμμα του, παρατηροῦσα, ἀγκάλιαζε ὅλους τούς ἀκροατές. Ὁ τρόπος τῆς ὁμιλίας του καί ἡ ἔκφρασις του ἔδειχναν ὅτι προσπαθοῦσε νά μπῆ στίς ψυχές τῶν κρατουμένων, νά ὁμιλήσῃ μέσα τους. Πρέπει νά τό πέτυχε, διότι ὅλοι τόν ἄκουγαν μέ μεγάλη προσοχή καί διέκρινες στά πρόσωπά τους νά ἀρχίζει νά διαγράφεται ἡ εἰρήνη καί ἡ ἰλαρότητα τοῦ παπα-Λαζάρου.

Σέ λίγο ἡ ὁμιλία ἔφθασε στό τέλος της. Ὁ π. Λάζαρος κλείνει τήν Ἁγία Γραφή καί ἀρχίζει νά ξεδιπλώνη ἀργά ἕνα μικρό δεματάκι πού ἔχει φέρει. Εἶναι τό πετραχήλι του. Ἡ προσφορά στούς κρατουμένους θέλει νά εἶναι ὠλοκληρωμένη. Ἦλθε ἡ ὥρα τῆς ἐξομολογήσεως. Ἀποσύρεται σέ μία ἄκρη τῆς αὐλῆς καί ἀρχίζει τήν ἱερά ἐξομολόγησι σέ μερικούς κρατουμέ-

νους πού εἶναι Ὁρθόδοξοι. Ἀφοῦ τελείωσε μ' αὐτούς, βγάζει τό πετραχήλι, τό διπλώνει καί ἀρχίζει νά προσφέρει τά ἀποθέματα τῆς ἀγάπης του καί στούς ἑτεροδόξους κρατούμενους, πού ἔχουν κι αὐτοί τά προβλήματά τους καί θέλουν νά τά ἐναποθέσουν καί νά ἀκούσουν τήν συμβουλή τοῦ π. Λαζάρου, πού χρόνια τώρα τόν γνωρίζουν καί τόν ἔχουν ἀγαπήσει. Κατόπιν τόν λόγο ἔχουν τά παιδιά τοῦ οἰκοτροφείου. Ἄρχισαν νά ψάλλουν μέ πολύ πόθο, ὅπως πάντα, ὕμνους τῆς Ἐκκλησίας μας στά σουαχίλι καί στά ἑλληνικά. Μεταξύ αὐτῶν ψάλλουν καί τό γνωστό “Ἄγνή Παρθένε”, τό ὁποῖο ἔχουν μεταφράσει στά σουαχίλι, καί ἔχει μεγάλη ἀπήχησι. Εἶναι κι αὐτό μία προσφορά τους, πού ἐπαναλαμβάνεται κάθε φορά πού ἐπισκεπτόμαστε τούς φυλακισμένους ἢ τούς ἀσθενεῖς στό Δημοτικό Νοσοκομεῖο ἢ τούς λεπρούς στήν πόλι τῶν λεπρῶν Καζένζε ἢ σέ ἄλλες ἐθιμοτυπικές ἐπισκέψεις. Ὅταν τελείωσαν τά παιδιά, ἄρχισαν οἱ κρατούμενοι νά τραγουδοῦν δικούς τους αὐτοσχέδιους ὕμνους, σάν ἔκφρασι εὐγνωμοσύνης πρὸς τήν Ὁρθόδοξη Ἱεραποστολή. Οἱ φωνές τους, οἱ κινήσεις τους εἶναι τώρα συκρατημένες καί χαριτωμένες.

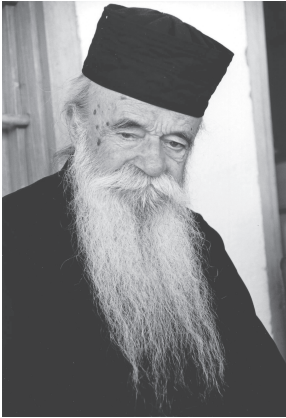
Μετά ἀπό τίς ἐκδηλώσεις αὐτές ἔρχεται ἡ ὥρα τῆς διανομῆς τοῦ φαγητοῦ. Προσέρχονται ἕνας-ἕνας μέ τάξι καί σειρά νά πάρουν τό φαγητό τους.

Ἡ ἐπίσκεψις στίς φυλακές τοῦ Κολουέζι ἔφθασε στό τέλος. Ὁ διευθυντής μᾶς ἐκφράζει πάλι τίς εὐχαριστίες του καί μᾶς χαιρετᾷ. Μερικοὶ φύλακες στρατιῶτες στήν ἔξοδο μέ πλησιάζουν καί μοῦ ζητοῦν ἕνα

σταυρουδάκι γιά τόν λαιμό τους. Τούς τό υποσχέθηκα. Μπήκαμε στό αυτοκίνητο. Οί όδηγοί μας Νικολά και Σάρλ μᾶς περίμεναν υπομονετικά όλη τήν ώρα. Παρατηρῶ τόν π. Λάζαρο. Στο πρόσωπό του έχει σχηματισθῆ πάλι τό έλαφρό μειδίαμα, αυτό πού συνηθίζει νά έχη όταν φέρη σέ αἴσιον πέρας τήν άνατεθεισα σ' αυτόν διακονία. Δέν μιλά. Ίσως φέρνει στόν νοῦ του τίς σκηνές πού προηγήθησαν. Κατώρθωσα όμως νά διακρίνω ένα δάκρυ στά μάτια του και νά ακούσω ένα έλαφρό ψιθυρισμό από τά χείλη του: “Οὔτουκούφου κουά Μούγκου”...».

M. N. Γ.

† ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΙ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ (1912-2007) ΚΑΙ
ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (1917-2009)
ΚΡΑΝΙΑΔΕΣ

*Μοναχοῦ Ἰγνατίου
Ἱεροῦ Κελλίου (Μονουδρίου)
Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου
(Παναγίας Κρανιαῆς)
Προβάτας
Ἱ. Μονῆς Μεγίστης Λαύρας*

Συνηθίζεται στό Ὅρος μετά τήν κοίμηση τινός ἀδελφοῦ, νά γράφονται ὀλίγα γιά τήν ζωή του, τόν ἀγώνα του καί γιά τά ἔργα του, εἰς ἀνάμνηση καί μνημόσυνον αὐτοῦ.

Μετά τήν ἀποδημίαν εἰς Κύριον τῶν μακαριστῶν Γερόντων μου, ἱερομονάχων Γρηγορίου καί Καλλινίκου, ἔλαχε σέ μένα τόν ἐλάχιστο ἤ ὑποχρέωση αὐτή,

μή υπάρχοντος άλλου μοναχοῦ στό Κελλί μας. Δέν ἤθελα νά ἐπιχειρήσω τέτοιου εἴδους πόνημα γιά κανένα λόγο, καθόσον εἶμαι παντελῶς ἀπαίδευτος στήν ἔξω σοφία, καί μάλιστα εἶμαι ἕνας ἀπλός καί ὀλιγογράμματος μοναχός. Πιεζόμενος ὅμως ἀπό τούς ἐν Χριστῶ ἀδελφούς μου, μοναχούς καί λαϊκούς, καί γιά νά μή γίνω παρήκους καί ἀνεύθυνος, ἀποφάσισα νά συντάξω τό πόνημα τοῦτο, καί ἄν ἀγαπητέ φίλε καί ἀδελφέ τύχει καί ποτέ τό διαβάσεις, σέ παρακαλῶ μή σταθεῖς στήν ἀσυνταξία τοῦ κειμένου, στά ὀρθογραφικά λάθη καί στό φτωχό μου λεξιλόγιο, παρά μόνον στά ἐξιστορούμενα ἀληθινά γεγονότα.

Οἱ ἱερομόναχοι Γρηγόριος καί Καλλίνικος, γόννοι χριστιανικῆς οἰκογενείας, γεννήθηκαν ὁ μὲν Γρηγόριος στήν πολύπαθη Μικρά Ἀσία, στό χωριό Ἀἰβαλί, τό ἔτος 1912, ὁ δέ Καλλίνικος ἀργότερα, τό ἔτος 1917, στήν Μυτιλήνη. Πατέρας τους ὁ Κωνσταντῖνος Σαραντίδης, ἐκ Μύλου, κλειθροποιός τό ἐπάγγελμα, καί μητέρα τους ἡ Πουλχερία, τό γένος Καλλιπολίτου, οἰκοκυρά ἐκ Μυτιλήνης. Εἶχαν ἀκόμη καί ἄλλα δύο ἀδέλφια μεγαλύτερης ἡλικίας, τόν Παῦλο καί τόν Ἴπποκράτη. Ὁ μικρότερος, ὁ Χριστοφόρος, δέν εἶχε γεννηθεῖ ἀκόμη. Μετά παρέλευση ἕξι μηνῶν ἀπό τήν γέννησή του βαπτίσθηκε ὁ τρίτος ἀδελφός καί ἔλαβε τό ὄνομα Μᾶρκος.

Μετά τόν πρῶτο διωγμό τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τό ἔτος 1914, ἀναγκάσθηκε ὁ Κωνσταντῖνος Σαραντίδης νά ξεριζωθεῖ ἀπό τό Ἀἰβαλί, ἐγκαταλείποντας τά πάντα, καί ἡ πενταμελής (τότε) οἰκογένειά του, ἦλθε καί ἐγ-

καταστάθηκε στο χωριό Στύψη τῆς Μυτιλήνης. Μετά τὴν παρέλευση ἑνὸς ἔτους περίπου μετεγκαταστάθηκε στὸ χωριὸ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς.

Ἐκεῖ ὁ πατέρας συνεχίζοντας τὸ χειρωνακτικὸ τοῦ ἐπάγγελμα ἔκανε ἓνα μικρὸ ἐργαστήριο σιδηρουργίας (χαλκιδιὸ) καὶ ἔπαιρνε ἤδη ἀρκετές ἐργολαβίες.

Τὸ 1917 γεννήθηκε καὶ ὁ τέταρτος ἀδελφός, ὁ Χριστοφόρος. Τότε ὅμως μίᾳ μεγάλῃ συμφορᾷ ἔπληξε τὴν οἰκογένεια. Ἐπάνω στὴν γέννα πέθανε ἡ μητέρα.

Ἦμειναν γιὰ ἔννεα ἀκόμη χρόνια στὴν Ἁγία Παρασκευὴ καὶ ἐργαζόταν ὅλοι οἰκογενειακά. Συγκεκριμένα ὁ Παῦλος καὶ ὁ δεκατετράχρονος τότε Μᾶρκος βοηθούσανε τὸν πατέρα τους σὲ ὅλες τὶς ἐργασίες του. Μάλιστα ἔφτιαξαν τὰ κάγκελα τοῦ προαυλίου τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα λόγῳ τῆς ἄριστης δουλειᾶς καὶ τῆς γερῆς κατασκευῆς τους ὑπάρχουν μέχρι σήμερα, ἀναγράφοντας ὡς ἔτος κατασκευῆς τὸ 1926.

Μετά τὸν χαμὸ τῆς μητέρας τους τὰ τέσσερα ἀγόρια ἔμειναν ὀρφανὰ καὶ ὁ σύζυγός της Κωνσταντῖνος χωρὶς σύντροφο καὶ στήριγμα. Τὸ ἀναπάντεχο κακὸ πού τούς βρῆκε διέλυσε κυριολεκτικά, ψυχολογικά καὶ οἰκονομικά, τὴν οἰκογένεια –τί νὰ ἔκανε ἓνας ἄνδρας μόνος του μὲ τέσσερα μικρὰ παιδιὰ;-. Ἔτσι ἀναγκάστηκαν νὰ ἀναχωρήσουν ἀπὸ τὴν Ἁγία Παρασκευή, ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατο τῆς μητέρας τους, καὶ νὰ ἔλθουν στὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Λειμώνα. Τὰ δύο ἀδελφία (τὰ μεγαλύτερα) ἔφυγαν γιὰ τὴν Θεσσαλονίκη σὲ ἀναζήτησι ἐργασίας καὶ καλύτερης τύχης. Στὸ

μοναστήρι του Ἁγίου Ἰγνατίου ὁ πατέρας τους Κωνσταντῖνος ἐργαζότανε στό ἐλαιοτριβεῖον τοῦ μοναστηρίου, καί ὁ καιρός τοῦ χειμῶνα πέρασε δύσκολα μὲν ἀλλά γρήγορα.

Τό Πάσχα τοῦ 1927 ὁ Μᾶρκος κατέβηκε στήν χώρα, τήν Μυτιλήνη. Ἐκεῖ συνάντησε ἕνα γέροντα μοναχό. Ὁ Μᾶρκος μέ θάρρος τοῦ λέγει: «Πάτερ, σέ ποιὰ Μονή τῆς Μυτιλήνης εἴσαστε;». Καί τοῦ ἀπάντησε ὁ Γέροντας: «Δέν εἶμαι ἀπό δῶ, ἀλλά ἀπό τό Ἅγιον Ὅρος». Ἦτανε ὁ Γέροντας Γαβριήλ, μοναχός ἀπό τήν Σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννας, ἀπό τήν καλύβα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἀμέσως ἦλθαν στό μυαλό τοῦ μικροῦ ὄλα ὅσα εἶχε ἀκούσει καί διαβάσει σχετικά μέ τό Περιβόλι τῆς Παναγιᾶς, ἐκεῖ ὅπου οἱ μοναχοί εἶχαν ἀδελφό τόν Χριστό, μητέρα τήν Παναγιά, ζοῦσαν ἅγια καί πάνω ἀπό ὄλα εἶχαν ἀγάπη, τήν ἀγάπη πού ὁ χάρος τούς τήν στέρησε μέ τόν χαμό τῆς μάνας τους. Ἐνίωσε σάν ἕνα μπουκί τριανταφυλλιᾶς, πού περιμένει μιά ἡλιαχτίδα γιά νά ἀνοίξει καί νά γίνει λουλούδι, καί ὁ Γέροντας στήν δύσκολη αὐτή στιγμή τῆς ζωῆς τους ἔγινε γι' αὐτόν ὁ δικός του ἥλιος, εὐκαιρία μοναδική νά φύγει ἀπό ἐκεῖ. Πίστευε ὅτι μέ τήν φυγή θά ἔθαβε πίσω του τίς θλιβερές ἀναμνήσεις τοῦ θανατικοῦ καί τῆς μιζέριας καί θά ξεκινοῦσε μιά καλύτερη ζωή, γεμάτη ἀγάπη, πού τόσο πολύ τοῦ εἶχε λείψει. Ἀκόμα ὅτι θά εἶχε κοντά του τόν βασανισμένο πατέρα του καί τόν μικρό ἀδελφό του. —Πρέπει νά ἀναφέρω ὅτι μετὰ τόν θάνατο τῆς μητέρας του ὁ Μᾶρκος εἶχε ἀναλάβει σχε-

δόν τά πάντα υπό τήν προστασία του, διότι ὁ πατέρας του εἶχε ἀρχίσει νά πίνει, ὁπότε ἡ ὑγεία του ἐπιδεινωνόταν ραγδαῖα, καί ὁ μικρός Χριστοφόρος χρειαζόταν προστασία—.

Ἡ χριστιανική του ἀγωγή τοῦ ἔδωσε ἐλπίδα, καί μέ θάρρος εἶπε: «Γέροντα, ἐγώ μέ τόν πατέρα μου καί τόν ἀδελφό μου εἴμαστε μόνοι στόν κόσμον καί μένουμε προσωρινά στό μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου. Μπορεῖς νά κάνεις ἀγάπη γιά τόν Κύριο καί νά μᾶς πάρεις μαζί σου στό Ὅρος;». Ἐκπληκτος ὁ γέρον Γαβριήλ ἀπάντησε στόν μικρό δεκαπεντάχρονο Μᾶρκο: «Ἐλάτε, νά σᾶς πάρω μαζί μου». Ὁ Μᾶρκος ἐπέστρεψε ἄμεσα στό μοναστήρι, ὅπου εἶπε στόν πατέρα του τά λεχθέντα υπό τοῦ Γέροντος. Ὁ πατέρας του συμφώνησε καί, ἀφοῦ πῆρε μαζί του τόν Μᾶρκο καί τόν δεκάχρονο Χριστοφόρο, κατέβηκαν ὅλοι μαζί στήν πόλη πρός συνάντηση τοῦ γέροντα Γαβριήλ. Δυστυχῶς ὅμως δέν τόν βρῆκαν, διότι εἶχε ἀναχωρήσει γιά τό Ἅγιο Ὅρος. Ἔτσι ἀναγκάστηκαν ἀπογοητευμένοι νά ἐπιστρέψουν καί πάλι στό μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου, ὅπου παρέμειναν ἐκεῖ, περνώντας τό Πάσχα καί σχεδόν ὅλο τό καλοκαίρι.

Τόν μήνα Αὐγούστο, ἀνήμερα στήν ἑορτή τῆς Παναγίας, βρῆκε καί πάλι ὁ Μᾶρκος τόν γέροντα Γαβριήλ, ὁπότε τοῦ λέγει μέ παράπονο: «Γέροντα, φύγατε, χωρίς νά μᾶς πάρετε μαζί σας, καί στεναχωρηθήκαμε πολύ». Ὅποτε ὁ Γέροντας τοῦ ἀπάντησε: «Μεθαύριο φεύγει ἕνα βαπόρι γιά τήν Θεσσαλονίκη. Ἐλάτε νά

φύγουμε όλοι μαζί». Ο Μάρκος ανέβηκε γρήγορα στο μοναστήρι, πήρε τον πατέρα του και τον μικρό αδελφό του και, αφού άνοιξαν μία γούβα, έθαψαν μέσα τά λιγοστά έργαλεία τους, τά παλιόρουχά τους και τίς πικρές τους αναμνήσεις. Κατέβηκαν όλοι στο λιμάνι, απ' όπου ξεκίνησε τό ταξίδι τους μέ τελικό προορισμό τό Άγιο Όρος. —Δέν γνωρίζουμε λεπτομέρειες για τήν διάρκεια, τήν ταλαιπωρία κ.τ.λ. τοῦ ταξιδίου—.

Φθάσανε στο λιμάνι τῆς Δάφνης τήν 29η Αὐγούστου τοῦ 1927, έορτή τοῦ Τιμίου Προδρόμου. Άφου κατέβηκαν, μπῆκαν όλοι μαζί σέ μία βάρκα και πήγανε κατευθεϊαν στήν καλύβα τοῦ γέροντα Γαβριήλ, πού βρισκόταν στήν Σκήτη τῆς Αγίας Άννας.

Έκει βρῆκαν και άλλους δύο συνασκητάς μοναχούς τοῦ Γέροντα. Στήν συζήτηση σχετικά μέ τήν εκεί παραμονή τους ὑπῆρχαν διαφωνίες μεταξύ τῶν συνοικούντων στήν καλύβα, διότι οί πολλοί ὑποστήριζαν, παρά τίς αντιρρήσεις τοῦ γέροντα Γαβριήλ, ότι ἔπρεπε νά παραμείνουν μόνον ό Μάρκος και ό δεκάχρονος Χριστοφόρος, ἐνῶ ό πατέρας τους Κωνσταντίνος νά πάει στήν Θεσσαλονίκη, όπου ἤδη διέμεναν και τά άλλα του παιδιά, ό Ἴπποκράτης και ό Παῦλος. Ἐπειδή ό Μάρκος πάντα ἔπαιρνε τίς πρωτοβουλίες, διότι αὐτός ἦτανε και ἡ αἰτία πού τούς πήρε από τήν Μυτιλήνη και τούς ὀδήγησε στο Όρος, ἀντέδρασε, και ψύχραιμα, μέ παιδική ἰλαρότητα και ἀγάπη ἀπάντησε: «Ἐφ' ὅσον δέν δέχεστε τον πατέρα μου, δέν μπορούμε νά μείνουμε και ἐμεῖς. Μάθατε ότι άλλον κανένα δέν ἔχουμε

στόν κόσμο παρά μόνον αὐτόν, καί τήν ἐλπίδα μας στήν Παναγία, νά μᾶς συμπαραστέκεται στήν ὀρφάνια μας, τήν προσφυγιά μας καί στά δύστυχα παιδικά μας χρόνια». Τότε ὁ γερο-Γαβριήλ, πολύ συγκινημένος, πρότεινε νά πᾶνε στήν Κερασιά, ἐπειδή εἶχε ἕναν παραδελφό ἐκεῖ, καί μέ τήν σύμφωνη γνώμη ὄλων τούς ἔστειλαν ἐκεῖ. Πράγματι παρέμειναν ἐκεῖ γιά λίγο χρονικό διάστημα, ἀλλά, ἐπειδή ὁ Μᾶρκος δέν ἀναπαυόταν ψυχικά καί δέν εὕρισκε κατά τό ποθούμενον τόν τρόπο τῆς ζωῆς τους, ἀποφάσισε καί ὄλοι μαζί πῆραν τόν δρόμο γιά κανένα ἄλλο μοναστήρι.

Ἔτσι τό πρῶτο μοναστήρι πού ἐπισκέφθηκαν στό διάβα τους ἦταν τοῦ Διονυσίου. Ἐκεῖ δέν τούς κράτησαν, ἀλλά ὁ πατέρας τους, ὡς τεχνίτης πού ἦτανε, δούλεψε γιά λίγο στό “χαλκιδιό”, στό σιδεράδικο, καί σέ ἄλλες δουλειές, γιά νά βγάλουν τά ἄμεσα ἔξοδά τους. Ἐπισκεύασε δέ καί τούς πολυελαίους καί τά μανουάλια τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς. Παρέμειναν ἕναν μήνα περίπου καί, ἀφοῦ δέν τούς κρατοῦσαν περισσότερο, μέ ἀφορμή δῆθεν ὅτι ὁ πατέρας ἦταν μεγάλης ἡλικίας, πολύ κουρασμένος, ταλαιπωρημένος καί ὅτι ἔπινε ὀλίγον παραπάνω τοῦ ἐπιτρεπομένου στό Ὅρος, ἀναγκάστηκαν ἐκ νέου νά πάρουν τόν δυσβάσταχτο δρόμο τῆς ἀναζήτησης, μέ τά παιδικά τους ὄνειρα κουρέλια, σέρονοντας συχνά τά ἰσχνά ἀπό τήν κακουχία πόδια τους καί πάλι στά λασπωμένα καλντερήμια τοῦ Ὅρους μέ τό κρύο καί τό χιόνι. Ἡ ἡλικία τους μικρή, οἱ ἐλπίδες τους ὅμως μεγάλες. Δυσβάσταχτη ἡ ὀρφάνια τους

ἀπό τήν ἔλλειψη τῆς μητέρας, εὐκολόδεκτη ὅμως ἡ παραμυθία ἀπό τήν Παναγία. Τρεμάμενα, ἀδύνατα καί ξυλιασμένα σήκωναν τά χεράκια τους, ζητώντας ἐλπίδα ζωῆς, παρηγοριά, συμπόνια καί τέλος ἕνα ξεροκόμματο ψωμί, ἀλλά παντοῦ καί πάντοτε πόρτες κλειστές, ἀδιαφορία καί ἀπονιά. Ἔσφιξαν τήν καρδιά τους καί τά δόντια τους, καί πατέρας μέ τούς δύο ἀνήλικους γιούς συνέχισαν τόν δικό τους Γολγοθᾶ, τόν δρόμο τῆς μοναξιᾶς καί τῆς ἀποξένωσης.

Ἐπισκέφθηκαν στήν συνέχεια τήν Μονή Γρηγορίου, ἀλλά καί ἐκεῖ τό ἴδιο πρόβλημα. Ἄρνηση, μέ πρόφαση πάντα τήν ἴδια: Παιδιά ἀγένεια, μικρά σέ ἡλικία, καί πατέρας σωστό ἐρείπιο, γερασμένος παράκαιρα ἀπό τίς συμφορές τῆς πολύμοχθης ζωῆς του.

Στίς 18 τοῦ Ὀκτώβρη πῆγαν στήν Σιμωνόπετρα, ὅπου τούς κράτησαν γιά δύο μῆνες περίπου, ἀφοῦ ἔδωσαν στόν πατέρα τους κάποιες ἐργασίες γιά νά ἐξοικονομήσει τά πρὸς τό ζῆν. Εἰς ἀνάμνηση τῆς ἐκεῖ παραμονῆς τους τό μοναστήρι τούς χάρισε μιά εἰκόνα τῆς Παναγίας, τήν ὁποία μέ λαχτάρα καί δάκρυα ἐναγκαλίσθηκε ὁ νεαρός Μᾶρκος, γράφοντας ὀπισθεν τήν ἡμερομηνία αὐτή, τήν ὁποία οὐδέποτε διέγραψε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του ἀπό τό δικό του μυαλό. Γιόρτασαν τά Χριστοῦγεννα μέ μεγάλη θλίψη καί πολλή προσευχή. Μᾶρκος καί Χριστοφόρος, γονατιστοί στήν δωρηθεῖσα εἰκόνα τῆς Παναγίας, ζητοῦσαν ἀπεγνωσμένα βοήθεια. Τά παιδικά τους στόματα δέν ἔφαλλαν ὕμνους, δοξολογίες, τροπάρια κ.τ.λ., διότι ἦσαν μικροί καί δέν τά

γνώριζαν, αλλά ο Μάρκος μονολογοῦσε: «Ἐμεῖς πού δέν ἀκούσαμε τά παραμύθια τῆς μάνας, πού δέν ἔβαλε τό μάγουλό της στό μέτωπό μας γιά νά δεῖ ἄν ἔχουμε πυρετό, πού δέν μᾶς σκέπασε στό κρῦο καί ποτέ δέν μᾶς τάισε, τό ξέρεις ἐσύ Παναγιά μου, πού τήν ἔχεις ἐκεῖ πάνω, βοήθα μας, βοήθα μας», ἐνῶ σκουντοῦσε τόν δεκάχρονο Χριστοφόρο, πού ἦταν δίπλα του γονατιστός, καί τοῦ ἔλεγε μέ αὐστηρό ὕφος: «Ἐσύ νά λές, “σκέπασέ μας, Παναγιά μου”, συνέχεια καί χωρίς νά σταματᾶς». Προσωπικά πιστεύω, ὅτι τέτοιες στιγμές συναισθηματικῆς φόρτισης, ἀθῶας πνευματικῆς ἀνάτασης καί παιδικῆς κατάνυξης, εἶναι ἀδύνατον νά μήν ἔφθαναν στήν Βασίλισσα τῶν Οὐρανῶν. Ἔτσι, ἀφοῦ πέρασαν τά Χριστούγεννα, παίρνοντας μαζί τους τά λιγοστά πράγματά τους, τήν Εἰκόνα καί τήν ἐλπίδα τους στήν Παναγία, ἀναχώρησαν ἐκ νέου σέ ἀναζήτηση τόπου νά ἐγκατασταθοῦν.

Ἡ Μονή Ξηροποτάμου τούς φιλοξένησε γιά πολύ λίγο καιρό, λόγῳ τοῦ γνωστοῦ προβλήματος τῆς ἡλικίας τοῦ Χριστοφόρου. Οἱ ἐκεῖ Πατέρες τούς συμβούλευσαν μάλιστα νά ἐπισκεφθοῦν τήν Μονή Μεγίστης Λαύρας, διότι ἐκεῖ ἦσαν πολλοί συμπατριῶτες τους Μυτιληνιοί, πού ἴσως τούς ἔβρισκαν κάποια λύση στό ἐπεῖγον πρόβλημά τους.

Ξανά καί πάλι στό γνωστό τους δρόμο, τῆς μοναξιᾶς, τῆς ταλαιπωρίας καί τῆς σωματικῆς καί ψυχικῆς ἐξάντλησης. Ὁ μικρός Χριστοφόρος τά εἶχε ἐντελῶς χαμένα. Δέν μπορούσε ἡ ἀγγελικῆ δεκάχρονη ψυχούλα

του νά καταλάβει, γιατί παντοῦ τούς ἔκλειναν τήν πόρτα. Στό χωριό μου λένε ὅτι, ὅταν ἀναστενάζει καί κλαίει ἓνα παιδί, κλαίει καί ὁ Οὐρανός. Καί ὁ μικρός Χριστοφόρος συχνά ἔκλαιγε καί ἀναστενάζε καί, γιά νά μὴν τόν βλέπουν, σκούπιζε μέ τήν ἀνάποδη τοῦ χεριοῦ του καί μέ τό μπαλωμένο του μανίκι τά μουσκεμένα του μάγουλα.

Πῆραν τό μακρὸ μονοπάτι, πού ὀδηγεῖ στήν Λαύρα, καί σέ ὅποιο μοναστήρι ἔβρισκαν κατά τήν διαδρομή τους κτυποῦσαν τήν πόρτα. Δυστυχῶς τό Κουτλουμούσι, ἡ Ἰβήρων, ἡ Φιλοθέου καί ἡ Καρακάλου δέν τούς δέχθηκαν γιά τόν ἴδιο λόγο πάντοτε: Ἀγένειος ὁ μικρός. Στήν Μονή Καρακάλου ὁ σεβαστός ἡγούμενος Κοδρᾶτος ἠθέλησε νά τούς κρατήσῃ, ἀλλά μέ τήν αὐστηρή προϋπόθεση τόν μικρό δεκάχρονο Χριστοφόρο νά τόν ἔστελναν σέ ἓνα κάθισμα τῆς Μονῆς ὑπό τήν ἐπιστασία τοῦ πατρός Παύλου, μέχρι νά ἐνηλικιωθεῖ. Ὁ πατέρας τους, ἂν καί γνώριζε ὅτι ὁ μικρός Χριστοφόρος ἦταν πολύ ἀδύναμος σάν ὄργανισμός καί ἀπό τίς κακουχίες φιλάσθενος, ἐν τούτοις δέχθηκε, διότι εἶχε ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στόν ἐνάρετο ἱερομόναχο Παῦλο, ὁ ὁποῖος ἀργότερα ἔγινε καί ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς. Τελικά τά πράγματα δέν ἐξελίχθηκαν ἔτσι, διότι ἡ Σύναξη τῆς Μονῆς μετέβαλε τήν γνώμη της τήν τελευταία στιγμή.

Ἡ ἀνακούφισή τους κράτησε πολύ λίγο. Ἔτσι γιά μιά ἀκόμη φορά, στίς 16 Ἰανουαρίου τοῦ 1928, μιά παγωμένη χειμωνιάτικη μέρα, τό μεσημέρι, πῆραν τόν

δρόμο για τήν Λαύρα. Πέρασαν από τά κελλιά του Τιμίου Σταυρουῦ, του Ἁγίου Ἀρχαγγέλου καί του Ἁγίου Ἀρτεμίου, στό ὁποῖο μάλιστα ἦταν Ρῶσοι μοναχοί, πού μέ σπαστά ἑλληνικά τούς εἶπαν: «“Κρέκο”, ὦρα περάσει, σκοτάδι, πού παιδιά πᾶς;». Πήγανε καί στό κελλί του Ἁγίου Δημητρίου, ὅπου καί ἐκεῖ δέν τούς κράτησαν.

Γενάρης μήνας, ἡ ἡμέρα μικρή καί τό κρύο ὑπερβολικό. Γέροντας καί παιδιά ἐξαντλημένα ἀπό τήν ὁδοιπορία, τήν φοβερή παγωνιά καί τήν πείνα, δέν εἶχαν βρεῖ μέρος διανυκτέρευσης καί τό ἡλιοβασίλεμα πλησίαζε ἀπειλητικά. Μαῦρες σκέψεις πλάκωσαν τήν καρδιά του γερο-Κωνσταντίνου. Μεγάλη ἡ ἀπογοήτευσή του. Ἡ θλίψη καί οἱ εὐθύνες του τόν ἔκαναν ράκος. Μετά δυσκολίας ἔσερνε τά παγωμένα του πόδια. Εἶχε νά αισθανθεῖ ἔτσι ἀπό τόν καιρό του χαμοῦ τῆς γυναίκας του. Συνεργοῦντος δέ καί του πονηροῦ, πού σπεῖρει ἀμφιβολίες, πού φέρνει τήν ἀπελπισία καί τήν ἀπόγνωση στόν ἄνθρωπο, τό μυαλό του ξεστράτισε γιά λίγο. Σκέφθηκε ὅτι, ἐάν μείνουν ἔξω, σίγουρα θά πεθάνουν καί οἱ τρεῖς τους, εἴτε ἀπό τό πολύ κρύο εἴτε ἀπό τά ἄγρια ζῶα πού τριγυρίζουν τήν νύχτα στό δάσος. –Σημειωτέον ὅτι τό μονοπάτι περνοῦσε μέσα ἀπό πυκνό καί δυσκολόβατο δάσος μέ ἄγρια ζῶα–. Πῆρε τήν ἀπόφαση σιωπηρά καί, ἐνῶ βιάδιζαν ὁ ἕνας πίσω ἀπό τόν ἄλλο, μέ πρόφαση ὅτι γλιστρᾷ στό μονοπάτι, πλησίασε, πῆρε τό παγωμένο χεράκι του μικροῦ Χριστοφόρου ἀνάμεσα στό δικό του, πλησίασε κοντά στόν

Μᾶρκο καί προχωρώντας ἄρχισε νά τούς μιλά γιά τήν πεθαμένη μανούλα τους. Τούς ἔλεγε διάφορα, ὅτι εἶναι ἓνα ἀστέρι τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι τούς βλέπει πού περπατοῦν, ὅτι τούς ἀγαπᾷ ὑπερβολικά καί νά μή φοβούνται τόν θάνατο, διότι ἐκεῖ ψηλά στόν οὐρανό θά εἶναι ὅλοι μαζί της καί γιά πάντα. Τά λόγια του συγκίνησαν τίς ἀθῶες ψυχούλες τους, διότι τήν ὀρφάνια τῆς μάνας τίποτα στόν κόσμο δέν μπορεῖ νά τήν ἀντικαταστήσει. Λόγια φρικτά καί μόνο στό ἄκουσμα γιά μᾶς τούς μεγάλους. Λόγια παρηγοριᾶς καί παραμυθιοῦ ὅμως γιά τά ὀρφανά.

Στήν συνέχεια φθάσανε στό κελλί τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ὅπου ὁ γέρος πατέρας ζήτησε καί ἰκέτευσε νά τούς κρατήσουν τό βράδυ μόνον γιά ἓναν ὕπνο, ἀλλά καί αὐτό στάθηκε ἀδύνατο, διότι εἶχαν ἐτοιμασίες ἐορτῆς καί δέν μποροῦσαν νά τούς φιλοξενήσουν. Τούς πρότειναν ὅμως νά ἔλθουν τήν ἄλλη μέρα στήν Πανηγυρη νά φᾶνε.

Ξεκίνησαν γιά τό ἐπόμενο κελλί, τό ὁποῖο ἀπέχει περίπου 500 μέτρα, ἐνῶ εἶχε ἤδη σουρουπώσει καί τό κρῦο ἦταν ἀφόρητο. Ὁ μικρός Μᾶρκος ρώτησε τρομαγμένος τόν πατέρα, τί θά γίνει σέ περίπτωση πού καί στό ἐπόμενο κελλί οἱ μοναχοί δέν τούς φιλοξενήσουν. Ὁ γέροντας τόν καθησύχασε λέγοντάς του, ὅτι θά ἀνάψουν φωτιά γιά νά ζεσταθοῦν καί ὅτι ἡ φωτιά διώχνει καί τούς τυχόν νυχτερινούς ἐπισκέπτες.

Στό ἐπόμενο κελλί, τό ὀνομαζόμενο «Παναγία Κρασιά» Προβάτας, ἔμεναν τρεῖς φιλόχριστοι μοναχοί, μέ

μεγάλη ευσέβεια, ταπείνωση καί πέραν τούτων τά μέγιστα ἐλεήμονες καί φιλόξενοι. Κατά σύμπτωση –για μένα πιστεύω κατά παραχώρηση τῆς Παναγίας– ὁ ἕνας ἐξ αὐτῶν, ὁ γέροντας Εὐθύμιος, εὐρισκόμενος ἔξω, λόγῳ τοῦ μικροῦ τῆς ἀπόστασης καί τῆς μεγάλης ἡσυχίας, ἄκουσε τήν κουβέντα, ὅτι τοὺς ἔδιωξαν ἀπό τό προηγούμενο κελλί, καί πῆρε τό μονοπάτι πρὸς συνάντησή τους. Φθάνοντας στήν πηγῆ, 150 μέτρα ἀπὸ τὴν σκῆτη του, βλέπει μέ ἔκπληξη νά ἀνηφορίζουν ἕνας γέροντας, λιπόσαρκος, κουρασμένος καί κυρτωμένος ἀπὸ τά δυσβάσταχτα βάσανά του, συνοδεύοντας δύο μικρά παιδιά μέ ὠχρὸ χρῶμα στό πρόσωπό τους, μέ τά ματάκια τους γουρλωμένα ἀπὸ τό κρύο καί τὴν κούραση, καί ἀδυνατούλια σάν καλαμιές. Στό μυαλό του χωρὶς νά τό θέλει ἤρθε ἡ φράση τοῦ Εὐαγγελίου, «μέ εἶδατε πεινῶντα καί μοῦ δώσατε νά φάω, διψῶντα καί μοῦ δώσατε νά πιῶ, γυμνό καί μέ ἐνδύσατε». Τά μάτια του βούρκωσαν καί ἡ λύπη μαζί μέ τὴν συμπόνια τρύπησαν τὴν εὐαίσθητη καρδιά του. «Γιὰ ποῦ τό βάλατε τέτοια ὦρα;», ρώτησε ἀπευθυνόμενος στόν πατέρα. «Πᾶμε γιὰ τὴν Λαύρα», ἀπάντησε. «Εἶναι ἡ ὦρα περασμένη. Ἦδη νυχτώνει καί ἡ Λαύρα εἶναι πολὺ μακρὰ», εἶπε ὁ μοναχὸς Εὐθύμιος. Σταμάτησε γιὰ λίγο, ἔριξε μιὰ ματιὰ στά ἰσχνὰ παιδάκια καί συνέχισε: «Ἐλᾶτε νά μείνετε στό σπίτι ἀπόψε, καί αὐριο, σάν φωτίσει ὁ Θεὸς τὴν μέρα, συνεχίζετε».

Ἐπὶ τέλους, ἄκουσαν τὴν σημερινὴ ἡμέρα καί κάτι εὐχάριστο. Συνοδεῖα τοῦ γέροντα Εὐθυμίου εἰσηλθαν

στό σπίτι, όπου τούς υποδέχθηκαν μέ ἐγκαρδιότητα οἱ ἄλλοι δύο συνασκητές του, ὁ παπα-Ἰγνάτιος (ὁ Γέροντας τοῦ κελλιῦ) καί ὁ μοναχός Ἀκίνδυνος. Ἀπό τήν πρώτη στιγμή πού πάτησαν τό πόδι τους στό Κελλί αἰσθάνθηκαν μιὰ ἀγαλλίαση καί μιὰ ψυχική εὐφορία, πράγμα πού δέν τούς εἶχε ξανά συμβεῖ. Ἡ φιλοξενία ἦταν θεόσταλη, διότι, ἐκτός τοῦ πλουσίου δείπνου πού τούς προσεφέρθη, συζήτησαν γιά τήν ζωή τους, τά προβλήματατά τους, καί γενικά εἶπαν τόν πόνο τους σέ ἐναρέτους καί διορατικούς Γεροντάδες. Τό ἐπόμενο πρωί κατά τήν διάρκεια τοῦ καφέ τούς λέγει ὁ Γέροντας, παπα-Ἰγνάτιος: «Γιατί βιάζεστε νά φύγετε; Μείνατε ἀκόμη δυό-τρεις μέρες νά ξεκουραστεῖτε». Πράγματι ἀποφάσισαν νά παραμείνουν λίγο ἀκόμα, διότι ἡ θαλπωρή καί ἡ ἐν Χριστῶ ἀγάπη τῶν Γεροντάδων ἦταν πάνω ἀπό κάθε προσδοκία τους. Μέ τό πέρασμα τῶν ἡμερῶν ὁ παπα-Ἰγνάτιος ἕνα βράδυ τούς λέει: «Ἄν σᾶς ἀρέσει ἐδῶ καί ἐφ' ὅσον βρίσκετε σωματική καί ψυχική ἀνακούφιση, θά μᾶς δίνατε μεγάλη χαρά νά παραμείνετε μόνιμα μαζί μας. Ἐμεῖς εἴμαστε ἤδη κάποιας ἡλικίας καί θά ἦταν Θεοῦ ἔργον τά εὐλογημένα αὐτά παιδάκια νά συνεχίσουν τήν παράδοση στό μοναστηράκι μας». Ὁ Μᾶρκος ἀποκρίθηκε λέγοντας: «Ἐάν μᾶς κρατήσετε ὅλους, ἔχει καλῶς». «Ὅλους, ὅλους», εἶπε καταφατικά μέ πραότητα ὁ παπα-Ἰγνάτιος.

Ἡ Παναγία ἔκανε τό θαῦμα της. Τά λόγια τοῦ παπα-Ἰγνατίου ἔπесαν σάν φθινοπωρινή βροχή σέ ξερα-

μένο χῶμα στήν ψυχή τοῦ πατέρα τῶν μικρῶν. Ζητοῦσαν μονάχα κατάλυμα καί δουλειά γιά νά ζήσουν, μά ἐδῶ βρῆκαν ἐπίγειο παράδεισο, πράγμα πού οὔτε τό εἶχαν φανταστεῖ. Δέχθηκαν μέ προθυμία καί εὐφροσύνη τό κάλεσμα νά συγκατοικήσουν, καί γιά πρώτη φορά ἔνωσαν ἀνακούφιση καί ψυχική εὐφορία. Ἐφυγε ἀπό τά στήθια τους ἡ ταφόπλακα τῆς ἀπογοήτευσης, τῆς ἀπελπισίας καί τῆς ἀνασφάλειας. Ἐγκατεστημένοι ὀριστικά πλέον στήν Προβάτα, ἄρχισαν τήν «ἐν τῷ Ὄρει» ζωή τους.

Μόλις πέρασαν δυό τρεῖς ἐβδομάδες, λέει ὁ παπα-Ἰγνάτιος στούς μικρούς: «Ἀπό δῶ καί πέρα δέν θά φωνάζετε “πατέρα” τόν πατέρα σας, ἀλλά “κυρ-Κωνσταντῖνε”». Ἐτσι ἄρχισαν νά ἀγωνίζονται ἐδῶ.

Ὁ Κωνσταντῖνος, ὡς ἔμπειρος σιδηροτεχνίτης πού ἦταν, καί μέ βοηθό του τόν δεκαεξάχρονο πλέον Μᾶρκο ξεκίνησε δειλά μικρές δουλειές στό ἐργαστήρι τοῦ κελλιού, σύμφωνα μέ τά ὑπάρχοντα ἐκεῖ ἐργαλεῖα. Ἐπειδή ὁ Μᾶρκος ἀπό μικρό παιδί ἀκολουθοῦσε τό ἐπάγγελμα τοῦ πατέρα του, μέ τήν ἐπίβλεψή του καί τίς ὁδηγίες του δέν ἄργησε νά ἐξελιχθεῖ σέ μοναδικό σιδηροκλειθροποιομολυβδοχαλκοσκεπαστή, πού ἡ φήμη του πέρασε τά σύνορα τοῦ Ὄρους. Κάποτε μάλιστα πού εἶχε χαλάσει ἡ φτερωτή τοῦ νερόμυλου στό Μετόχι τῆς Μονῆς Διονυσίου στήν Χαλκιδική, ἐπειδή κανένας λαϊκός τεχνίτης δέν ἀναλάμβανε νά τήν ἐπισκευάσει, οἱ Πατέρες τῆς Μονῆς ὑπερέβαλαν ἑαυτούς νά πείσουν τόν νεαρό Μᾶρκο νά φτιάξει μιὰ καινούργια, πράγμα

πού μέ εὐχαρίστηση ἔκανε. Κατά σύμπτωση τήν ἐποχή ἐκείνη ὑπῆρχε μεγάλη ἔλλειψη σίτου καί ὁ Μᾶρκος ζήτησε ἀντί χρημάτων πληρωμή σέ σίτο, γιά νά μπορέσουν ἔτσι νά πορευθοῦν οἱ Πατέρες τοῦ κελλιοῦ.

Γρήγορα μαθεύτηκε στό Ὅρος ὅτι ὁ γέροντας Κωνσταντῖνος μέ τά δύο ἀνήλικα παιδιά του εἶχαν ἐγκατασταθεῖ μόνιμα στοῦ παπα-Ἰγνατίου στήν Προβάτα. Τό ἔμαθε καί ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Καρακάλου Κοδρᾶτος, ὁ ὁποῖος τούς ἐπισκέφθηκε ἀρκετές φορές γιά πνευματικές συζητήσεις. Ὁ ἴδιος ἔλεγε ἐπανειλημμένα στόν παπα-Ἰγνατίο νά κάνει μοναχό τόν Κωνσταντίνο καί ὅτι αὐτός θά διάβαζε τό μυστήριον τῆς κουρᾶς του. Πράγματι τό ἔτος 1929, στίς 16 τοῦ Μάη, ἐκάρη μοναχός ὁ Κωνσταντῖνος, μετωνομασθεῖς σέ μοναχό Θεόδωρο. Τήν ἀκολουθία ἐτέλεσε ὁ ἡγούμενος Κοδρᾶτος. Ἀλλά τόν Μάη τοῦ ἰδίου ἔτους ὁ π. Θεόδωρος ἀρρώστησε καί στίς 2 Ἰουνίου τοῦ 1929 κοιμήθηκε. Ἀπό τότε ὁ παπα-Κοδρᾶτος συμπαρίστατο ἀκόμη περισσότερο στούς μικρούς Μᾶρκο καί Χριστοφόρο.

Στίς 3 Μαρτίου τοῦ 1930, Β΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν, ἐκάρη μοναχός ὁ δεκαοκτάχρονος τότε Μᾶρκος, μετωνομασθεῖς σέ μοναχό Γρηγόριο. Ἡ πνευματική του ἐξέλιξη (συνοδευομένη ἀπό νηστεία-ἀγρυπνία-προσευχή καί πλεῖον τούτων ἐλεημοσύνη) ἦταν ραγδαία, ὁμοίως δέ καί ἡ χειρωνακτική του τέχνη. Αὐτό εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά γίνει ἀποδεκτός ἀπό ὅλους ὄσους τόν γνώριζαν, νά τόν ἐκτιμοῦν, νά τόν συμπαθοῦν καί νά τόν ἀγαποῦν ἐν Χριστῷ. Καί ἐπειδή δέν εἶναι

δυνατόν νά κρυφτεῖ τό φῶς, δέν ἄργησε μετά παρέλευση τριῶν ἐτῶν, στίς 29 Μαΐου τοῦ 1933, Κυριακή τῶν Ἁγίων Πάντων, νά χειροτονηθεῖ ἱεροδιάκονος ἀπό τόν Μιλητουπόλεως Ἱερόθεο, πού τότε ἐφησύχαζε στόν Μυλοπόταμο. Γνωρίζοντας πολύ καλά τίς βαρεῖες ὑποχρεώσεις τοῦ νέου ἀξιώματος τῆς ἱερουργίας, τόσο πιστά ὑπηρετήσε αὐτό, πού σέ τρία μόνο ἔτη λειτούργησε 422 φορές. Κοιμόταν πολύ λίγο, γιά νά μπορεῖ νά εἶναι στίς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος ἄριστος, χωρίς νά παραμελεῖ καί τήν τέχνη τοῦ σιδηρουργοῦ, διότι ἀπό αὐτήν ἔπρεπε νά ἐξοικονομεῖ χρήματα γιά τά μεγάλα πλέον ἔξοδα τοῦ κελλιοῦ του.

Τό 1935, σέ ἡλικία 18 ἐτῶν ἐκάρη μοναχός καί ὁ Χριστοφόρος μετωνομασθεῖς σέ Καλλίνικο μοναχό.

Ὁ διακο-Γρηγόριος, ἐπειδή στήν ἀγιορειτική τέχνη τοῦ μολυβδοσκεπαστοῦ ἦταν μοναδικός, πιεζόταν ἀπό πολλά μοναστήρια νά ἀναλάβει ἐργασίες πολύπλοκες καί ἐπισκευές δύσκολες. Γιά νά διευκολύνει τό ἔργο του, ἀποφάσισε τό 1936 καί ἔκανε ἓνα ἐργαστήριο σιδηρουργίας στήν Προβάτα. Ἔτσι ἡ ζωή του πλέον ἦταν Ἐκκλησία, μηχανουργεῖο καί κάποια Μονή, ὅπου δούλευε. Ἐργάσθηκε σχεδόν σέ ὅλα τά μοναστήρια, τά ὁποῖα ἔστειλαν ὁδηγό μέ ζῶο καί τόν ἔπαιρναν ἀπό τό κελλί του γιά νά διευκολύνουν τήν μεταφορά του καί νά ἐξασφαλίσουν τήν γρήγορη μετάβασή του. Σκέπασε μέ μολύβι ἀναρίθμητους τρούλους ἀγιορείτικων Ἐκκλησιῶν, ἔφτιαξε κάγκελα μοναδικῆς ὁμορφιάς καί τέχνης, ἀστράχες μέ κεντητά γυρίσματα καί ἄλλα πολ-

λά. Κατάφερε νά παντρέψει τήν μικρασιατική πρωτοποριακή τέχνη μέ τήν άγιορειτική φιλοσοφία και νά κατασκευάσει πρωτόγνωρα γιά τήν έποχή του καλλιτεχνήματα, τά όποια και καθιερώθηκαν σέ όλόκληρο τό Όρος. Τό έτος 1940 τό μικρό έργαστήρι, πού ειχε φτιάξει άρχικά μέ τήν βοήθεια τοῦ μοναχοῦ Θεόδωρου (κατά σάρκα πατέρα του), άναγκάστηκε νά τό έκσυγχρονίσει και νά τό άξιοποιήσει μέ όσα τοῦ επέτρεπαν τά πενιχρά οικονομικά του, γιά νά μπορεῖ κάπως νά άνταπεξέρχεται στίς νέες προκλήσεις και άπαιτήσεις. Πανέξυπνος, διορατικός και έφευρετικός όπως ήτανε, ζήτησε εὐλογία άπό τόν Γέροντά του Ίγνάτιο και διορία τριών μηνών, γιά νά φτιάξει ένα όχημα. Έπινόησε και κατασκεύασε ένα αὐτοκίνητο, τό όποιο έφερε πάνω του ένα αὐτόματο πυροβόλο όπλο, κινούμενο δεξιά-άριστερά σέ 180 μοῖρες, και ήταν έτοιμος νά τό στείλει στήν εκθεση τῆς Θεσσαλονίκης. Στο τελωνεῖο όμως τῆς Δάφνης τοῦ άπηγόρευσαν τήν έξοδο τοῦ όχηματος, και μάλιστα ο Διοικητής, άφοῦ τό σφράγισε, μέ συνοδεία λιμενικῶν τό έστειλε στό Γ΄ Σώμα Στρατοῦ. Τό γεγονός αὐτό δημοσιεύθηκε και στίς έφημερίδες τῆς έποχῆς «Βραδυνή» και «Μακεδονία». Ο διακο-Γρηγόρης ήλπιζε ότι μέ τήν άποστολή τοῦ μηχανήματος στήν εκθεση θά έβγαζε κάποια χρήματα γιά νά αγοράσει εργαλεία και σύγχρονα μηχανήματα, αλλά τό όνειρό του δέν πραγματοποιήθηκε και γι' αὐτό λυπήθηκε πολύ.

“Όλες τίς ἐργασίες τίς ἔκανε μέ φόβο Θεοῦ, ὅπως ἔλεγε, καί συμβούλευε καί τούς ἄλλους ἔτσι νά κάνουν, καί πολύ νά ἐπιμελοῦνται, ὥστε νά γίνει ἡ δουλειά πολύ καλή, γιά νά μένει πολλά χρόνια. Πάντα πρὶν ξεκινήσει ἀπό τό σπίτι ἔκανε τόν σταυρό του καί ἔλεγε τό Ἀπολυτίκιο τῶν Ἁγίων Σιδεράδων (ἀγίου Ἀλεξάνδρου, ἀγίου Ἀλφειοῦ καί ἀγίου Ζωσίμου). Μάλιστα καθιέρωσαν καί ἑορτή τῶν Ἁγίων Σιδεράδων στό Κελλί τους ἀπό τό 1936, τότε πού πρωτοάνοιξε τό ἐργαστήριο σιδηρουργίας στήν Προβάτα. Ἐκάναν Εἰκόνα τῶν Ἁγίων καί Ἀκολουθία, καί τελοῦσαν Πανήγυρη στίς 28 Σεπτεμβρίου, πού εἶναι ἡ μνήμη τους.

Ὁ ἀγαθός στήν καρδιά καί τόν νοῦ διακο-Γρηγόριος μέ τήν ἐν Χριστῶ ζωή του καί τήν μεγάλη του ἐλεημοσύνη γιά ἄλλη μιά φορά βραβεύτηκε ἀπό τόν Κύριο, πού φώτισε τούς σοφούς Γεροντάδες τοῦ Ὁρους, ὥστε τήν 19η Ὀκτωβρίου τοῦ 1942, ἡμέρα Κυριακή, ἤχος πλ. β΄, ἑωθινόν Α΄, νά τόν χειροτονήσουν Πρεσβύτερο. Τήν χειροτονία ἐτέλεσε καί πάλι ὁ ἅγιος Μιλητουπόλεως Ἱερόθεος. Ὅσο ἀνέβαινε τήν σκάλα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας, τόσο προόδευε στήν ταπείνωση καί τήν ἀκτημοσύνη. Ὁ ὁμολογητής καί ἀγωνιστής τῆς Ὀρθοδοξίας –καί ὅπως συνήθιζε νά λέει «στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου»– αὐξήσε τίς ὀλονυχτίες του, τίς νηστεῖες, τίς προσευχές καί τήν ἐλεημοσύνη, μέ ἀποτέλεσμα πολλές φορές ὅσα ἔβγαζε ἀπό τίς ἐργασίες νά φθάνουν μόνο γιά βοήθεια στούς φτωχοῦς. Ἀνέδειξε τό μικρό Μονύδριό τους σέ ἱερό προσκύνημα,

παράδειγμα πρὸς μίμηση γιὰ τοὺς μοναχοὺς, ἐνῶ ἀνέπαυσε καὶ ἐνίσχυσε ἑκατοντάδες λαϊκοὺς, πού ζητοῦσαν νὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὸν πνευματικὸ τοῦ ἐξοπλισμό.

Ἀλλὰ καὶ ὁ π. Καλλίνικος δὲν ὑστεροῦσε σέ τίποτα ἀπὸ τὸν κατὰ σάρκα ἀδελφὸ του. Γι' αὐτὸ καὶ σύντομα τὸν ἀκολούθησε στίς βαθμίδες τῆς ἁγίας Ἱερωσύνης μέ τὴν εὐλογία τῶν ἐναρέτων Γερόντων τοῦ Ὁρους. Τὴν ἡμέρα πού χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος ὁ π. Γρηγόριος χειροτονήθηκε καὶ ὁ π. Καλλίνικος Διάκονος ἀπὸ τὸν ἴδιο Ἀρχιερέα. Καὶ τὸ 1947 ἔγινε καὶ ὁ π. Καλλίνικος Πρεσβύτερος. Μάλιστα ἡ χειροτονία του εἰς Πρεσβύτερον ἔγινε στὴν Ἱ. Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου, γιατί μέ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Παύλου εἶχαν πνευματικὴ συγγένεια. Δούλευε τότε ὁ παπα-Γρηγόρης στὸν Ἅγιο Παῦλο. Μιά μέρα ὁ ἡγούμενος, παπα-Σεραφεῖμ, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν ἐφημέριο, λέει στὸν παπα-Γρηγόρη: «Γιὰ πὲς στὸν παπα-Ἰγνάτιο, τὸν Γέροντά σου: Νά κάνουμε τὸν Διάκο Παπαῶ;». Καὶ ἀποφάσισαν καὶ τοὺς κάλεσαν στὸν Ἅγιο Παῦλο, ὅπου χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος ὁ διακο-Καλλίνικος ἀπὸ τὸν ἴδιο Ἀρχιερέα, τὸν Ἱερόθεο Μιλητουπόλεως, πού τελευταῖα ἔμενε στὸν Ἅγιο Ἐλευθέριο τῆς Ἁγίας Ἄννης.

Γιὰ τὴν ἱστορία πρέπει νὰ ποῦμε, ὅτι ὁ Μητροπολίτης Μοσχονησιῶν Καλλίνικος ἦταν μοναχὸς Λαυριώτης. Ἡ Λαύρα εἶχε Μετόχι στὰ Μοσχονήσια. Ὅταν παραιτήθηκε ἀπὸ τὸν θρόνο του, ἤλθε μέ τὰ καλογέρια του, τὸν μοναχὸ Σωφρόνιο, τὸν ἱερομόναχο Εὐθύμιο,

τόν ιερομόναχο Ἰγνάτιο, τόν μοναχό Ἰωακείμ καί τόν διακο-Στέφανο στό Ἅγιο Ὅρος. Ἀρχικά ἔμεναν στό Ἀγιοπαυλίτικο Κονάκι στίς Καρυές. Μετά τήν κοίμηση τοῦ Μοσχονησιῶν καί τήν ἀνακομιδῆ του οἱ ὑπόλοιποι ἤρθαν καί πῆραν ἐδῶ τό κελλί τῆς Παναγίας τῆς Κρανιαῆς. Ὅταν ἐρήμωσε τό κελλί τῆς Ἁγίας Τριάδος, πού βρίσκεται πιο πάνω, ἔστειλαν ἐκεῖ γιά νά τό ἐπανδρῶσουν τόν διακο-Στέφανο μέ τόν π. Ἰωακείμ. Σ' αὐτό σήμερα μένει ὁ πνευματικός τους ἀπόγονος, παπα-Στέφανος. Γέροντας στό κελλί τῆς Παναγίας Κρανιαῆς μετά τήν κοίμηση τῶν ὑπολοίπων ἀνέλαβε τό 1903 ὁ παπα-Ἰγνάτιος. Σύντομα προστέθηκαν στήν συνοδεία ὁ μοναχός Εὐθύμιος, αὐτός πού, ὅπως εἶδαμε προηγουμένως, πρωτοσυνάντησε καί ἔφερε στό σπίτι τόν γέρο πατέρα μέ τά δύο ἀνήλικα παιδιά του, καί ὁ μοναχός Ἀκίνδυνος.

Τήν ἐπομένη τοῦ Δεκαπενταυγούστου τοῦ 1959 κοιμήθηκε ὁ παπα-Ἰγνάτιος καί Γέροντας ἀνέλαβε ὁ παπα-Γρηγόριος. Οἱ παλαιότεροι Πατέρες τῆς συνοδείας εἶχαν κοιμηθεῖ νωρίτερα.

Ὁ παπα-Καλλίνικος μετά τήν χειροτονία του παρέμεινε ὡς ἐφημέριος γιά ἓνα διάστημα στήν Ἱ. Μονή τοῦ Ἁγίου Παύλου. Στίς ἀρχές τοῦ 1963 οἱ Πατέρες τῆς Μονῆς, μετά τήν παραίτηση τοῦ Καθηγουμένου τῆς παπα-Ἀνδρέα, τοῦ ζήτησαν νά ἀναλάβει τήν Ἠγουμενία τῆς Μονῆς. Μά ποῦ νά ἀφήσει τόν παπα-Γρηγόρη. Τούς ἀπάντησε: «Τί νά σᾶς πῶ; Θά κάνω ὑπακοή στόν Γέροντα». Κι ἄς ἦταν καί ἀδέλφια. Ἀλλά ὁ

π. Καλλίνικος δίχως τόν π. Γρηγόρη δέν ἔκανε τίποτα. Τόν ρωτοῦσε πάντα. Ἔλεγε: «Γέροντας εἶναι. Πρέπει νά τόν σέβομαι». Ἄν ἦταν ἄλλος θά ἔλεγε: «Ἀδελφός μου εἶναι. Θά τοῦ κάνω ὑπακοή;». Καί τελικά δέν δέχθηκε τήν ἡγουμενική θέση ἀπό ὑπακοή στόν Γέροντά του, πού ἦταν ὁ κατά σάρκα ἀδελφός του.

Καί τά δύο ἀδέλφια, ὁ παπα-Γρηγόρης καί ὁ παπα-Καλλίνικος, ὅπως τούς γνώρισα ἐγώ, ἦταν ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς ἀδιαλείπτου νοερᾶς προσευχῆς. Ἔτσι διδάχθηκαν ἀπό τούς Γεροντάδες τους. Τό σπίτι εἶχε αὐτόν τόν ρυθμό. Σέ μιᾶ οἰκογένεια, ὅταν ἔχει κάποιον ρυθμό στήν ζωή της, αὐτόν θά ἀκολουθήσουν καί τά παιδιά. Ἔτσι καί αὐτοί. Ἦταν ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς προσευχῆς. Πρῶτα ἡ καλογερική καί μετὰ τά ἄλλα. Ὅ,τι ὦρα καί νά ἦταν, δέν τούς ἐνδιέφερε τό συμφέρον τῆς δουλειᾶς. Τά παρατοῦσαν ὅλα καί πῆγαιναν στήν Ἐκκλησία.

Καί ἐδῶ στήν Προβάτα τούς μάζευαν ὅλους καί ἔκαναν Λειτουργίες καί ἑορτές. Τούς ἔλεγε ὁ παπα-Γρηγόρης: «Αὐριο εἶναι ὁ τάδε Ἅγιος. Πρέπει νά κάνουμε Λειτουργία». Τούς μάζεψε, ὅπως μαζεύει ἡ κλῶσσα τά πουλάκια. Ὅ,τι μέρα καί νά ἦταν ἑορτάσιμος Ἅγιος, ἔκαναν Λειτουργία. Μπορεῖ νά τύχαινε νά κάνουν καί τρεῖς καί τέσσερις Λειτουργίες τήν ἑβδομάδα. Σάββατο καί Κυριακή πάντοτε λειτουργοῦσαν. Καί σέ ἄλλα σπίτια πῆγαιναν γιά Λειτουργία. Λειτουργοῦσαν ἀκόμη καί γιά ἀνθρώπους πού ἔφυγαν ἀπό τήν ζωή, πού τούς εἶχαν ζήσει. Ἔλεγαν: «Ἄντε νά κάνουμε Λειτουργία».

γία. Σάν αύριο πέθανε ό π. Διονύσιος. Νά τοῦ κάνουμε ἕνα πιάτο κόλλυβα». Καί ἔτσι ἔκαναν πάντοτε. Ἄλλοτε ό παπα-Γρηγόρης, γιά νά παρακινήσει τούς ραθυμότερους νά ἔλθουν στήν Λειτουργία, τούς ἔλεγε: «Ἄν δέν ἔλθετε στήν Λειτουργία, δέν θά σᾶς κάνω δουλειά στό ἐργαστήριο». Μάλιστα σέ κάποιον ἀδελφό, γιά νά τόν παρακινήσει νά ἔρχεται στήν Λειτουργία, τοῦ ἔκανε καί συμφωνητικό: «Ἄν ἔρχεσαι κάθε χρόνο στήν Πανήγυρη τῶν ἁγίων Σιδεράδων, θά σοῦ δίνω 3000 δραχμές». Καί πράγματι, μέ τά χρήματα πού τοῦ ἔδωσε, ό ἀδελφός ἐκεῖνος ἀγόρασε καί μουλάρι.

Οἱ Λειτουργίες πού γίνονταν στό κελλί τῆς Παναγίας Κρανιαῆς ἦταν γνωστές σέ ὅλους τούς Ἄγιορείτες, ὄχι μόνον γιά τήν πνευματικότητα ἀλλά καί γιά τήν πλουσιοπάροχη Τράπεζα μέ τά καλύτερα ἐδέσματα. Ὅπως συνήθιζε νά λέει ό Γέροντας: «Μᾶς ἔδωσαν οἱ Ἄγιοι πλούσια τά ἀγαθά, ἔτσι καί ἐμεῖς πλουσιοπάροχα νά τούς δοξάζουμε».

Ὁ παπα-Ν. Γ., πού συχνά ἐρχόταν στό κελλί μας καί τόν ἀγαποῦσαν πολύ οἱ Γεροντάδες, ἀναφέρει γι' αὐτούς: «Οἱ ἅγιοι Γέροντες Γρηγόριος καί Καλλίνικος οἱ αὐτάδελφοι μέ τήν ὀγδοντάχρονη παραμονή τους στό Ἅγιον Ὅρος εἶχαν ἀποκτήσει πολλές ἀρετές. Ἦταν πολύ φιλακόλουθοι καί παρ' ὅτι ἐργάζονταν σκληρά, ἐπειδή ἦταν ό Γέροντας Γρηγόριος σιδηρουργός καί μολυβδοσκεπαστής καί ό πατήρ Καλλίνικος τόν βοήθοῦσε καί στό σιδηρουργεῖο καί ἔκανε καί ὅλες τίς

δουλειές τοῦ σπιτιοῦ, ἐν τούτοις δέν παρέλειπαν καί τίς Ἀκολουθίες.

Ἐκτός ἀπό τίς κύριες Πανηγύρεις τοῦ κελλιοῦ τους, τήν Κοίμηση τῆς Παναγίας καί τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, κατά τίς ὁποῖες τελοῦσαν Ὀλονυκτία καί πανηγυρική Τράπεζα, ἔκαναν Πανηγύρια μέ Τράπεζα στά ἐννιάμερα τῆς Παναγίας, στήν μνήμη τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου ἐπισκόπου Μηθύμνης καί στήν μνήμη τῶν ἁγίων Σιδεράδων Ἀλεξάνδρου, Ζωσίμου καί Ἀλφειοῦ.

Ὁ παπα-Καλλίνικος, ἄν ὁ Γέροντας θά πῆγαινε τό πρωῖ σέ δουλειά σέ κάποια Μονή, τήν νύχτα διάβαζε τά Καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου, καί ὁ Γέροντας μέχρι τά βαθιά γεράματα ὀρθιος διάβαζε τούς Κανόνες τῶν Ἁγίων. Μάλιστα στό Συναξάρι ἐννοοῦσε νά διαβάξει καί ὅλο τό Ὑπόμνημα τῆς ἡμέρας, καί πολλές φορές σταματοῦσε καί σχολίαζε χαριτωμένα γύρω ἀπό τόν βίο τοῦ Ἁγίου. Τίς Κυριακές καί τίς γιορτές ὁ Γέροντας ἤθελε ὅλα τά Τροπάρια νά λέγονται ἀπό τό μουσικό κείμενο καί τά Δοξαστικά σέ ἀργά μαθήματα».

Ὁ παπα-Γρηγόρης ἦτανε ἄνθρωπος ἥσυχος, πρᾶος, ἄκακος. Οὐδέποτε ὀργιζόταν ἐναντίον κανενός, ὅ,τι κι ἄν τοῦ ἔλεγαν. Ἄκουγε λόγια, σχόλια, καί πάντα μειδιούσε σιωπώντας. Ἐπειδὴ ἦταν τέλειος γνώστης τῆς δουλειᾶς του, τιμιώτατος καί εἰλικρινῆς στίς συναλλαγές του, δυσανασχετοῦσε καμμιά φορά ὅταν κάποιοι τοῦ ἔλεγαν κάτι πού δέν ἦτανε σωστό καί ὠραῖο. Ἐλάμβανε πολλά γράμματα ἀπό τόν ἔξω κόσμος, μέ τά ὁποῖα ζητοῦσαν πολλῶν μορφῶν βοήθεια, πνευματική ἢ ὕλική.

Όλοι ἐλάμβαναν τό αἰτούμενον χωρίς διάκριση, εἴτε ἦ-
ταν αὐτό χρήματα, ροῦχα, τροφίμα ἢ λόγοι παρηγοριᾶς.
Ὡς ἔμπειρος ἰατρός ἔδινε τά κατάλληλα φάρμακα καί
ὡς ἔμπειρος πολεμιστής δίδασκε τήν τέχνη τοῦ πολέ-
μου. Πήγαινε σέ ὅλα τά κελλιά τοῦ Ὄρους καί βοηθοῦ-
σε στίς ὀλονυκτίες καί τίς λειτουργίες. Μάλιστα γιά
25 συνεχῆ ἔτη ἡ καληγάδονος αὐτή φωνή ἦταν ψάλτης
σέ ὅλες τίς Ἀγρυπνίες τῆς Μονῆς Καρακάλου, στήν ὁ-
ποία μετέβαινε, συμπαραστατούμενος καί ἀπό τόν π.
Καλλίνικο, ἀκόμη καί μέ κρύα, βροχές καί χιόνια. Εἶχε
μάθει τήν Βυζαντινή μουσική καί μέ τήν μελωδική του
φωνή ἔλεγε ὅλους τούς ἤχους ἐξαίσια, ἀπό Ἀναστάσι-
μα μέχρι Δοξαστικά Ἰακώβου. Σπούδασαν κοντά του
δώδεκα μοναχοί, οἱ ὅποιοι καί ἀρίστευσαν στήν ἱερο-
ψαλτική. Ἡ ζωή του προχωροῦσε «ἐν παιδείᾳ καί νου-
θεσίᾳ Κυρίου» καί ἔτσι κυλοῦσαν τά χρόνια...

Κατά τόν παπα-Ν. Γ.: «Ὁ Γέρων Γρηγόριος εἶχε με-
γάλη διάκριση καί πνευματικότητα. Ὅσοι τόν πλησία-
ζαν, ἄσχετα ἂν τούς μιλοῦσε ἢ ὄχι, αἰσθάνονταν μεγά-
λη ἀνάπαυση καί γαλήνη κοντά του καί ἡ θεωρία τῆς
μορφῆς του ἔφερε πολλούς σέ μετάνοια».

Ὁ παπα-Καλλίνικος πάλι ὅλη νύχτα διάβαζε. Ὅ,τι
ὦρα ξυπνοῦσες, τόν ἀκουγες νά διαβάζει στό δωμάτιό
του, συνήθως τό Τετραυάγγελο. Στόν ναό, παρά τό
κρύο πού ὑπῆρχε κατά τούς χειμερινούς μῆνες τοῦ
χρόνου, διάβαζε Παρακλήσεις, Χαιρετισμούς καί Ψαλ-
τήριο. Τόν χειμῶνα σηκωνόταν 3-4 ὥρες πρὶν ξημερώ-

σει. Ἀφοῦ τελειώναμε τήν Ἀκολουθία καί ἦταν νύχτα ἀκόμη.

Ἀκόμη ἦταν καί πολύ ἐλεήμονες. Καλοῦσαν τούς γειτόνους γιά Λειτουργία. Καί μετά τούς ἔδιναν καί χρήματα μέσα σέ φάκελο. Κάθε φορά ἀπό ἓνα πεντοχίλιαρο.

Κάποτε στεναχώρησα πολύ τόν Γέροντα, ὅταν τοῦ εἶπα: «Γέροντα, γιά σταμάτα. Ἐγώ θά δουλεύω καί σύ θά μοιράζεις; Δέν ἔχουν ἀνάγκη ἀπό χρήματα αὐτοί πού τούς τά μοιράζεις. Ἐγώ μεροκάματο δουλεύω. Σκοτώνομαι καθημερινά στήν δουλειά». Ἀπό τήν στενοχώρια του δέν μιλοῦσε ὅλη μέρα. Μετά ἀπό αὐτό, δέν ξαναμίλησα πιά γι' αὐτό τό θέμα. Παλαιότερα, πού δέν κυκλοφοροῦσαν πολλά χρήματα, ἐρχόταν ἓνας παππούς ἀπό τήν Ἀθήνα καί ἔφερνε ὑφάσματα γιά ροῦχα. Καί ὅσους ἔρχονταν στήν Λειτουργία, τούς ἔδιναν ἀπό ἓνα ὑφασμα, γιά παντελόνι, γιά πουκάμισο. Δέν ἄφηναν κανένα. Ὅποιος ἐρχόταν, θά ἔφευγε μέ γεμάτα χέρια.

Δέν ἦταν καθόλου ἄνθρωποι τοῦ χρήματος. Προπαντός ὁ παπα-Καλλίνικος. Οὔτε ἤξερε τί εἶχαμε καί τί δέν εἶχαμε. Τώρα τελευταία μόνο, πού ἄνοιξα τήν δουλειά στό σπίτι, πού ἄρχισα νά κάνω τήν Ἐκκλησία, ἀφοῦ κοιμήθηκε ὁ παπα-Γρηγόρης, μοῦ ἔλεγε: «Μή κάνεις πολλά ἔξοδα, γιατί δέν θά ἔχεις μεθαύριο». Ἀλλά καί ὁ παπα-Γρηγόρης μπορεῖ νά ἀσχολιόταν μέ τήν δουλειά καί μέ τά χρήματα, ἀλλά δέν τά ὑπολόγιζε. Καί οἱ δύο τους δέν ἦταν ἄνθρωποι φιλόργυροι.

Ὁ παπα-Ν. Γ. ἀναφέρει σχετικά: «Τό σημαντικό εἶναι πού, παρ' ὅτι τά χρήματα τά κέρδιζε ὁ Γέροντας μέ πολύ μεγάλο κόπο στό σιδηρουργεῖο στήν ζέστη τοῦ καμινιοῦ ἢ μέ κίνδυνο τῆς ζωῆς του ἐπάνω στους τρούλους τῶν Καθολικῶν τῶν Ἱερῶν Μονῶν, ἐν τούτοις, ὅταν ἦταν ἀνάγκη καί περιερχόταν πανταχοῦσα, ἔδιδε πολλά χρήματα. Στόν ἔρανο, πού ἔγινε στό Ἅγιο Ὁρος γιά τήν Σερβία, τό κελλί τῶν Κρασιάδων ἔδωσε 1.500.000 δραχμές, ἐνῶ τά μοναστήρια ἔδωσαν μέχρι 500.000 δραχμές. Ἔστελναν χρήματα καί σέ πολλά γυναικεῖα μοναστήρια, πού ἤξεραν ὅτι εἶχαν ἀνάγκη, καί σέ ἰδιῶτες πού τούς ἔγραφαν γράμματα γιά οικονομικά προβλήματα πού εἶχαν. Τήν μικρή Σύνταξη πού ἔπαιρναν στά γεράματα ἐξ ὀλοκλήρου τήν μοίραζαν σέ ἐλεημοσύνες».

Ἦταν ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά καί ἀβάρετοι. Δέν βαριόταν νά ἐξυπηρετήσουν ὅποιον εἶχε ἀνάγκη. Ὅταν κάποιος ἐρχόταν ἐδῶ ἢ τούς τηλεφώνουσε, ζητώντας τους μία ἐξυπηρέτηση, παρατοῦσαν καί τό φαγητό τους καί ἔτρεχαν νά ἐξυπηρετήσουν.

Ὁ παπα-Καλλίνικος ἐπίσης πολύ βοηθοῦσε ἔξω τόν κόσμο. Δέν ἦταν πνευματικός, ἀλλά βοηθοῦσε πολύ μέ τήν προσευχή του τούς ἀνθρώπους πού εἶχαν ἀνάγκη. Τώρα τελευταῖα, πού εἶχε καί ὁ ἴδιος καρκίνο, τόν παίρνει κάποιος καρκίνοπαθής τηλέφωνο καί τοῦ λέει: «Π. Καλλίνικε, κάνε παράκληση». Καί αὐτός τοῦ ἀπαντᾷ: «Θά πάω νά διαβάσω. Μή στεναχωριέσαι, τά ἴδια ἔχω καί ἐγώ». Σέ κάποιον ἄλλο πού τοῦ εἶπε: «κάνε προσ-

ευχή, αὔριο πάω γιά ἐγκείρηση», ὁ παπα-Καλλίνικος τοῦ ἀπάντησε: «δέν θά προλάβεις», ὅπως καί ἔγινε. Ἐνας πολὺ γνωστός μας, ὁ κ. Ν. Π. ἀπό τήν Ἀθήνα, ἀναφέρει τό ἐξῆς γεγονός: «Τό 1997 ὁ μοναχογιός ἐνός φίλου μου μέ τή μηχανή του ἔπεσε πλαγιομετωπικά ἐπάνω σέ ἕνα λεωφορεῖο. Ἀπό τή βίαιη σύγκρουση κατέληξε πολὺ σοβαρά τραυματισμένος στό Νοσοκομεῖο Ἐρυθρός Σταυρός. Ἡ κατάστασή του ἦταν ἀπελπιστική. Κακώσεις στόν ἐγκέφαλο, πλευρά σπασμένα καί κάποια ζωτικῆς σημασίας ὄργανα πειραγμένα. Ἦτανε στήν ἐντατική καί βέβαια σέ ἀφασία. Ἐπειδή ἔπαιρνε καιρό, οἱ γιατροί δέν ἔλεγαν τίποτα στούς γονεῖς. Πῆρα τηλέφωνο τόν παπα-Καλλίνικο καί τοῦ εἶπα τήν δραματική κατάσταση. Μοῦ εἶπε: “Πάρε με αὔριο”. Τόν πῆρα τήν ἐπομένη καί μοῦ ἀπάντησε ὁ π. Ἰγνάτιος, ὅτι εἶναι στήν Ἐκκλησία συνεχῶς ἀπό χθές, καί χαριτολογώντας μοῦ λέει: “Ἐχει κάψει ὅλα μας τά κεριά”. Τόν πῆρα μετέπειτα τηλέφωνο καί μοῦ εἶπε ἐπί λέξει: “Ἦτανε δοκιμασία καί τήν ἐπομένη ἐβδομάδα θά ἔχει θεαματική βελτίωση, πού καί οἱ ἴδιοι δέν θά τό πιστεύουν”. Πράγματι ἔγινε ἔτσι, πού ἡ ἀδελφή νοσοκόμα τῆς ἐντατικῆς ἔλεγε ἀργότερα στή μητέρα του: “Γιά μᾶς ἦτανε χαμένος, ἀλλά φαίνεται ὁ Θεός δέν τό εἶχε ἀποφασίσει”».

Ἄκουγε τίς προσευχές του ὁ Θεός καί τοῦ ἔδινε Χάρη, ὅποτε καταλάβαινε τά πάντα. Γιά παράδειγμα, ἐγώ ἔκανα κρυφά πράγματα καί αὐτός τά ἤξερε ὅλα, προτοῦ τοῦ τά πῶ.

Οί σχέσεις τῶν δύο κατά σάρκα ἀδελφῶν, Γέροντος καί ὑποτακτικοῦ, ἦταν ἄριστες. Ἦταν πάντοτε ἀγαπημένοι. Ὁ παπα-Καλλίνικος ἔκανε πάντοτε ὑπακοή στόν παπα-Γρηγόρη. Ἀλλά καί ὅταν ἔλεγε κάτι ὁ παπα-Καλλίνικος, δέν ἀντιδροῦσε ὁ παπα-Γρηγόρης. Ὅμως ὁ παπα-Καλλίνικος ἦταν ὁ τύπος τοῦ τέλειου ὑποτακτικοῦ. Ποτέ δέν “πατοῦσε πόδι”, πού λένε, νά γίνει τό δικό του.

Τί νά ποῦμε καί γιά τήν ἀγνότητα καί τήν περί τά ἠθικά καθαρότητά τους; Ἦρθαν μικρά παιδιά στό Ἄγιον Ὅρος καί διατήρησαν τήν παρθενία καί ἀγνότητά τους ἀμόλυντα μέχρι τέλους. Δέν ἔβγαιναν ποτέ στόν κόσμο καί δέν εἶχαν σχέσεις μέ τόν κόσμο καί τά κοσμικά. Γι’ αὐτό καί δέν μπόρεσε ὁ κόσμος νά τοὺς ἐπηρεάσει. Αὐτό ὅμως πού τοὺς ἀσφάλιζε καί τοὺς ἀνέβαζε στά πνευματικά ὕψη ἦταν ἡ ισόβια ὑπακοή τοῦ ἑνός στόν ἄλλο καί ἡ ταπείνωσή τους.

Στά πνευματικά ἦταν πιό αὐστηρός ὁ παπα-Καλλίνικος. Πολλές φορές μέ “μάζευε μπροστά”. Ὁ παπα-Γρηγόρης ἦταν πιό συγκαταβατικός. Ἔλεγε: «Ἄσ’ το τό παιδί νά κοιμηθεῖ. Μικρό εἶναι». Καί στά μοναστήρια πού πηγαίναμε ἔλεγαν: «Ὁ παπα-Καλλίνικος εἶναι αὐστηρός. Ὁ παπα-Γρηγόρης μαλακός. Ἄρνάκι».

Ὁ παπα-Καλλίνικος ἐνδιαφερόταν πολύ καί γιά τά δογματικά. Ἐνημερωνόταν συνεχῶς γι’ αὐτά. Ἀνησυχοῦσε πολύ γιά τά οἰκουμενιστικά ἀνοίγματα καί προσευχόταν νά δίνει ὁ Θεός φώτιση στοὺς ὑπευθύνους.

Στό κελλί μας οί Γεροντάδες ποτέ δέν συζητοῦσαν πράγματα κοσμικά. Οὔτε νά κατηγορήσουν κάποιον ἢ νά ποῦν ὅτι ἐκεῖνος εἶπε ἐκεῖνο ἢ τό ἄλλο ἢ ἔκανε ἐκεῖνο ἢ τό ἄλλο. Μάλιστα, ἂν ἄκουγαν κάποιον νά κατακρίνει, τόν μάλωναν. Δέν ἄκουσα ποτέ νά βγαίνει ἀπό τό στόμα τους λέξη προσβλητική, πού νά πληγώνει τόν ἄλλο. Ἀλλά καί στά ἄλλα κελλιά πού πήγαιναν γιά λειτουργία, ὅταν ἀκουγόταν καμμιά ἀργολογία, ὁ παπα-Καλλίνικος ἐπενέβαινε καί τήν σταματοῦσε. Ὁ παπα-Γρηγόρης δέν μιλοῦσε. Ἔλεγε: «Τί νά τούς πεῖς; Ἄφοῦ εἶναι μεγάλοι ἄνθρωποι στήν ἡλικία». Ἀλλά ὁ παπα-Καλλίνικος δέν λογάριαζε. Τούς ἔλεγε: «Τί μιλάτε; Ἄφοῦ δέν εἶναι σωστά αὐτά πού λέτε».

Καί μένα μέ πρόσεχαν πολύ νά μὴν ἔχω πολλές ἐπαφές μέ ἀνθρώπους καί ζημιωθῶ πνευματικά, κυρίως ἀπό τά ψυχοβλαβῆ ἀκούσματα. Πάντα μοῦ ἔλεγαν νά προσέχω τίς συναναστροφές μου. Ἔλεγαν: «Νά προσέχεις. Νά μὴν ἔχεις μέ τούς ἀνθρώπους πολλά. Ὅταν ἀκοῦς νά κουβεντιάζουν κοσμικά πράγματα, μακρῶς».

Ὅταν ἔφευγα γιά διακόνημα στίς Καρυές, πάντα ἀνησυχοῦσαν. Ὑπολόγιζαν τήν ὥρα πού ἔπρεπε νά ἐπιστρέψω. Μοῦ ἔλεγαν: «Τήν τάδε ὥρα θά εἶσαι ἐδῶ». Ὅταν ἀργοῦσα, ἀνησυχοῦσαν, ἀπό τό μεγάλο ἐνδιαφέρον τους καί τήν ἀγάπη τους γιά μένα. Κάποτε, πού χρειάσθηκε νά βγῶ στόν κόσμο γιά κάποια ἀνάγκη, μέ παίρνει τηλέφωνο τήν νύχτα, κατά τίς 11 μ.μ., ὁ παπα-Καλλίνικος, λέγοντάς μου νά ἐπιστρέψω ἐκεῖνη τήν ὥρα πίσω. Τοῦ ἀπαντῶ: «Μέχρι τήν Οὐρανούπολη

έρχομαι. Μετά όμως πώς θά μῶ στό Ὅρος;». Μοῦ ἀπαντᾷ: «Αὔριο τό πρωῖ νά ἴσαι ἐδῶ». Ἀλλά καί γιά τούς ἄλλους ἀνησυχοῦσαν, κι ἄς μὴν ἦταν καλόγεροι. Ὅταν μάθαιναν ὅτι κάποιος εἶχε μιὰ ἀνάγκη, ἐκτός ἀπό τίς προσευχές καί παρακλήσεις πού ἔκαναν, δέν σταματοῦσαν νά τόν παίρνουν τηλέφωνο, γιά νά μαθαίνουν τήν ἐξέλιξη τῆς καταστάσεώς του.

Οἱ συζητήσεις στό κελλί μας ἦταν πολύ λίγες. Συνήθως ὑπῆρχε σιωπή. Καί ὅταν χρειάζοταν νά ποῦν οἱ Γεροντάδες κάτι, μιλοῦσαν γιά τήν Ἐκκλησία ἢ γιά τό διακόνημά τους ἢ ἀπό τούς λόγους τῶν ἁγίων Πατέρων. Κάθε μέρα ὁ παπα-Γρηγόρης μᾶς διάβαζε ἀπό τούς βίους τῶν Ἁγίων ἢ ἀπό τά Πατερικά ἢ ἀπό τό «Ἀμαρτωλῶν σωτηρία». Θυμόταν πολλά ἀπό τούς λόγους τῶν ἁγίων Πατέρων. Καί γιά κάθε περίπτωση ἤξερε τόν ἀντίστοιχο Πατερικό λόγο. Ὅταν τόν ρωτοῦσα κάτι, ἀπαντοῦσε: «Πάρε τόν Εὐεργετινό ἢ τόν βίο τοῦ τάδε Ἁγίου ἢ τό τάδε Πατερικό βιβλίο καί θά τό βρεῖς». Καί πράγματι, πηγαινα καί τά ἔβρισκα. Πολλά τά ἔχω σημειωμένα σέ χαρτάκια. Κάποτε, ἐπειδή δέν πολυπρόσεχα τά ἐργαλεῖα, μοῦ λέει: «Ἐρεῖς τί λένε οἱ ἄγιοι Πατέρες; Μὴ ἀφήσεις τό παράθυρο ἢ τήν πόρτα τοῦ δωματίου σου νά χτυπάει, καί τά σπάσει ὁ ἀέρας». Συχνά μοῦ ἔλεγε: «Μὴ κάνεις ἔτσι. Γιά δές τί ἔκανε ἐκεῖνος ὁ Ἅγιος. Δέν βλέπεις; Μαρτύρησε. Ἐχυσε τό αἷμα του γιά τόν Χριστό». Γιά ὅλα τά θέματα ἤξερε τί λένε οἱ ἄγιοι Πατέρες. Αὐτές ἦταν οἱ διδασκαλίες

τους. Τά λόγια τῶν ἁγίων Πατέρων. Λόγια δικά τους δέν ἔλεγαν. Δίδασκαν ὅμως μέ τό παράδειγμά τους.

Όταν κάποιος τούς ζητοῦσε κάποια συμβουλή, δέν ἔκαναν τόν δάσκαλο. Ἀπό ταπείνωση ἔφευγαν. Καμμιά φορά δέν ἔβγαιναν παρηρησία νά κηρύξουν, νά ποῦν κάτι. Καί στά Μοναστήρια, ὅταν πηγαίναμε στά Πανηγύρια, πάντα τελευταῖοι κάθονταν. Δέν ἤθελαν τίς πρωτοκαθεδρίες. Καί στήν Ἐκκλησία καί στήν Τράπεζα πάντα τήν τελευταία θέση ἔπαιρναν.

Γενικά ἦταν ἄνθρωποι πού κοιτάζαν πρῶτα τά 5-6 πράγματα πού ἔχει ἡ καλογερική, γιά τήν ὁποία ξεκινήσαμε καί ἤλθαμε ἐδῶ. Ἔλεγαν: «Ἦρθαμε γι' αὐτά. Τελείωσε». Γι' αὐτό καί ἦταν ἄνθρωποι ἡσυχιοί, γλυκύτατοι καί πάντοτε εἰρηνικοί.

Ὁ παπα-Καλλίνικος, ἄν καί δέν πῆγε στό σχολεῖο, ἦταν ἀρκετά μορφωμένος. Μάλιστα ἔμαθε νά γράφει καί στήν γραφομηχανή. Ἐμόναζε ἐδῶ στήν περιοχή μας ἕνας μοναχός ἀπό τήν Θάσο, Λάζαρος ὀνόματι, πού ἦταν καθηγητής. Ὅταν ἐρχόταν ἐδῶ, ἀφοῦ πρῶτα τοῦ ἔκανε ὁ παπα-Καλλίνικος καφέ, τόν ἔβαζε νά τοῦ παραδίδει μαθήματα. Ὅμως τά καλλιέργησε καί μόνος του.

Στά χρόνια πού πέρασαν, πέρασαν πάρα πολλοί ἐπισκέπτες ἀπό τό κελλί μας. Καί τούς φιλοξενοῦσαν ἐδῶ πέρα –ὄχι μονάχα ἕναν καί δύο, ἀλλά καί δέκα καί δώδεκα ἄτομα– ἀρκετές μέρες. Ἀβάρετος ὁ παπα-Καλλίνικος νά τούς μαγειρεῦει. Τό πρῶτ' λειτουργοῦσε. Μάζευε τούς προσκυνητές καί τούς ἔβαζε στήν σειρά

ὄλους νά διαβάσουν κάτι ἀπό τήν Ἀκολουθία. Δέν τούς ἄφηνε νά συζητοῦν μεταξύ τους καί νά λένε ἀργολογίες. Μόλις ἔρχονταν, τούς ἔβαζε νά φᾶνε, νά πιοῦν τό κρασάκι τους, τό ρακάκι τους, ἀλλά μετά τούς μάζευε στήν Ἐκκλησία καί τούς ἔβαζε νά διαβάσουν τό Ἀπόδειπνο καί τήν ἄλλη μέρα τά γράμματα τῆς πρωϊνῆς Ἀκολουθίας.

Ὁ κ. Ν. Π. ἀναφέρει τό ἐξῆς: «(Κάποτε) στόν Ἐσπερινό διάβαζε ὁ Θ. Ὡς λαϊκός διάβαζε ἀργά καί δυνατά. Ὁ παπα-Γρηγόρης τόν κοιτοῦσε καί χαμογελοῦσε εὐχαριστημένα. Στό τέλος τοῦ Ἐσπερινοῦ τοῦ λέω: “Πάτερ Γρηγόριε, ἐμεῖς οἱ λαϊκοί δέν ξέρουμε τίποτα ἀπό ψαλτική καί τά συναφή, ὁπότε μακροθυμήσατε γιά τά λάθη μας”. Μέ πῆρε ἀπό τό μπράτσο στήν ἄκρη καί μοῦ εἶπε: “Ὅταν ἓνας ἄνθρωπος ἔχει χαθεῖ στό δάσος, φωνάζει δυνατά γιά νά τόν ἀκούσουν καί νά τόν σώσουν. Οἱ λαϊκοί καλά κάνουν καί διαβάζουν ἔτσι καί νά εἶσαι σίγουρος ὅτι ἡ Μεγαλόχαρη τούς ἀκούει. Νά ἔξερεις πόσοι ἀπό μᾶς μόνο μουρμουρίζουν ψαλτική, ἐνῶ ἔχουν τήν καρδιά παγωμένη!”».

Μοῦ λέει μέχρι σήμερα στό τηλέφωνο ἓνας κυρ-Θανάσης, πού πολύ ἀγαποῦσε τούς Γεροντάδες καί συνδέεται πολύ μέ τό κελλί μας: «Γύρισα ὅλο τό Ἅγιον Ὅρος, ἀλλά τέτοιους ἀνθρώπους, σάν τόν Γρηγόρη καί τόν Καλλίνικο, δέν ἔχω συναντήσει». Καί ὁ κ. Ν. Π. συμφωνεῖ: «Ὅταν τό πρῶτο ἐπισκέφθηκα τό Ὅρος, ἤμουν παντελῶς ἀδιάφορος γιά τήν θρησκεία καί θεωροῦσα ἐκ πεποιθήσεως ὅτι ὁ Μοναχισμός ἦταν μιά

μορφή σχιζοφρένειας. Ζώντας από πολύ κοντά τὰ δύο γεροντάκια καί βλέποντας τήν ἀκακία τους, τήν ἐλεημοσύνη τους καί πλέον ὄλων τήν ταπεινώσή τους, συμπέρανα ὅτι, ἐάν ἡ σχιζοφρένεια τῶν μοναχῶν ἦταν ὅπως ἡ ἀγία ζωή τῶν γερόντων, πιστέψτε με, πολύ θά ἤθελα νά ἦμουν καί ἐγώ ἕνας τέτοιος τρελός».

Τόν Αὐγούστο τοῦ 2007, στά ἐννιάμερα τῆς Παναγίας, ἀξιώθηκαν ἀπό τόν Δεσπότη Χριστό καί τήν Κυρία Θεοτόκο νά ἐορτάσουν τὰ 80 χρόνια τῆς μοναχικῆς ζωῆς τους στό Ἅγιον Ὄρος. Τήν ἡμέρα αὐτή ἐτέλεσαν εὐχαριστήρια πανηγυρική θεία Λειτουργία, στήν ὁποία συλλειτουργήσαν οἱ Καθηγούμενοι τῶν Ἱερῶν Μονῶν Μ. Λαύρας, Ἰβήρων καί Σταυρονικήτα. Παρέθεσαν ἐορταστική Τράπεζα καί ἔδωσαν ἀναμνηστικά δῶρα στούς παρευρεθέντες.

Κατά τήν παράδοση, στό κελλί τῆς Παναγίας τῆς Κρανιαῆς ἔλαβε τό μέγα καί ἀγγελικό σχῆμα ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμαῆς. Γι' αὐτό καί πανηγυρίζουμε στήν μνήμη του, τήν Β' Κυριακή τῶν Νηστειῶν. Ἡ Προβάτα εἶναι ἡ Σκήτη τῆς Γλωσσίας, πού ἀναφέρεται στόν βίο τοῦ ἀγίου Γρηγορίου. Ἀργότερα ὀνομάσθηκε Προβάτα ἀπό τό ἰταλικό *privata*. Κατά τόν ἱστορικό Γεράσιμο Σμυρνάκη «*privata*... δηλοῖ κεχωρισμένον τι καί ἀνεξάρτητον μέρος ὡς ἡσυχαστήριον». Ἐδῶ ἀγωνίσθηκαν ἐκτός ἀπό τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμαῆ καί πολλοί ἄλλοι σπουδαῖοι ἡσυχασταί, ὅπως ὁ ὄσιος Νικηφόρος ὁ μονάζων, ὁ ἅγιος Θεόκλητος Φιλαδελφείας, ὁ ἅγιος

Γρηγόριος ὁ Βυζάντιος καί πολλοί ἄλλοι, διότι ὁ τόπος εἶναι ἰδιαίτερα ἡσυχαστικός.

Ἐκτός αὐτοῦ ἡ Σκήτη μας ἦταν φημισμένη καί γιά τούς σπουδαίους καλλιγράφους της. Σέ ὅλα τά κελλιά της ὑπῆρχαν παλαιότερα διαλεχτοί καλλιγράφοι. Πολλές ἀπό τίς χειρόγραφες Ἀκολουθίες πού ἔχουμε σήμερα εἶναι ἐδῶ γραμμένες.

Ἄς ποῦμε ὁμως καί λίγα λόγια γιά τήν κοίμηση τῶν Γεροντάδων.

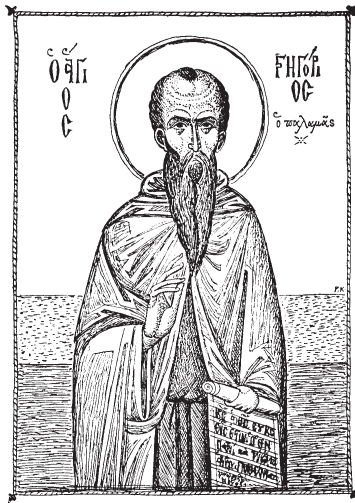
Ὁ παπα-Γρηγόρης εἶχε πάθει ἓνα ἐγκεφαλικό ἐπεισόδιο κατά τά μέσα τοῦ Μαΐου τοῦ 2003 καί ἔμεινε γιά λίγο ἡμιπαράλυτος μέχρι τίς ἀρχές τοῦ Αὐγούστου τοῦ ἴδιου ἔτους, ὅποτε βελτιώθηκε προσωρινά ἡ υγεία του καί σηκώθηκε ἀπό τό κρεβάτι. Ἐχασε ὁμως κάπως τήν μνήμη του. Τόν Μάρτιο τοῦ 2007 ἔπαθε καί νέο ἐγκεφαλικό καί ἔμεινε κατάκοιτος. Ἀπό τίς ἀρχές τοῦ Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους προαισθάνθηκε τό τέλος του καί ἔλεγε: «Ἐγώ θά φύγω». Τό ἀπόγευμα τῆς 8ης Νοεμβρίου τοῦ 2007, ἑορτῆς τῶν Ἀρχαγγέλων, τόν ἐπισκέφθηκαν δύο Πατέρες ἀπό τήν Ἱ. Μονή Ἀγίου Παύλου, ὁ π. Ν. καί ὁ π. Σ., πού πολύ τόν παρηγόρησαν μέ τήν παρουσία τους. Ἀφοῦ ἔφυγαν, ἡ κατάσταση τῆς υγείας του βάρυνε περισσότερο. Ζήτησε λίγο νεράκι καί ἀφοῦ τό ἤπιε εἶπε: «Ἀφήστε με τώρα νά ξεκουραστώ». Μετά ἀπό λίγο, σέ ἡλικία 95 χρονῶν, ἡσυχα καί εἰρηνικά, ἄφησε τήν ψυχή του νά πετάξει στόν Κύριο, τόν ὁποῖο πιστά καί μέ συνέπεια ὑπηρέτησε σέ ὅλη τήν ζωή του.

Δύο χρόνια μετά κοιμήθηκε και ο παπα-Καλλίνικος, σέ ηλικία 92 χρονῶν. Οί γιατροί εἶχαν διαγνώσει καρκίνο τοῦ παχέος ἐντέρου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἤδη κάνει μεταστάσεις στά πνευμόνια. Χρειάσθηκε νά βγεῖ γιά λίγο στήν Θεσσαλονίκη γιά ἐξετάσεις. Βγήκε μετά τά ἐννιά-μερα τῆς Παναγίας τοῦ 2009. Οί γιατροί διαπίστωσαν ὅτι δέν ἔχει πολλή ζωή. Γι' αὐτό και ἐπέστρεψε στό Ὅρος. Ὅμως ἡ υγεία του ἐπιδειωνόταν καθημερινά. Ἄν και οί ἀγροτικοί γιατροί τοῦ Ὅρους τοῦ πρότειναν νά βγεῖ στόν κόσμο, γιά νά νοσηλευθεῖ σέ Νοσοκομεῖο τῆς Θεσσαλονίκης, αὐτός προτίμησε τήν παραμονή του στό κελλί του, στό ὁποῖο ἐπί ὀγδόντα χρόνια ἀγωνίσθηκε, λέγοντας: «Καλύτερα ἐδῶ. Ὅ,τι κάνουμε ἐδῶ». Στίς 18 Σεπτεμβρίου τοῦ ἴδιου ἔτους, κατά τίς 9:30 τό πρωῖ, ζήτησε νά μιλήσει μέ τόν ἰατρό Νικόλαο, πού τόν φρόντιζε τελευταῖα. Τοῦ λέει: «Νίκο, σ' εὐχαριστῶ πάρα πολύ, γιατί τόσα χρόνια μᾶς ἐξυπηρέτησες. Νά ἔναι ἡ οἰκογένειά σου καλά. Νά ἔστε ὅλοι καλά. Ἐγῶ τώρα φεύγω». Μετά ζήτησε ἕνα καφέ και ἕνα κουλουράκι. Ἀφοῦ ἤπιε τόν καφέ, εἶπε νά τόν ξαπλώσουν, γιατί ἤταν μισοκαθισμένος. Πῆγα νά τοῦ φέρω λίγο φρέσκο νερό, ἀλλά ἐν τῷ μεταξύ ὁ παπα-Καλλίνικος παρέδωσε τήν ψυχή του στόν Κύριο.

Οί μακαριστοί Γέροντές μου παπα-Γρηγόριος και παπα-Καλλίνικος ἐκόσμησαν μέ τήν χαριτωμένη ζωή τους τόν Ἁγιώνυμο Ἄθω. Τώρα βρίσκονται κοντά στόν Χριστό, γιά τήν ἀγάπη τοῦ ὁποῖου ἀγωνίσθηκαν πολύ φιλότιμα ὀγδόντα συναπτά ἔτη. Ἐμεῖς οἱ περιλειπόμε-

νοι ἅς ἀγωνισθοῦμε νά ἀποκτήσουμε τίς ἀρετές τους, καί μάλιστα τήν ἀπλότητα καί ταπεινώσή τους, τήν πίστη καί τήν ἀγάπη τους στόν Θεό καί τόν πλησίον, καί ἅς τούς παρακαλέσουμε νά πρεσβεύουν γιά μᾶς στόν Ἅγιο Κύριο, ὥστε καί ἐμεῖς νά τύχουμε τοῦ θείου Ἐλέους, ὅπως ἀξιώθηκαν νά τό γευθοῦν καί ἐκεῖνοι.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

Η ΒΑΡΥΤΑΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΟΔΗΓΕΙ ΤΑΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΞ ΑΣΦΥΞΙΑΣ ΘΑΝΑΤΟΝ

Ἐπειδὴ πολλά γράφονται καὶ λέγονται συχνά εἰς βάρος τοῦ Ἁγίου Ὁρους γιὰ τίς μεγάλες περιουσίες, τίς ὁποῖες ἔχουν αἱ Ἱεραὶ Μοναὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐπιθυμοῦμε νὰ πληροφορήσωμεν κάθε καλόπιστον συνάνθρωπόν μας περὶ τοῦ σοβαρωτάτου αὐτοῦ θέματος.

1. Οἱ Ἅγιοι Κτίτορες τῶν Ἱερῶν Μονῶν ἐπροΐκισαν αὐτάς μέ περιουσιακά στοιχεῖα, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν ἀποστολὴν των.

2. Τὰ εἰσοδήματα τῶν Ἱερῶν Μονῶν, προερχόμενα κυρίως ἀπὸ τὰ ἀστικά ἀκίνητα αὐτῶν, σήμερον ἔχουν μειωθῆ κατὰ πολὺ, λόγῳ τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως. Ἀλλὰ καὶ ἂν δέν εἶχαν μειωθῆ, ἐπαρκοῦν μόνον διὰ τὴν στοιχειώδη συντήρησιν καὶ λειτουργίαν τῶν Ἱερῶν Μονῶν.

3. Τὰ εἰσοδήματα αὐτά δέν θὰ ἐπαρκοῦσαν, ἐάν οἱ μοναχοὶ δέν εἰργάζοντο –πολλές φορές σκληρά– εἰς χειρωνακτικὰς ἐργασίας καὶ εἰς διακονήματα πού ἀφοροῦν τὴν δωρεάν φιλοξενίαν τῶν πολυαρίθμων προσ-

κυνητῶν καί ἐπισκεπτῶν τῶν Ἱερῶν Μονῶν, Ἑλλήνων καί ξένων.

4. Ἀπό τά εἰσοδήματα αὐτά τῶν Ἱερῶν Μονῶν συντηροῦνται ὄχι μόνον οἱ πολυάριθμοι συνήθως μοναχοὶ αὐτῶν, ἀλλά καί οἱ ἐργαζόμενοι εἰς αὐτάς, οἱ προσκυνηταί καί πολλοί ἀναξιοπαθοῦντες ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι καθημερινῶς περιέρχονται τὰς Ἱεράς Μονάς καί ζητοῦν βοήθειαν.

5. Αἱ Ἱεραὶ Μοναὶ ἐκτός τῶν συνήθων ἐξόδων λειτουργίας αὐτῶν ἔχουν πολλά ἔκτακτα ἔξοδα, ὅπως διὰ τήν συντήρησιν τῶν κειμηλιακῶν χώρων, καθὼς ἡ φύλαξις τῶν πολυτίμων κειμηλίων τοῦ Ἁγίου Ὁρους, βιβλίων, χειρογράφων, εἰκόνων καί λοιπῶν καλλιτεχνημάτων, ἀπαιτεῖ ἰδιαιτέρας συνθήκας διαφυλάξεως καί ὡς ἐκ τούτου τήν ἐξεύρεσιν πόρων.

6. Τά ἀρχαῖα κτίρια ἔχουν ἀνάγκην συχνῶν ἐπισκευῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, λόγῳ τοῦ κόστους τῆς μεταφορᾶς τῶν ὑλικῶν, εἶναι πολύ ἀκριβότεραι ἀπὸ ὅ,τι εἰς τόν κόσμον. Χορηγίαι, κρατικάί ἢ ἐκ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, καλύπτουν ἓνα μικρόν μόνον μέρος τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν.

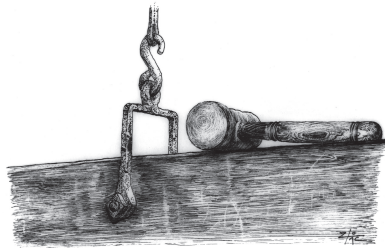
7. Διὰ τήν συντήρησιν τῶν δασοδρόμων (ζωνῶν πυρασφαλείας) ἀπαιτοῦνται ἐπίσης πολλά ἔξοδα.

8. Οἱ ἀρσανάδες ἐπίσης τοῦ Ἁγίου Ὁρους (τά λιμανάκια) συχνά χρῆζουσι στερεώσεως, ἀπαιτούσης ὑψηλᾶς δαπάνης.

Αἱ ἀνωτέρω ἀνάγκαι καί πολλαὶ ἄλλαι ἐκτάκτως παρουσιαζόμεναι ἀπαιτοῦν ὑψηλόν κόστος διὰ τήν

ἀντιμετώπισίν των. Ἐάν ἡ Πολιτεία ἀνελάμβανε τήν φύλαξιν τῶν μνημείων καί τῶν θησαυρῶν τοῦ Ἁγίου Ὅρους, διά τήν ὁποίαν σήμερον μεριμνοῦν οἱ μοναχοί, θά ἐχρειάζετο νά καταβάλλῃ πολύ περισσότερα ἔξοδα ἀπό τοὺς ζητούμενους σήμερον φόρους.

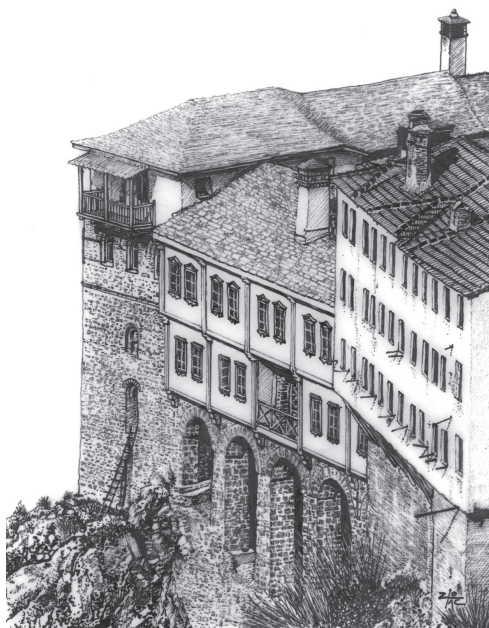
Διαβεβαιοῦμεν ὅτι, ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον, τά τακτικά ἔσοδα τῶν Ἱερῶν Μονῶν πρό τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως ἐπαρκοῦσαν μόνον διά τάς στοιχειώδεις ἀνάγκας αὐτῶν, καί ὄχι διά τήν προσθήκην νέων κτισμάτων ἢ ἐξαρτημάτων. Σήμερον μετά τήν οἰκονομικὴν κρίσιν καί τήν ἐπιβληθεῖσαν βαρυτάτην φορολογίαν αἱ Ἱεραὶ Μοναὶ εἶναι καταδικασμένοι εἰς τόν ἐξ ἀσφυξίας θάνατον. Τά κτίρια θά ἐρειπώνουν, ἡ διαφύλαξις τῶν κειμηλίων θά εἶναι ἐλλιπής, ἡ φιλοξενία Ἑλλήνων καί ξένων θά εἶναι προβληματική. Ἐάν ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἐνδιαφέρεται νά διατηρηθῇ τό Ἅγιον Ὅρος, ὄχι μόνον ὡς τό μοναδικόν Μοναστικόν Κέντρον τοῦ κόσμου, ἀλλά καί ὡς Ἴδρυμα μεγάλης ἐθνικῆς καί πολιτισμικῆς κληρονομίας, ἅς σκεφθῇ καί λάβῃ τήν ἀπόφασιν περὶ βαρείας φορολογήσεως τοῦ Ἁγίου Ὅρους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου	
Ὁδηγός πρὸς τὴν Πανθηρησκεία. Τὸ νέο Πρόγραμμα Σπουδῶν γιὰ τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν.....	5
Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βελεστίνου κ. κ. Δαμασκηνοῦ	
Ὁ Κύριος μέ τὰ Πάθη καί τὴν Ἀνάστασι Του μας καλεῖ νά ἐνωθοῦμε μαζί Του.....	19
Άρχιμ. Νικοδήμου, Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Φιλοθέου	
Ὁ ἅγιος Νικόλαος κανὼν πίστεως.....	30
Άρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου	
Ἡ συγχώρησις τῶν ἀδελφῶν. Προϋπόθεσις τῆς ἐνώσεώς μας μέ τόν Χριστό.....	38
Άρχιμ. Γεωργίου, Ἑόρτια μηνύματα	
Τό «Παιδίον» Ἰησοῦς. Κύριος τοῦ κόσμου καί τῆς ἱστορίας.....	47
Στόν Σταυρό καί στήν Ἀνάστασι μαζί μέ τόν Χριστό.....	51
Ὁμιλία τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος π. Εὐσεβίου Βίττη, σέ Σύναξι τῆς Ἀδελφότητός μας. (Μέρος Β΄).....	56
Μ. Ν. Γ.	
Καρποί τῆς Ἱεραποστολῆς στό Κογκό.....	71
Μοναχοῦ Ἰγνατίου Κρανιαῖ	
Ἱερομόναχοι Γρηγόριος καί Καλλίνικος Κρανιαδέες.....	86
Ἐπίκαιρα γεγονότα καί θέματα.....	123

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ «ΜΥΓΔΟΝΙΑ»
ΚΑΜΒΟΥΝΙΩΝ 7, Τ.Κ. 546 21, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ.: 2310 231556, ΦΑΞ: 2310 231899